

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE
PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİ İLE
ÇOCUKLARIN SOSYAL YETKİNLİK VE
DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KINDİROĞLU

İstanbul
Ağustos, 2018

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE PSİKOLOJİK
DAYANIKLILIK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARIN SOSYAL
YETKİNLİK VE DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KINDİROĞLU

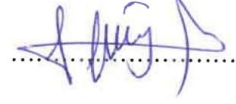
Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

İstanbul
Ağustos, 2018

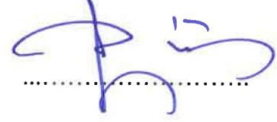
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Turgay ŞİRİN

Üye Dr. Öğr. Üyesi Duygu YALMAN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri İle Çocukların Sosyal Yetkinlik Ve Davranışları Arasındaki İlişki” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza

Zeynep Kındıroğlu

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı , ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan bu tezin diğer araştırmacılara faydalı olmasını umuyorum.

Öncelikle tez danışmanlığımı kabul eden, değerli fikirleriyle beni yönlendiren, tezimin her aşamasında desteğini, anlayışını ve zamanını esirgemeyen çok değerli danışman Hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ'ye teşekkürlerimi borç bilirim. Aynı zamanda her koşulda desteklerini esirgemeyen değerli aileme ve kıymetli dostum Memduha YAVAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Uygulamalar sırasında araştırma için yardımcı olan tüm okul idarecilerine, öğretmenlere ve ebeveynlere teşekkür ederim.

ÖZET

EBEVEYNLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARIN SOSYAL YETKİNLİK VE DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Zeynep KINDİROĞLU

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

Ağustos-2018, 122+XIII Sayfa

Bu araştırmanın temel amacı; Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu temel amaç çerçevesinde, ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışlarının çeşitli değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma evreni, 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul’da bulunan, devlet okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan, 3-6 yaş grubu çocuklar ve ebeveynlerinden oluşmuştur. Araştırmanın örneklemi ise 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul’da bulunan dört ilçede (Şişli, Küçükçekmece, Avcılar ve Üsküdar) yer alan tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiş, sekiz okul öncesi eğitim kurumunda öğrenim görmekte olan 3-6 yaş grubu 300 çocuk ve öğrenim gören çocukların ebeveynlerinden oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış “Bilgi Formu”, Diener ve arkadaşları (2009-2010) tarafından geliştirilip Telef (2011) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği”, Friborg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilip Basım ve Çetin (2011) tarafından Türkçeye uyarlanmış “Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği” ve LaFreniere ve Dumas (1996) tarafından geliştirilip Çorapçı ve diğerleri (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmış “Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler SPSS.22 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde Kolmogrov-Smirnov Testi, Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi, Kruskal Wallis H Testi ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Aynı zamanda araştırma sonunda ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Bunun yanında ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin sahip olunan çocuk sayısına, çalışma durumuna, çalışılan kurum türüne, evlilik süresine, fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Bundan farklı olarak, eğitim durumuna ve gelir düzeyine göre ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin farklılaşmadığı fakat psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının cinsiyete, ebeveynin fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna, annenin eğitim ve çalışma durumuna, ailenin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; babanın eğitim durumuna göre ise anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik İyi Oluş, Psikolojik Dayanıklılık, Sosyal Yetkinlik, Davranış Problemleri

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PSYCHOLOGICAL WELL -BEING AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS OF PARENTS AND THE SOCIAL COMPETENCE AND BEHAVIORS OF CHILDREN

Zeynep KINDIROĞLU

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

August-2018, 122+XIII Pages

The main aim of this study is to examine the relationship between the psychological well-being and psychological resilience levels of parents and the social competence and behaviors of children. Whether the psychological well-being and psychological resilience levels of parents and the social competence and behaviors of children varied significantly by various variables was investigated within the framework of this main aim. The relational screening model was used in the study. The population of the study consisted of children aged 3-6 years studying in public preschool educational institutions in Istanbul province in the 2017-2018 academic year, and their parents. The sample of the study consisted of 300 children aged 3-6 years studying in 8 public preschool educational institutions located in 4 districts of Istanbul province (Şişli, Küçükçekmece, Avcılar, Üsküdar) in the 2017-2018 academic year who were selected by random sampling, and their parents. The 'Information Form' prepared by the researcher, the 'Psychological Well-Being Scale' developed by Diener et al. (2009-2010) and adapted into Turkish by Telef (2011), the 'Psychological Resilience Scale for Adults' developed by Friberg et al. (2003) and adapted into Turkish by Basım and Çetin (2011), and the 'Social Competence and Behavioral Assessment-30 Scale' developed by LaFreniere and Dumas (1996) and adapted into Turkish by Çorapçı et al. (2010) were used as data collection tools in the study.

Data were analyzed using the SPSS.22 program. The Kolmogorov-Smirnov Test, Spearman's Rank Difference Correlation Analysis, Kruskal-Wallis H Test and Mann-Whitney U Test were used to analyze the data. At the end of the study, a significant relationship was determined between the psychological well-being levels and psychological resilience levels of parents and the social competence and behaviors of children. Furthermore, it was determined that the psychological well-being and psychological resilience levels of parents did not vary significantly by the number of children they have, employment status, type of institution worked, duration of marriage, and the presence of physical or psychological illnesses. Unlike this, it was determined that the psychological well-being of parents did not vary, but their psychological resilience levels varied significantly by their educational status and level of income. It was concluded that the social competence and behaviors of children did not vary significantly by gender, the presence of physical or psychological illnesses in their parents, the educational and employment status of the mother, and the family's income level but varied significantly by the educational status of the father.

Key Words: Psychological Well-Being, Psychological Resilience, Social Competence, Behavior Problems.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
1.GİRİŞ	
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2.Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçlar	3
1.3.Araştırmanın Önemi	4
1.4.Varsayımlar	6
1.5.Sınırlılıklar	6
1.6.Tanımlar	6
1.7. Kısaltmalar	6
2.LİTERATÜR	
2.1. Psikolojik İyi Oluş	7
2.1.1. Psikolojik İyi Oluş Kavramının Tarihçesi	7
2.1.2. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yaklaşımlar	8
2.1.3. Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Etmenler	11
2.1.4. Psikolojik İyi Oluş Üzerine Yapılmış Araştırmalar	13
2.1.4.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	13
2.1.4.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	19
2.2. Psikolojik Dayanıklılık	22
2.2.1. Psikolojik Dayanıklılığın Boyutları	24
2.2.2. Psikolojik Dayanıklılığın Gelişimindeki Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler.....	27
2.2.2.1. Risk Faktörleri.....	27
2.2.2.2. Koruyucu Faktörler	28
2.2.3. Psikolojik Dayanıklılığı Destekleyen Faktörler	29

2.2.4. Psikolojik Dayanıklılığı Yüksek Olan Bireylerin Özellikleri	30
2.2.5. Psikolojik Dayanıklılık Üzerine Yapılan Araştırmalar	31
2.2.5.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	31
2.2.5.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	36
2.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Yetkinlik ve Davranışları	39
2.3.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Gelişim ve Özellikleri	39
2.3.2. Sosyal Yetkinlik ve Okul Öncesi Dönem	40
2.3.3. Davranış Kavramı ve Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri	43
2.3.3.1. Kavgacı ve Saldırgan Davranışlar	43
2.3.3.2. Kaygılı ve Ağlamaklı Olma Davranışı	44
2.3.3.3. Çekingenlik ve Utangaçlık	45
2.3.4. Sosyal Yetkinlik ve Davranış Üzerine Yapılmış Araştırmalar	46
2.3.4.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	46
2.3.4.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	52
3. YÖNTEM	
3.1. Araştırmanın Modeli	57
3.2. Evren ve Örneklem	57
3.3. Veri Toplama Amaçları	59
3.4. Verilerin Toplanması	62
3.5. Verilerin Çözümlemesi	63
4.BULGULAR	
4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	66
4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	66
4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	67
4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	68
4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	71
4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular	81
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	86
6.ÖNERİLER	98

KAYNAKÇA	100
EKLER	118

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.2.1. Örneklemin Demografik Yapısına İlişkin Frekans Yüzde Dağılım Tablosu.....	58
Tablo 1. PDÖ, PİÖÖ ve SYDDÖ'nün Puanlarının Güvenirlik Katsayısı ve Normallik Testi Tablosu	63
Tablo 4.1. PİÖÖ ve PDÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları Tablosu.....	66
Tablo 4.2. PİÖÖ ve SYDDÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları Tablosu.....	66
Tablo 4.3. SYDDÖ' den ve PDÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları Tablosu.....	67
Tablo 4.4.1. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	68
Tablo 4.4.2. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Eşin (Annenin) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	69
Tablo 4.4.3. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Eşin (Babanın) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	69
Tablo 4.4.4. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Eşin (Annenin) Çalışma Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	69
Tablo 4.4.5. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Eşin (Annenin) Çalıştığı Kurum Türüne Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu	70
Tablo 4.4.6. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Evlilik Sürelerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	70
Tablo 4.4.7. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Eşin(Annenin) Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmaması Durumlarına Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	70

Tablo 4.4.8. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Eşin(Babanın) Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmaması Durumlarına Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	70
Tablo 4.4.9. Ebeveynlerin PİÖ'den Aldıkları Puanların Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	71
Tablo.4.5.1. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	72
Tablo 4.5.2. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Eşin (Annenin) Eğitim Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	73
Tablo 4.5.3. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Eşin (Babanın) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	75
Tablo 4.5.4. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Eşin (Annenin) Çalışma Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	76
Tablo 4.5.5. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Eşin (Annenin) Çalıştığı Kurum Türüne Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	77
Tablo 4.5.6. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Tablosu.....	78
Tablo 4.5.7. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Eşin(Annenin) Fiziksel ya da Psikolojik Hastalık Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	79
Tablo 4.5.8. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Eşin (Babanın) Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmama Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Tablosu.....	79
Tablo 4.5.9. Ebeveynlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Gelir Düzeyine Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	80
Tablo 4.6.1. Çocukların SYDDÖ'den Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	81

Tablo 4.6.2. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Annenin Eğitim Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	82
Tablo 4.6.3. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Babanın Eğitim Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	82
Tablo 4.6.4. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Annenin Çalışma Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	83
Tablo 4.6.5. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Gelir Düzeyine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Tablosu.....	84
Tablo 4.6.6. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Annenin Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmama Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları.....	84
Tablo 4.6.7. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Babanın Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmama Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları Tablosu.....	85

1.GİRİŞ

Bu kısımda araştırmanın başlığı olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarına yönelik; araştırmanın problemi, araştırmanın amacı ve alt amaçları, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Yaşadığımız hayatta hepimiz için duygu, düşünce, davranışlar ve buna bağlı olarak da iletişim çok önemlidir. Sosyal varlıklar olarak bunların hayatımızda büyük bir yeri ve önemi vardır. “İletişim becerileri sözel olarak dile getirilmiş ya da getirilmemiş mesajlara duyarlılık gösterme, aktif dinleme ve uygun tepki verme şeklinde tanımlanabilir” (Baker ve Shaw, 1987: Egan 1994).

İletişimde etkili beş değişken olduğu söylenmiştir. Bunlar: “Kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve dönüt” olarak tanımlanmıştır (Demirel, vd., 2001:14).

Yetişkinler gibi çocukların da kendini iyi bir şekilde ifade edebilmesi ve buna göre davranabilmesi önemlidir. Bunun için çocukların belirli yetkinliklere sahip olmaları gerekmektedir. Sosyal yetkinlik de bu durumda çok önemlidir. Gerek kendi yapması gereken işlerde gerek çeşitli durumlar ile ilgili uyum sağlamada, duruma göre davranma ve duygularını kontrol edebilmede, sosyal çevre ile girdikleri iletişimin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesinde çocukların bahsedilen yetkinliğe sahip olmaları büyük önem taşımaktadır.

Yeterlilik alanlarından en mühim görülenlerden biri, çocuğun bireysel farkındalığının olmasıdır. Çocuk, kendisi ile ilgili duygularını, dış dünya ile nasıl başa çıkacağını ve bunun için hangi yeteneklere sahip olması gerektiğini okul öncesi eğitim döneminde öğrenecektir. Çocuklara kendi duygularının farkına varma, açıklama, duygu ve düşüncelerini paylaşmalarına yardımcı olarak empati kurmaları sağlanabilir (Senemoğlu, 1994: 22).

Borke (1971), çocukların diğer insanların duygularını ve düşüncelerini anlayabildiklerini ve bununla ilgili paylaşımda bulunabildiklerini, yani empati kurabildiklerini gözlemlemiştir.

Okul öncesi dönemde desteklenmesi gereken sosyal beceriler vardır ve Curtis (1991) bu sosyal becerileri üç kısımda açıklamıştır. Bunlara değinecek olursak; Birincisi,

arkadaşlık kurma: sosyal iletişimin başlangıcı olacak ilişkiler kurma. İkincisi, iş birliğinde bulunma ve topluluk içerisindeki problemleri çözme. Üçüncüsü, empati yeteneğine sahip olma: çevresine karşı merhamet gösterme, özenli davranma, sevgi ve saygı duyma.

Burada çocukta empati, öngörü, iş birliği becerilerinden bahsedilmektedir. Tüm bu bahsedilen özellikler çocuklar için sosyal anlamda yetkinlik kazanması demektir.

Sosyalleşme süreci doğum ile birlikte başlar ve çocuklar okul öncesi eğitim dönemine gelene kadar bahsedilen sosyal becerileri önce ebeveynlerinden daha sonra çevredeki bireylerden öğrenirler (Senemoğlu, 1994: 23).

Bu durumda, bu becerileri aileden almaya başlayan çocukların, anne-babalarının iletişim becerilerini etkileyecek olan psikolojik durumlarının çocuklar için belirleyici bir etken olup olmadığını sorgulamak gerekir.

Sağlıklı psikolojiye sahip olma konusunun ortaya çıkması ile başlayıp günümüze kadar gelen süreçte bu konu öneminden bir şey kaybetmemiş ve hatta artarak bir çalışma ortamı meydana getirmiştir. Bireyin refah düzeyinin yükselmesi ile birlikte mutlu olma çabasının artarak devam ettiği ve bunun için de iyi olma hali, hayattan alınan doyum, psikolojik iyi olma gibi araştırmalara olan ihtiyacın arttığı görülmektedir. Son zamanlarda bu araştırmaların, çağın insanının kendi hayat tarzlarını eleştirerek daha iyi olma çabası içerisine girdikleri ve çözümler aradıkları biliniyor. Tüm bunların içerisindeki psikolojik iyi oluş olgusunun ise, bireyin aslında bir bütün olduğu ve bu bütündeki iyiliğe sahip çıkmayı, korumayı ve bunu daha da ileriye taşımayı gerektiren bir yaşam tarzı olduğu belirtilmektedir (Göcen, 2013: 99).

Psikolojik iyi oluş, hayatta karşılaşılan zorluklar ve bunlar için bireyin direnç gücü gösterebilmesi (yaşam amaçlarını devam ettirebilme, bireysel gelişim ve diğer insanlar ile olumlu ve sağlıklı ilişkiler kurabilme gibi) ve bu süreci yönetebilme becerisi olarak tanımlanmıştır (Keyes, vd.,2002).

Psikolojik dayanıklılık genel anlamda esneklik ve uyum sağlama sürecinden bahseder (Hunter,2001). Yaşamda karşı karşıya kaldığı güç bir durum, psikolojik bir travma, ailesel sorunlar, sağlık problemleri gibi stres kaynaklarına karşı, bireyin esneklik gösterip uyum sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır (Tusaie ve Dyer, 2004). Psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında farklı etkenlerden bahsedilirken bunların birçoğu aile ve sosyal çevresi ile olan ilişkileridir (Headey ve Wearing, 1991).

Tüm bunlar düşünüldüğünde ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılıklarının, çocukların sosyal yetkinlikleri üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Literatürde bu iki durumun karşılaştırılarak araştırılmaması göz önüne alındığında, konu ile ilgili çalışmak isteyenlere ışık tutacağı öngörülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçları

Bu araştırmanın temel amacı: Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma bu temel amaçla birlikte aşağıdaki alt amaçları da incelemeyi hedeflemektedir:

1. Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri; ailedeki çocuk sayısına, eşin (annenin) eğitim durumuna, eşin (babanın) eğitim durumuna, eşin (annenin) çalışma durumuna, eşin (annenin) çalıştığı kurum türüne, evlilik sürelerine, eşin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna, maddi gelir miktarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
5. Ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri; ailedeki çocuk sayısına, eşin (annenin) eğitim durumuna, eşin (babanın) eğitim durumuna, eşin (annenin) çalışma durumuna, eşin (annenin) çalıştığı kurum türüne, evlilik sürelerine, eşin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna, gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
6. Çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları; cinsiyete, annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna, annenin çalışma durumuna, ailenin gelir düzeyine, annenin fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna, babanın fiziksel ya da

psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönem, çocuklar için en kritik ve önemli dönemdir. Bu dönemde hangi davranışları, hangi becerileri ve hangi yetkinlikleri kazandıkları büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte de eğitimin öncelikle aileden başladığını unutmamak gerekir. Gerek anne gerek baba çocuğa her açıdan farklı özellikler, yetkinlikler kazandırmaktadır. Çocuğun değerli ve iyi özellikler kazanmasını ve bunu da bilinçli bir şekilde sağlayacak kişi yine ebeveynlerdir. Bu durumda söylemek gerekir ki ebeveynlerin çocuk üzerindeki rolü büyüktür.

Çocuklar sosyalleşme süreci içerisinde yaşadıkları coğrafyanın kültürünü, değerlerini öğrenir ve yavaş yavaş toplumun bir üyesi haline gelirler. Bu süreç doğumla başlayıp ailenin çevre ve toplum konusunda aktardığı bilgilerle süregelir. Sosyalleşme süreci içerisinde birey kendini ve başkalarını gözlemleyerek, değişik zaman, mekân ve durumlarda nasıl davranması gerektiğiyle beraber günümüzde yaşam becerileri dediğimiz becerileri öğrenir. Bir diğer deyişle, toplum içerisinde yaşamını sürdürebilmesi için bireyin bazı becerileri gösterebilmesi, yani sosyal yeterliliğinin olması gerekir (Hops, 1983; Sukerman, 2000).

Çocuklar için eğitimin, doğumdan itibaren başladığından ve sosyal becerilerinde ebeveyn etkenli ilerlediğini söylemiştik. Tüm bunları düşündüğümüzde, psikolojik olarak iyi hisseden ve sosyal becerileri iyi olan ebeveynlerin çocuklarının gelişimlerinde farklılık görülür mü?

Psikolojik iyi oluş, hayatta karşılaşılan tüm güçlük ve zorluklara karşı direnebilmeyi (diğer insanlar ile olumlu ilişkiler kurma, bireysel gelişimini tamamlama ve yaşam amaçlarını anlamlı devam ettirme) yönetme olarak tanımlanmıştır (Keyes, vd., 2002).

Psikolojik iyi oluşun dışında çevresel faktörlerin de son derece etkili olduğunun altını çizebiliriz. Bunlar; kişinin kendisini ve çevresel faktörleri nasıl algıladığıyla beraber tüm bu süreçleri nasıl yürüttüğüne dayanır. Bu süreç içerisinde kişinin psikolojik dayanıklılık düzeyi de büyük bir önem taşımaktadır.

Dayanıklılık; boşanma, maddi yetersizlik, aile yapılarında bozukluk gibi olumsuz şartlar ile karşılaşıldığında, koruyucu ve risk faktörlerinin etkileşime girerek bireyin

yaşamında oluşan durumlara ve yeniliklere uyum göstermesi demektir (Kararımak, 2006: 130).

Psikolojik dayanıklılığa dair birçok araştırma yapılmıştır. Bu bağlamda dayanıklılığın analiz edilmesi yönünde bazı etmenler belirlenmiştir. Ancak genel olarak literatür incelendiğinde bu etmenlerin üç başlık altında birleştiği tespit edilmiştir (Haase, 2004). Buradaki başlıklar; dışsal destek organizasyonları, kişisel özellikler, aile uyumu ve desteği olarak ifade edilebilir. Olsson vd. (2003)'e göre bu kişisel özellikleri yetenek, zekâ ve fiziksel güç gibi kavramlar oluşturmaktadır.

Tüm bu bilgiler doğrultusunda ebeveynlerin psikolojik iyi oluş halinin ve psikolojik dayanıklılık düzeyinin, tüm ilişkileri açısından çok önemli olduğu görülmektedir. Çocukların ise, doğumdan başlayıp okul öncesi döneme kadar sadece ebeveynleri ile çok yakın ilişki kurdukları düşünülürse, bu sosyal becerilerin bu dönemde ortaya çıktığı ve geliştiği bilindiğine göre tüm bunların birbiri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma, çocukların okul öncesi (36-72 ay) dönemdeki sosyal yetkinlik ve davranış durumlarının, ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılıkları ile etkisini ortaya koymak ve incelemek için yapılmıştır. Literatürde daha önce bu ilişkilendirme çalışması yapılmamış olduğundan ve bu araştırma sonunda bu ilişkilendirme ile ilgili bir tartışma konusu doğacağı, önemli sonuçlar ortaya koyacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmaya katılan ebeveynlerin, verilmiş olan Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Bilgi Formunu, gerçekçi olarak doldurmuş oldukları varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan Psikolojik İyi Oluş, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık ve Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 ölçeklerinin değerlendirmeler için yeterli olduğu varsayılmıştır.
- 3-6 yaş grubu çocukların davranışlarını belirlemede ebeveynlerin görüşlerinin temel alınabileceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma örneklemini İstanbul ili devlet anaokulunda öğrenim görmekte olan üç ve altı yaş arasındaki öğrenciler ve ebeveynleri ile sınırlıdır.
- Araştırma örneklemini İstanbul ilinde 300 çocuk ve ebeveyni ile sınırlıdır.
- Araştırma verileri 2017-2018 eğitim ve öğretim yılı içerisinde elde edilmiş olduğundan araştırma bu belirtilen süre ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Psikolojik İyi Oluş: Hayatta karşılaşılan tüm güçlük ve zorluklara karşı direnebilmeyi (diğer insanlar ile olumlu ilişkiler kurma, bireysel gelişimini tamamlama ve yaşam amaçlarını anlamlı devam ettirme) yönetme olarak tanımlanmıştır (Keyes, vd., 2002).

Psikolojik Dayanıklılık: Dayanıklılık, boşanma, maddi yetersizlik, aile yapılarında bozukluk gibi olumsuz şartlar ile karşılaşıldığında koruyucu ve risk faktörlerinin etkileşime girerek bireyin yaşamında oluşan durumlara ve yeniliklere uyum göstermesi demektir (Kararımak, 2006:130).

Çocuklarda Sosyal Yetkinlik: Çocukların diğer bireyler ile olumlu sosyal iletişim ve ilişkiler kurabiliyor olmaları, duygularını ifade edebilmeleri ve bu süreci yönetebilmeleridir (Çorapçı, vd., 2010: 63).

Davranış: Bireyin görülen, gözlemlenebilen bütün eylemleridir (Başaran, 1992:14). Bir diğer ifade ile davranış, organizmanın ortam içerisindeki hareket şekline, ortamdaki tepkilere ve bireyin ait olduğu ortamın uyarılarına karşı cevap verme şeklidir (Cevizci, 1996:122).

1.7. Kısaltmalar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: PİOÖ

Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği: PDÖ

Sosyal Yetkinlik ve Davranış Ölçeği: SYDDÖ

2. LİTERATÜR

2.1. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş, hayatı tam doyum sağlayacak şekilde, aktif bir şekilde yaşayabilme anlamına gelmektedir (Deci ve Ryan, 2008). İyi oluş ise, bireyin önce kendisine, büyüme gösteren kapasitesine, hayattaki amaçlarına, çevresi ile olan ilişki ve iletişimlerine, kendi hayatına, çevresine olan hakimiyetine, kendi özerkliğine ve bağımsızlığı ile ilgili altı boyut içerisinde fonksiyonlarına dair yapılan bir değerlendirme olduğu söylenir (Ryff ve Keyes, 1995: 720).

Ryff (1989), duyguyu temel alan öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu kavramlarının olumlu yönlerine hiç odaklanılmadığını dile getirerek, psikolojik iyi oluş kavramını kuramsal hale getirmiştir. Kuramı hazırlarken farklı gelişim ve kişilik kuramcılarının çalışmalarını incelemiş ve genel olarak işlevsel öğelerin birbirleri ile benzeştiklerini söylemiştir. Bu yaklaşım da bu kuramcılarının psikolojik iyi oluş kavramında buluşmasına neden olmuştur (Hamurcu, 2015: 55).

Psikolojik iyi oluş, bireyin neyi, nasıl hissettiğinden fazlasıdır ve bunu etkileyen çok fazla faktör vardır. Diğer kişiler ile ilişkiler ve iletişimler, kişisel gelişim, yaşam gayesi, kendini kabul, önceki yaşantılar, sağlık, maddi durum, sosyal destek, pozitif duygulanım, negatif duygulanım ve yaşam doyumunu, tatmini örnek olarak verilebilir (Ryff, 1989: Ryff ve Singer, 1988).

İyi oluşta, kişinin işlevselliğinin tam olması ve becerileri ile birlikte performansını da geliştirmesi gerekmektedir (Ryff, 1989). Bunlar bir süreç olarak ele alındığında; diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, kendini kabul, yetkinlik ve yaşam amacı gibi boyutlar da bu sürecin en önemli araçları olarak değerlendirilmektedir (Keyes, 2005).

Psikolojik iyi oluşu başka tarafları ile açıklanmaya çalışıldığını gören Ryff (1989) kavramın teorisi üzerine savunmasını yapmış ve geliştirmiş olduğu çoklu psikolojik iyi oluş modeli üzerinden savunmasını yapmaktadır. Ryff (1989), psikolojik iyi oluşun mutlu ve neşeli olmaktan ziyade kendini gerçekleştirme ve bireysel gelişim olduğunu savunur.

2.1.1. Psikolojik İyi Oluş Kavramının Tarihsel Gelişimi

Psikolojik İyi Oluş kavramı literatüre 20. yüzyılın ikinci yarılarında girmiştir (Bradburn, 1969). Bu kavramlardan birincisi, Aristoteles'in Nikomakhos'a Etik adlı

eserinde geçen latince kökünden türeyen “Eudaimonia” kavramıdır. Aristoteles bu eserinde insanoğulunun ulaşması muhtemel en yüksek erdemi sorgulamaktadır. Bu sorgulama Aristoteles’i psikolojinin pozitif olarak aydınlatılmasında en önemli figürlerden biri haline getirmiştir (Ryff, 1989). Bir kişinin erişebileceği en büyük erdem Aristoteles’e (1997) göre “eudaimonia” yani “mutluluk”tur. Fakat burada geçen mutluluğun Hedonik (hazcı) bakışa ait olan “haz veren şeylerde bulunma, yapma” anlamından başka bir mutluluk olduğu söylenir (Waterman, 1993). Aristoteles (1997) ciddi şeylerin gülünebilecek şeylerden daha iyi olduğunu ve kişilerin mutluluk duygusu için yapacağı şeylerin bir amaca yönelik olduğunu söyler. Bu bahsedilen amaç kişinin içindeki en iyiyi ortaya çıkarabilmesi olmalıdır.

Bu kavramın ortaya çıkmasında katkısı olan diğer felsefi kavram; Hedonizm (hazcılık)’tır (Ryan ve Deci, 2001). Bu düşünce de Yunan filozoflarına dayanmaktadır. Hedonizm kavramının doğmasına yardım eden Socrates’in öğrencisi Aristippus’a göre; insan mutlu olmak için kendisine hoş gelen eylemlerde bulunmalı ve ona acı veren şeylerden kaçmalıdır (Diener, Lucas ve Oishi: 2002). Hedonist düşünüşe göre de iyi bir toplum kendisi ile barışık ve hayattan keyif alan kişilerden oluşmaktadır (Ryan ve Deci, 2000).

2.1.2. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yaklaşımlar

Psikolojik iyi oluş çalışmalarında, iyi oluşu tanımlamada iki farklı bakış açısı görülmektedir. Bunlar; Eudaimoniaizm ve Hedonizm’dir. Eudaimoniaizm, kişinin işlevsel hale gelmesi ve kendini gerçekleştirme için çaba göstermesini savunur. Hedonizm ise iyi oluş kavramının temelinde hoş gelen eylemler gerçekleştirme ve acıdan kaçma olduğunu ileri sürer. Geçmişten bugüne bu kavrama ait yapılan araştırmalar ve çalışmalarda bahsedilen iki farklı bakış açısından birini tercih ederek benimseyen araştırmacıların değişik kuramlar ve modeller sundukları bilinmektedir. Bunlardan en çok bilinenleri aşağıda yer almaktadır (Yılmaz, 2013:10).

Amaç (Erek) Kuramı: Wilson (1960) tarafından ortaya konmuştur. Kişinin ihtiyaçlarını doyuma ulaştırması, mutluluğu yakalaması ve kendi amaçlarına ulaşması gerektiğini söylemiştir. Kişi gereksinimlerini doyurabildiği sürece mutlu olabilir fakat doyuramadığında mutsuzluğa sebep olabilir (Yetim, 2001). Gereksinimler doğuştan ya da daha sonradan öğrenilmiş gereksinimler de olabilmektedir (Wilson, 1967). Doğuştan gelen gereksinime yeme-içme gereksinimi, sonradan öğrenilene ise saygı

duyulma isteği veya başarı ihtiyacı örnek olarak verilebilir. Amaçlar konusunda genel olarak aynı fikirler bulunmaktadır. Wilson'a (1960) göre kişiler gereksinimlerini doyumak için bilinçli bir şekilde amaçlar oluşturmakta ve ulaştığında da mutlu olmaktadırlar. Diener (1984) de amaçların kişilerin bilinçli istekleri olduğu konusunda hemfikirdir. Kişilerin iyi oluşunu etkileyen etmenler arasında, amaçlarının yapısı, belirli öncelikleri, hangilerine ulaştığı-ulaşmadığı ve bunların oranları vardır. Amaca sahip olabilmek ve onun için uğraşmak kişilerin anlamlı bir yaşam hissine kapılmalarına yardımcı olur. Bununla da sınırlı kalmayıp yaşamı olumsuz etkileyen ölüm, hastalık gibi etkenler ile başa çıkmalarında faydalı olabilmektedir (Tuzgöl-Dost, 2004: 23).

Etkinlik Kuramı ve Akış Modeli: Csikszentmihalyi (2005) tarafından ortaya konmuştur. Akış modeli, etkinlik kuramı içerisinde yer almaktadır. Kişinin becerileri ve düzeyi ile gerçek kılmayı düşündüğü amaçlar gerçekleştirebilme açısından mümkün ise kişi daha fazla doyum sağlamaktadır. Kişinin kendini sadece kendi yaptığı etkinliğe odaklamasına akış denmektedir. Yani birey yaptığı faaliyetten haz almakta ve doyum sağlamaktadır (Csikszentmihalyi, 2005: 85).

Aşağıdan Yukarı ve Yukarıdan Aşağı Kuramları: Bu kuramın temelinde Wilson'un (1967) görüşü yatmaktadır. Görüşün savunduğu şey, kişinin hayat şartları, kişinin ihtiyacını karşılayabiliyorsa mutlu olur fikridir (Diener, vd., 1999). İyi olma hali, güzel olan ve olmayan yaşantı ve anıların toplamından oluşmaktadır. Kişinin mutlu bir hayatının var olup olmadığına bakmak için mutluluk veren ya da acı veren yaşamışlıklarının tümüne ilişkin değerlendirmeler yapar (Tuzgöl-Dost, 2007: 133). Sosyal iyi oluş ve kişinin iyi oluşu arasında doğru orantıda bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu kurama göre kişinin iyi olma hali, maddi gelir, cinsiyet, yaş gibi demografik özellikler, aile ve evlilik durumuna göre bu özellikler ile bağlantılıdır (Canbay, 2010: 24).

Kurama göre iyi olma hali, kişinin genel bir özelliğidir ve kişinin karşısına çıkan olaylara karşı olumlu ya da olumsuz tutumlar sergilemesini belirler niteliktedir. Bu kuramda iyi ya da kötü olay yoktur. Sadece sübjektif bir değerlendirme vardır. Yani durum kişinin kendi iyi oluş hali ile ilgilidir. Durumları algılamalarına göre değişmektedir. O nedenle de kişinin iyi olma hali kendi kişilik nitelikleri ile doğrudan ilişkili olduğundan, devamlılığı vardır. Zaman içerisinde de kendini tekrarlar ve istikrarlıdır (Chamberlain ve Zika, 1992).

Dinamik Denge Kuramı: Bu kuram iyi oluşu ekonomik açıdan dile getirmektedir. Headey (1993) tarafından geliştirilmiştir. Burada belirleyici iki farklı faktörden bahsedilir. Bunlar akışlar ve stoklardır. Akışlar, günlük hayatta gerçekleşen durumlarda doyumsamayı ya da doyumsamamayı göstermektedir. Stoklar ise maddi durum, kişilik ve sağlığı içermektedir (Headey, 1993). Kişinin iyi oluş durumu düzenli bir grafik çizmektedir. Çünkü stokları ve akışları çok iyi bir denge içerisinde (Headey ve Wearing, 1991). Kişinin karakter özellikleri ile geçmiş olduğu geçmiş bireye düzenli ve tutarlı bir stok oluşturmuştur (Headey, 1993). Kişinin yaşamış olduğu mutluluk ve acı veren durumlar ise kişinin ruhsal akış sürecini oluşturmaktadır. Sonuç olarak bu kuramda kişinin karakter özellikleri kişinin iyi oluş halini şekillendirir.

Uyum Kuramı: Bu kurama göre ise kişinin yaşanan olaylar sonrası mutluluk ya da acı duyması ve bunların kişide yarattığı etkiler sonrasında duygunun gücünü yitirmesidir. Evlenen bir kişinin birkaç gün sonrasında hala ilk günkü mutluluğu değil de daha azını duyması gibi (Yetim, 2001). Zaman geçtikçe sıradanlaşan bir olay durumuna geçtiği düşünülmektedir. Bu kuram için kişinin iyi olma hali, hayatın içerisinde gerçekleşen olaylara karşı uyum gösterme gücü ile bağlantılıdır (Diener, 1984).

Uyuşmazlık Kuramları: Kuram; Michalos (1985) tarafından ortaya konmuştur. Bu kuramda kişiler, kendi iyi oluş düzeylerini değerlendirmek adına önceki durumları, yaşamışlıkları, doyum düzeyleri ve öteki kişilerin standartları ile karşılaştırma yaparlar. Yani yapılan karşılaştırmaların sonucudur. Çıkan sonuç kişinin hislerinde değişim yaratmaktadır. Standartlar iyi ise iyi, kötü ise kötü hissetmektedir (Diener, 1984). Kişi gerçek durumdan ne kadar uzakta ise o kadar mutsuz olmaktadır. Ayrıca kişinin gerçekleştirmek istediği şeyler ile gerçekleştirme ihtimali arasındaki fark ne kadar fazla ise o kadar cesareti kırılmaktadır (İlhan, 2009: 68).

Öznel İyi Oluş Kuramları: Öznel iyi oluş Diener'e (1984) göre hoş duygulanım, hoş olmayan duygulanım ve yaşam doyumu olmak üzere üç farklı boyuttan oluşmaktadır. Hoş duygulanım; sevinç, istikrarlılık, merhamet, dikkat ve odaklanma gibi kavramlardan bahseder. Hoş olmayan duygulanımlar ise; hüznün, korku, suçluluk, kızgınlık, stres, haset gibi kavramlardan bahseder. Yaşam doyumu ise kişinin kendi seçimlerinden hayatının bir değerlendirmesidir. Öznel iyi oluşun iki farklı çerçeveden ibaret olduğunu söyleyecek olursak hoş duygulanım ve hoş olmayan duygulanım öznel

iyi oluşun duygusal bileşenleri iken, yaşam doyumu ise bilişsel bileşenini kapsamaktadır (Diener, vd., 1999).

2.1.3. Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Etmenler

Psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda bireylerin her açıdan ve farklı özelliklerden etkilendiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda her açıdan -kişisel, sosyokültürel özellikler- incelenerek iyi oluşun daha kapsamlı bir değerlendirilmesi yapılabilir (Hidalgo, vd., 2010: 87).

Demografik Değişkenler (Yaş ve Cinsiyet): Demografik değişkenler yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, meslek gibi bilgilerin bir ya da birkaçının konu üzerinde değerlendirilmeye alınması halidir.

Farklı alt boyutlara göre farklı değişkenler farklı şekilde etkilenmektedir. Hayat amaçları ve bireysel gelişim yaş ile beraber azalırken, çevresel hakimiyet yaş ile beraber artmaktadır. Pozitif ilişkiler ve kendini kabulde ise yaş ile beraber fazla değişiklik gözlemlenmemiştir (Ryff ve Singer, 2006: 1110). Bu değişiklikler kişinin yaş aldıkça hem kendileri hem çevrelerine karşı tutumlarının değişmesinden ve alt boyutlara verilen ihtimamın azalmasından kaynaklanmaktadır. Genç yaşlarda kişinin hedefleri yüksek olduğundan bir gelişme çabası içinde bulunduğu fakat yaş ilerledikçe ve hedefler düştükçe çabanın da düştüğü gözlenmektedir (Hidalgo, vd., 2010: 88).

Cinsiyet ile ilgili çalışmalarda ise farklı sonuçlar çıkmıştır. Çeşitli yaş grupları üzerinde yapılmış bir araştırmada, cinsiyetin iyi oluş ile ilgili bir faktör olmadığı saptanmıştır. Yapılmış diğer çalışmalarda ise yaşlı erkeklerin yaşlı kadınlara göre daha mutlu olduğu gözlemlenmiş fakat gençler arasında böyle bir ayırım bulunmamıştır (Pinquart ve Sörensen, 2001). Bu farklılıkların da diğer faktörlere bağlı olarak ortaya çıktığı söylenmektedir (Akt. Hidalgo, vd., 2010: 89).

Evlilik: Evlilik, kadın ve erkeğin toplum tarafından onaylanmış birlikteliğini ifade etmektedir.

Evlilik hayatı iyi olan kişilerin genel olarak iyi oluşları yüksek bulunmaktadır (Hidalgo, vd., 2010: 89). Fakat evli, evlenmemiş ve boşanmış bireylerde iyi oluşun alt boyutlarında farklılıklar bulunmaktadır. Hiç evlilik yapmamış bireylerin kişisel gelişim boyutları oldukça iyiyken, kendini kabul ve pozitif ilişkiler yönünden düşük olduğu gözlemlenmiştir. Hiç evlilik yapmamış kadınlar, evlilikten sonra tüm alt boyutlarda yükseliş yaşarken, erkekler için sadece hayat amacı, çevresel hâkimiyet ve

kişisel gelişim açılarından gözlemlenmiştir. Boşanmış kişiler ise evli kişilere göre kendini kabul etme, pozitif ilişkiler düzeyinin bir hayli düşük olduğu ve dul kalmış kadınların ise kendini kabul etme ve yaşam amacı düzeylerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir (Ryff ve Singer, 2006: 1110).

Sosyoekonomik Düzey: Toplumsal değerler, sosyal imkânlar ve ekonomik düzeyi ifade eder.

İyi oluşun etmenlerinden biri de refah düzeyidir.

Bu durum da farklı imkânlara sahip olabilme ile olabilir ki bu da sosyoekonomik durumun artması ile ilgilidir. Sosyoekonomik seviyesi düşük olan bireylerin erişebildikleri, imkânlarında düşük olması sebebi ile iyi oluşlarının da olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür. Bahsettiğimiz sosyoekonomik düzey ile kişisel gelişim, kendini kabul ve yaşam amacı boyutları ile doğrudan bir ilişki vardır. Ekonomik refah düzeyinin de özerklik boyutu haricinde diğer boyutları etkilediği görülmektedir (Ryff, 2001) (Akt. Hidalgo, vd., 2010: 91).

Sosyal İlişkiler: Kişinin aile bireyleri dışındaki, çevresinde bulunan diğer kişiler ile olan ilişkilerini kapsar.

Bireyin pozitif ilişkiler kurmaya her zaman ihtiyacı olmuştur ve olacaktır. Bu nedenle kişinin iyi oluş hali de bu ilişkilerden fazlaca etkilenmektedir. Bu iletişimin yani ilişkinin çift taraflı olduğu, iyi ilişkileri olan kişilerin psikolojik iyi oluşlarının iyi düzeyde olduğu ve dolayısıyla psikolojik iyi oluşları iyi düzeyde olanların da iyi iletişim kurabildikleri gözlemlenmiştir (Hidalgo, vd., 2010: 92-93).

Sağlık: Kişinin fiziksel, biyolojik ve ruhsal olarak iyi oluşunu ifade eder.

Psikolojik – ruhsal sağlık ve fiziksel sağlık açısından bir bağlantı olduğu araştırmalar sonucu kanıtlanmıştır. Burada da bireyin kendini sağlıklı hissediyor oluşunun iyi oluşunu etkilediği görülmüştür (Cho, vd., 2011: 5). Yapılan araştırmalar sonucu psikolojik iyi oluş ve bazı çeşitli hastalıklar arasında alt boyutlar açısından karşılıklı ilişkiler vardır ama çeşitli boyutların sağlık ile farklı ilişkileri olabileceği söylenmiştir (Ryff ve Singer, 2006: 1112).

Fiziksel Etkinlik: Kişinin bedenini kullanarak enerji tüketimi ile gerçekleştirdiği faaliyetlerin tümüne denir.

Bu etmenle psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde korelasyon vardır. Spor dallarıyla ilgilenmenin ve yapılan fiziksel aktivitelerin psikolojik olarak iyi oluşu arttırdığı ve aynı zamanda kendine güven duygusunu desteklediği için pozitif bir ilişkisi bulunmaktadır (Hidalgo, vd., 2010: 98).

Kişilik Özellikleri: Her bireyin genetik ve sosyal ilişkiler ile ortaya çıkarmış olduğu bireysel özelliklerdir.

Psikolojik iyi oluşu etkileyen kişisel özellikler dışadönüklük ve nevrotikliklerdir. Nevrotiklik bireyin duygularını olumsuz boyutta etkilemektedir. Fazla duygulu olma hali, dürtüsellik ve fazla korku gibi nevrotik özellikler kişinin çok çabuk olumsuzluğa kapılmasına ve mutsuz olmasına neden olabilir. Bu kişiler çok fazla olumsuz duygu taşırlar (Hidalgo, vd., 2010: 102). Pozitif duyguları dışa vuran kişilerin dışadönük birer birey oldukları ve bu kişilerin daha fazla, daha hızlı mutlu olmayı bildikleri, kendilerini iyi hissettirecek ortamları hazırlama becerilerinin olduğu ve buna eğilimli oldukları söylenmiştir (Hidalgo, vd., 2010: 102-103). Bu durumları ve ortamları oluşturabildikleri için bireyin kendisi ile ilgili tutumları da olumlu olduğundan hayata bakış açılarının da tatmin edici olduğu düşünülebilir. İyi oluş ile ilgili diğer kişilik özelliği de arkadaşları ile samimiyetle bağ kurabilmek ve uyumlu olmaktır. Bu niteliklere sahip kişilerin daha fazla doyum sağladıkları söylenebilir. Bunların yanında duygusal zekâsı yüksek olan bireylerin, duygularını anlamlandırmada iyi olduğunu düşünürsek bu açıdan da pozitif ve negatif duygularını da profesyonel olarak yönetebildiklerini söyleyebiliriz. Bu açıdan bakıldığında da duygusal zekâ ile iyi oluş arasında kuvvetli bir ilişki olduğu ifade edilmiştir (Hidalgo, vd., 2010: 103).

2.1.4. Psikolojik İyi Oluş Üzerine Yapılmış Araştırmalar

2.1.4.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Cenkseven (2004:178) yaptığı araştırmada, üniversite öğrencilerinin dışadönüklüğünün, kontrol odağının, nevrotikliğinin, öğrenilmiş çaresizliğinin, boş zaman aktivitelerinin, sosyal ilişkilerinin, akademik durumlarına göre memnuniyetlerinin, cinsiyetin, sosyo-ekonomik statüsünün, algılanan sağlık durumunun öznel ve psikolojik iyi olmayı nasıl yordadığına bakmıştır. Araştırma, 17-28 yaşları arasında 205 kız, 295 erkek olmak üzere toplamda 500 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda, sosyo-ekonomik düzeylerine göre yaşam doyumu, öznel iyi olma, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel hâkimiyet, kendini kabul, psikolojik iyi olma puanlarının

sosyo-ekonomik düzey lehinde anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Cinsiyete göre de öznel ve psikolojik iyi olmanın bazı boyutlarında anlamlı farklılaşma görülmüştür. Dış kontrol odağı ve öğrenilmiş güçlük düzeylerine göre de hem öznel iyi olma hem psikolojik iyi olma boyutlarının anlamlı farklılaştığı bulunmuştur. Cinsiyet ve öğrenilmiş güçlük durumunun bazı boyutlarda da anlamlı farklılaştığı görülmüştür. Analizler sonucunda öznel iyi olmanın yordayıcıları sırayla; nevrotizm, dışadönüklük, akademik başarıdan memnuniyet, öğrenilmiş güçlük, ebeveyni ve flörtü ile ilişkisinden algılanan hoşnutluk, sosyo-ekonomik durum, cinsiyet, algılanan sağlık durumu, dış kontrol odağı inancı, boş zaman aktivitelerinden algılanan hoşnutluk değişkenleri olarak bulunmuştur.

Timur (2008) yapmış olduğu araştırmada, boşanma sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Yapılan araştırmanın değişkenleri evlilik uyumu, eş desteği, cinsiyet ve yaş olarak belirlenmiştir. Daha sonra bu değişkenlerin bireylerin psikolojik iyi oluşlarını yordama seviyesi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte çalışmada evlilik ve boşanma sürecinde olan bireylerin eş desteği açısından oluşan farklılıklarda araştırılmıştır. Çalışma çeşitli illerde boşanmak için mahkemelere başvuru yapmış ve yine çeşitli illerdeki evli çiftler olmak üzere 224 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma neticesinde çalışmanın birçok değişkeni olduğu halde sadece medeni durum değişkeninin, psikolojik iyi oluşun anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna varılmıştır. Son olarak evlilik desteği dikkate alındığında evlilik ve boşanma sürecindeki kişiler için anlamlı bir fark olduğu kaydedilmiştir.

Göcen (2012:202), yapmış olduğu araştırmada şükür ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişkiyi analiz etmiştir. Araştırmanın evrenini yaşları 17-60 arasında değişen 284 erkek ve 327 kadın oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, bireyin şükretmesi ile psikolojik iyi olması arasında olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Kuyumcu (2012:599), yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin benlik kurguları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 252 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyete göre farklılaşmaksızın, benlik kurgularının psikolojik iyi oluşu yordadığı bulunmuştur.

Halisdemir (2013:93), yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin geçmişe yönelik anne kabul red algısı, kendini affetme düzeyleri ve demografik değişkenlerinin (cinsiyet, öğrenim görülen fakülte, sınıf düzeyi ve algılanan akademik başarı) psikolojik iyi oluş düzeyleri ile aralarında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek istemiştir. Araştırmanın evrenini; 162 erkek ve 185 kız oluşturmuştur. Çalışma neticesinde kendini affetme, geçmişe yönelik anne kabul red algısı, algılanan akademik başarı ve öğrenim görülen fakülte değişkenlerinin psikolojik iyi oluş ile aralarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak analiz sonucunda cinsiyet ve sınıf değişkenlerinin psikolojik iyi oluş ile aralarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Telef, Uzman ve Ergün (2013:1304), yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş ve değerler arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma 188'i kız 72'si erkek olmak üzere toplam 260 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde; güvenlik, uyma, iyilikseverlik, evrenselcilik, öz yönelim, hazcılık, başarı ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Psikolojik iyi oluşu yükselten bir diğer etmen ise öğretmen adaylarının sahip oldukları birtakım değerler olduğu da tespit edilmiştir.

Akdağ (2014:90), yaptığı araştırmada; evli olan kişilerde psikolojik iyi oluşun, evlilik doyumu, benlik saygısı ve kök aile ile ilişkiler penceresinden yordamasını yapmıştır. Araştırma, İzmir ilinde yaşayan 386 evli birey üzerinde yapılmıştır. Araştırmada kök aile ilişkilerinin, benlik saygısının, evlilik doyumunun psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Bulgulara bakıldığında ise benlik saygısının ve evlilik doyumunun anlamlı yordayıcı olduğu fakat kök aile ilişkilerinin psikolojik iyi oluşu yordamadığı görülmüştür.

Erdem ve Kabasakal (2015:86), yapmış oldukları araştırmada yetişkin bağlanma boyutları ve psikolojik iyi olma (kayı-kaçınma) arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın evrenini bir üniversitenin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan toplam 239 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma sonucunda ise psikolojik iyi olma ile arkadaşlık ilişkileri ve romantik ilişkilerdeki bağlanma boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Çelik (2016), yapmış olduğu araştırmada öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş, algılanan sosyal yetkinlik ve güvengelik durumlarının incelenmesini amaçlamıştır. Araştırma; 205 erkek ve 375'i kız olmak üzere toplam 580 öğrenci üzerinde

yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş puanlarında, baba tutum algısına ve sosyal-kültürel etkinliğe katılma durumuna göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Fakat cinsiyete, yaşamının çoğunun geçirildiği yere, anne tutum algısına, algılanan akademik başarıya, mezun olunan lise türüne, algılanan sosyal-ekonomik düzeye ve doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sosyal yetkinlik puanlarında yaşamın çoğunun geçirildiği yere ve sosyal-kültürel etkinliğe katılma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmakta fakat cinsiyete, anne tutum algısına, baba tutum algısına, algılanan akademik başarıya, mezun olunan lise türüne, algılanan sosyal-ekonomik düzeye ve doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Güvengenlik puanlarında ise anne tutum algısına ve sosyal-kültürel etkinliğe katılma durumuna göre anlamlı farklılık tespit edilmiş. Cinsiyet, yaşamının çoğunun geçirildiği yer, anne tutum algısı, algılanan akademik başarı, mezun olunan lise türü, algılanan sosyal-ekonomik düzey ve doğum sırası değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca araştırma sonucunda öğretmen adaylarında algılanan sosyal yetkinlik ve güvengenlik tutumunun, psikolojik iyi oluş tutumuna yönelik anlamlı düzeyde birer yordayıcı olduğu da belirlenmiştir.

Kaplan (2016:111), yaptığı araştırmada evli bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının, evlilik doyumlarına ve psikolojik iyi oluş durumlarına olan etkisini incelemiştir. Araştırma; 235'i kadın, 150'si erkek olmak üzere toplam 385 evli birey ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda; evli bireylerin eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinin arttığı, evlilik doyum düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. Evlilik doyum düzeylerinin artmasının ise psikolojik iyi oluş düzeylerini düşürmekte olduğu sonucuna varılmıştır.

Kermen ve arkadaşları (2016:25), yaptıkları araştırmada ergenlerin psikolojik iyi oluşlarının ve yaşam doyumlarının sosyal kaygı tarafından etkilenip etkilenmediğini incelemişlerdir. Araştırmanın evrenini, Muğla ilinde çeşitli liselerde öğrenim gören 150'si kız 150'si erkek 300 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre sosyal kaygı, yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşu negatif olarak yordamaktadır. Yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşta cinsiyete göre anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Sosyal kaygı düzeyinde ise kız öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri, erkek öğrencilerin sosyal kaygı düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Sarı ve akır (2016:227), yaptıkları çalışmada, mutluluk korkusu ile öznel ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma, bir devlet niversitesinin eğitim fakültesinde devam etmekte olan 401 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma neticeleri dikkate alındığında, mutluluk korkusu öznel iyi oluşu anlamlı olarak negatif yönde yordamaktadır. Benzer şekilde mutluluk korkusu, psikolojik iyi oluşu anlamlı olarak negatif yönde yordamaktadır. Bu sonuçlara göre, katılımcıların mutluluk korkusu düzeyi arttıa iyi oluş düzeyleri düşmektedir.

Uz-Baş ve arkadaşları (2016:1041), yapmış oldukları araştırmada; niversite ğrencilerinin problemleri internet kullanımlarının, psikolojik iyi-oluş ve algıladıkları sosyal destek ile olan ilişkisini incelemişlerdir. Araştırma, 213' kız ve 96'sı erkek olmak üzere toplam 309 niversite ğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre psikolojik iyi oluşun, internetin aşırı kullanımının; psikolojik iyi-oluş ve arkadaştan alınan sosyal desteğin internetin olumsuz sonuçlarının anlamlı birer yordayıcısı olduğu bulunmuştur.

Koç ve arkadaşları (2016:202), yaptıkları araştırmada, affedicilik ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye, belirsizliğe tahammülsüzlük ve öfke kontrolünün aracılık etkisini de katarak incelemişlerdir. Araştırma, bir devlet niversitesinde ğrenim gören 478 kız ve 434 erkek olmak üzere toplam 912 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre; affedicilik eğilimi yükseldikçe psikolojik iyi olma düzeyi de aynı yönde yükselmektedir. Ayrıca affedicilik eğiliminin artması belirsizliğe tahammülsüzlük duygusunu azaltmaktadır. Bu durumun psikolojik iyi oluş üzerinde aracılık etkisinin olmadığı da belirlenmiştir. Yine buna bağlı olarak affedicilik tutumunun yükselmesi öfke kontrol düzeyini de etkilemektedir. Affediciliğin yükselmesi öfke kontrolünü de olumlu etkilemektedir. Ayrıca bu tutum psikolojik iyi oluş üzerinde de aracı bir etki yapmaktadır.

Deniz, Erus ve Büyükcebeci (2017:17), yapmış oldukları araştırmada, niversite ğrencilerinin bilinçli farkındalıkları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkide duygusal zekanın aracılık rolünün olup olmadığını saptamak istemişlerdir. Araştırma, Eğitim Fakültesinde birinci sınıfta öğrenim görmekte olan 286 kız ve 69'u erkek olmak üzere toplam 355 ğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre duygusal zekânın bilinçli farkındalık ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı farklılık olduğu grlmştir. Öğrencilerin bilinçli farkındalıklarının artması ile onların duygusal

zekâlarının yükselebildiği ve bu yükselişle birlikte psikolojik iyi oluşlarının da güçlenebildiği gözlemlenmiştir.

Koca ve Yüksel (2017:2), yaptıkları araştırmada aile eğitim programının evli annelerin evlilikte sorun çözme becerisi, evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluşuna etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın evrenini deney ve kontrol grubundan oluşan 22 kişi oluşturmuştur. Deney ve kontrol grubu ayrı ayrı 11'er kişiden oluşmuştur. Deney grubuna 9 oturumdan oluşan aile eğitim programı verilmiştir. Oturumların her biri 120 dakika sürmüştür. Çalışmanın neticesinde, uygulanan programın evli annelerin, evlilikte sorun çözme becerilerini, evlilik doyumlarını ve psikolojik iyi oluş seviyelerini artırdığı belirlenmiştir.

Karabacak (2017:429), yapmış olduğu araştırmada, ifade edilen yetişkinlik dönemindeki kişilerde, ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi analiz etmeye çalışmıştır. Araştırma, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesine devam eden 253 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ölçeğinin iki alt boyutu oluşmuştur. Bu alt boyutlardan birincisi yakınlıktan kaçınma alt boyutudur. Yakınlıktan kaçınma alt boyutu ile psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Diğer alt boyut ise zihin okumadır. Zihin okuma alt boyutu ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Aynı zamanda yakınlıktan kaçınma ve zihin okuma alt boyutlarının psikolojik iyi oluşun anlamlı birer yordayıcıları olduğu da belirlenmiştir.

Geçgin ve Sahranç (2017:739), yapmış oldukları araştırmada belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi cinsiyet, algılanan gelir düzeyi ve algılanan ebeveyn tutumları açısından incelemişlerdir. Araştırma, çeşitli devlet üniversitelerinde öğrenim gören 426 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, yüksek düzeyde belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerine sahip öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşük olduğu ve cinsiyete göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin anlamlı farklılaşmadığı ancak kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Koruyucu ebeveyn tutumuyla yetişen öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri, demokratik tutumla yetişen öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir. Otoriter ebeveyn tutumuyla yetişen öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri,

koruyucu tutum belirten öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir. Algılanan gelir düzeyi grupları arasında belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi açısından farklılaşma olmamasına karşın, psikolojik iyi oluş açısından iyi gelir grubundaki öğrencilerin puanlarının yetersiz gelir grubundaki bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Demirci ve Şer (2017:2710), yaptıkları araştırmada kendini bilme ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma bir devlet üniversitesinde eğitim fakültesinde öğrenim gören 416 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre kendini bilmenin psikolojik iyi oluşu; çevresel hâkimiyet, öz kabul, bireysel gelişim, yaşam amacı, diğerleriyle olumlu ilişkiler ve özerklik boyutlarını anlamlı bir şekilde pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Aynı zamanda araştırmalar sonucunda kendini bilme ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin ebeveyn tutumlarına göre farklılaştığı da bulunmuştur.

2.1.4.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Ryff (1989), yapılan birkaç araştırmada psikolojik iyi oluş ve cinsiyet arasındaki ilişkinin incelendiğini söylemiştir. Kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklere göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür. Yine yapılmış araştırmalarda olumlu ilişkiler ve bireysel gelişim alt boyutlarından kadınların erkeklere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Mills ve arkadaşları (1992), yapmış oldukları araştırmada toplumsal cinsiyet, aile doyumu ve ekonomik zorlukların psikolojik iyi oluşa etkisini incelemişlerdir. Araştırma 330 yetişkin üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda aile doyumu ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif ve anlamlı bir fark olduğu, ekonomik zorlukların ise negatif ve doğrudan anlamlı olduğu bulunmuştur. Aile doyumunun iyi oluş üzerine etkisi anlamlı düzeyde çıkmak ile birlikte kadınlarda erkeklerden daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca ekonomik zorlukların erkeklerde ve yoğun çalışmakta olan kadınlarda iyi oluşu olumsuz düzeyde etkilediği bulgusu ortaya çıkmıştır.

Ryff ve arkadaşları (1994), yapmış oldukları araştırmada orta yaşlı ebeveynlerin, çocuklarına yönelik algılarını incelemiştir. Araştırma 215 birey üzerinde yapılmıştır. Psikolojik iyi olma ölçeklerinin kullanıldığı çalışma sonucunda, psikolojik iyi olma

ölçeğinden yüksek puan alan ebeveynlerin, çocuklarıyla ilgili uyumlu oldukları belirlenmiştir.

Ryff ve Heidrich (1997), yapmış oldukları araştırmada yaşlı yetişkin, orta yaşlı ve gençlerin geçmişte yaşadıkları tecrübelerin şimdiye ve geleceğe olan yansımalarını analiz etmeye çalışmışlardır. Araştırma 308 birey üzerinde yapılmıştır. Çalışma sonucunda iyi olmanın en yüksek yordayıcıları da ortaya konmaya çalışılmıştır. İş ve eğitim yaşantıları yaşlılar için, aile ve arkadaş ortamları orta yaştaki yetişkinler için, yaşam etkinlikleri ise gençler için iyi olmanın en yüksek yordayıcıları olarak belirlenmişlerdir. Hayatın normal akışı içerisinde pek de yer almayan olaylar ise sadece genç yetişkinler dikkate alındığında güçlü bir yordayıcı olmuştur.

VanderZee ve arkadaşları (1997), yapmış oldukları araştırmada sosyal destek ve kontrol odağının psikolojik iyi oluş ile ilişkisini incelemişlerdir. Çalışmada yapılan analizler neticesinde kendi iç kontrol mekanizması olan bireylerin sosyal destek algılarının dışarıdan kontrol edilen insanlara nazaran daha fazla olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın örneklem grubunun çoğunluğunu kadınlar teşkil etmektedir. Bununla birlikte çalışmada dış kontrol odağına sahip olan bireylerin psikolojik iyi oluş ve sosyal desteğin ilişkili olduğu da ortaya konmuştur. Ayrıca yapılan araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç ise kişilerin aldıkları sosyal destek, algıladıkları sosyal desteğe göre psikolojik iyi oluşları daha yüksek düzeyde yordadığı belirlenmiştir.

Ryff ve Singer (2002), yapmış oldukları araştırmada psikolojik iyi olmayı sosyo-ekonomik düzey farklılıkları açısından incelemişlerdir. Araştırma sonucunda kadınlarda eğitim seviyesi arttıkça kadınların iyi olma seviyesi de doğrudan artmaktadır. Nitekim hayat amaçları boyutundan düşük puan alan bireylerin eğitim seviyelerinin düşük olduğu da belirlenmiştir.

Keyes ve arkadaşları (2002), yapmış oldukları araştırmada, sosyo-demografik nitelikler ile bireysel karakter özelliklerinin öznel ve psikolojik iyi olmayı yordayıp yordamadığını analiz etmişlerdir. Araştırma yaşları 25-74 arasında değişen toplam 3032 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, öznel iyi olma ile psikolojik iyi olma arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak yine de bu iki kavramın farklı kavramlar olduğunun altı çizilmiştir. Bununla birlikte öznel ve psikolojik iyi olmaya yüksek düzeyde sahip olan kişilerde nevrozmin düşük olduğu belirlenmiştir.

Ancak dışa dönüklülüğün, temkinliliğin, yaşın ve eğitimin ise yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kahn ve arkadaşları (2003), yapmış oldukları çalışmada, olumsuz duygulanım, psikolojik iyi olma (depresyon, yalnızlık ve yaşam doyumu) algılanan sosyal destek ve bedensel sağlık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın evrenini toplum merkezine gelen 100 yaşlı oluşturmuştur. Araştırma neticesinde, olumsuz duygulanım, algılanan sosyal desteği, psikolojik iyi olmayı ve bedensel sağlık arasındaki ilişkileri açıkladığı tespit edilmiştir. Çalışmadaki bir diğer değişken olan “olumsuz duygulanım” kontrol altına alındığında; psikolojik iyi olma ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin anlamlı olarak değiştiği görülmüştür.

Lindfors ve arkadaşları (2006), yaptıkları çalışmada yaş ve cinsiyetin iyi oluş ile ilişkisini incelemişlerdir. Araştırma toplam 1260 yetişkin üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda iyi oluşun alt boyutlarından biri olan öz kabulde bazı değişkenlerin farklılaştığı da ortaya çıkmıştır. Öz kabul alt boyutunda yaşam amacı, çevresel hâkimiyet ve yaş farkında cinsiyet farklarının olduğu ancak kişisel gelişimde farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Lindfors ve arkadaşları (2006) yapmış oldukları çalışmada iş yükünün, tam zamanlı çalışan kadın ve erkeklerde psikolojik iyi oluş ve semptomlarla nasıl ilişkili olduğunu incelemişlerdir. Araştırma en az bir çocuğu olan 430 kadın ve 400 erkek olmak üzere toplam 830 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre; ücretsiz çalışma saatlerinin artmasıyla beraber kadınlarda kendini kabul etme ve çevresel hakimiyet düzeylerinin azaldığı, buna karşılık ücretli çalışma ile birlikte, kişisel gelişim düzeylerinin arttığı ve yaşamdaki amaçlarının azaldığı üzerine sonuçlar bulunmuştur. Erkekler için ise ücretli çalışmanın, kişisel gelişim seviyelerinin artmasına katkı sağladığı bulunulmuştur.

Segrin ve Taylor (2007), yaptıkları çalışmada psikolojik iyi oluş ve sosyal beceriler arasında bir ilişki olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırma 318 erkek, 385 kadın olmak üzere yaş aralığı 18-87 arasında değişmekte olan toplam 703 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluşun tüm göstergeleri ile sosyal beceriler arasında pozitif açıdan ilişkili bulunulmuştur. Diğerleri ile olumlu ilişkilerin, sosyal beceriler ve iyi oluş arasında bağlantı kurduğu sonucuna varılmıştır.

Segrin ve Taylor (2007), yapmış oldukları araştırmada “diğer insanlar ile olumlu ilişkiler, sosyal beceri ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişkiyi yönlendirir” hipotezi üzerinden yola çıkmışlardır. Bu doğrultuda olumlu ilişki, sosyal beceri ve iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma yaşları 18-87 arasında değişen, toplam 703 yetişkin üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda olumlu ilişki ve sosyal becerilerin iyi oluş ile doğrudan ve güçlü bir bağlantısının olduğu sonucuna varılmıştır.

Lavasani ve arkadaşları (2011), yaptıkları araştırmada ebeveyn tutumları, psikolojik iyi oluş ve sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma toplam 398 kız (lise) ğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda demokratik ebeveyn tutumunun psikolojik iyi oluşu yordamadığı bulunulmuştur. Aynı zamanda otoriter ve izin verici tutumun psikolojik iyi oluş ile negatif yönde anlamlı bir fark bulunulmuştur. Ayrıca sosyal destek durumunda iyi oluş ile pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Kuyumcu ve Güven (2012), yapmış oldukları çalışmada, İngiliz ve Türk niversitelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin duygularını ifade ve fark etme duygu durumunun psikolojik iyi oluşlarına olan etkilerini incelemişlerdir. Araştırma; Türk niversite öğrencilerinden toplam 349 kişi, İngiliz niversite öğrencilerinden toplam 229 ğrenci ve 19’u da www.mediko.gazi.edu.tr/survey adresinden araştırmaya katılmış öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise duygularını ifade ve fark etme becerilerinin psikolojik iyi oluşu yordadığı belirlenmiştir.

Moe (2012), yapmış olduğu araştırmada ise kadınların psikolojik iyi oluşlarını etkileyen faktörleri incelemiştir. Çalışmanın rneklemine tanısız mamografi için ağrı yapılan ancak tanısı henüz konulamayan 2746 kadın oluşturmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre; kadınların eğitimi, gelirleri ve sosyal destek düzeylerinin psikolojik iyi oluşu anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Bununla birlikte katılımcılardan evli olanlarının psikolojik iyi oluş puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırma neticesinde yaş ve ırk değişkeninin farklılık yaratmadığı da grlmştir. Son olarak ise psikolojik sıkıntı ya da stres ile psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde güçlü bir ilişki belirlenmiştir.

2.2. Psikolojik Dayanıklılık

Psikolojik dayanıklılık, Latince “resiliens” kökünden gelmektedir. Anlamı ise esneklik, karşılaştığı etki sonrası eski haline hemen dnebilendir (Greene, 2002). Bu

tanıma The Random House Sözlüğü'nde (1967) de aynı şekilde yer verilmiştir. Bahsedilen esneklik kişinin karşılaştığı, maruz kaldığı olumsuz şartlardan kaynaklanan fiziksel, ruhsal güçlüklerin etkisinden daha hızlı çıkabilmeleri ve kısa bir zaman içerisinde kişinin eski haline dönmesini sağlamaktadır (Terzi, 2005: 17).

Dayanıklılık, boşanma, maddi yetersizlik, aile yapılarında bozukluk gibi olumsuz şartlar ile karşılaşıldığında koruyucu ve risk faktörlerinin etkileşime girerek bireyin yaşamında oluşan durumlara, yeniliklere uyum göstermesi demektir (Kararımak, 2006: 130).

Dayanıklılık, bireyin maruz kaldığı olay sonrası, yaşadığı travmadan sonra nasıl topladığı ve olumsuz koşullar ile nasıl baş ettiği üzerine fikir beyan eden bir kavramdır. Dayanıklılığın, baş etme sonucu ortaya çıkan uyumla birlikte yeterlilik gibi aynı zamanda ümitli olma ve geleceğe yönelme ile ilgisi de vardır (Murphy, 1987).

Karşılaşılan problem ve sıkıntılara karşı her birey farklı tepkiler vermektedir. Bazıları çok iyi bir şekilde atlatılırken bazıları ise aynı koşulları atlatamayarak ruhsal sorunlar yaşayabilirler. Tüm bunlara karşı direnme gücü olarak tanımlanan dayanıklılık olgusu bireyin tüm şartlara rağmen dirayetli durma ve savaşıma gücü göstermesidir (Gabriel, 2005).

Olumsuz şartlar altında kalan kişilerin, kendi içlerinde sahip oldukları olumlu özellikler sayesinde ruh sağlıklarını korumaları durumunun fark edilmesi ile bu kişiler dayanıklı kişiler olarak tanımlanmıştır. Tüm şartlara rağmen uyumlarını devam ettirebilmelerinin sebeplerinin ise risk ve koruyucu faktörler ile ilgili olduğu ve bu faktörler sonucu ortaya çıktığı düşünülmektedir (Rutter, 1999).

Jacelon (1997), dayanıklılık için, bireyin maruz kaldığı olumsuz durumlarda oluşan, olumsuz etkileri azaltan ve uyum sağlamasını sağlayan bir kişiye özgü bir nitelik olduğunu söyler. Kobasa (1979) bu niteliğin bir duvar, tampon etkisi gösterdiğini dile getirmiştir. Yapılan bazı çalışmalarda genetik özelliklere göre kişinin dayanıklılığının oluştuğu söylenir (Block ve Block, 1980). Ancak yapılan farklı araştırmalarda bu özelliğin sonradan öğrenilebilir bir özellik olduğu sonucuna varılmıştır (Beardslee ve Podorefsky, 1998). Dayanıklılık tanımının yoğun stres ve tükenmişlik hali ile ilişkisi olduğu belirtilmektedir (Lambert ve Lambert, 1999). Dayanıklılık düzeyi artan kişilerin özel ve iş yaşamlarının kalitesinin yükseldiği de belirtilmektedir (Judkins ve Furlow, 2003).

Psikolojik dayanıklılığın bir kişilik özelliği olduğunu belirten varoluşçu yaklaşım; denetim, bağlanma ve meydan okuma olmak üzere üç boyuttan oluştuğunu dile getirmişlerdir. Bağlanma boyutunun zaman akışı içerisinde aktif katılım sağlama ve bunları amaçlandırmayı açıklar. Bu boyuta sahip olan bireyler kaçma tepkisi yerine savaşa tepkisi sergilerler (Holt, Fine ve Tollefson, 1987). Denetim boyutu, kişinin hayatında belli durumları etkileme gücüne sahip olduğunu bilmesidir. Bu boyuta sahip olma ise kişiye özgür tercihler yapmasının, kendi iradesi ile karar verebilmesinin ve başarılı olacağına inanmasının kapılarını açar. Meydan okuma boyutu ise kişinin değişime olan inancını ifade eder. Dayanıklılığı yüksek olan kişiler olumsuz yaşantılara karşı esnek davranabilir, sorunların üstesinden gelebilirler (Kamya, 2000).

Bahsedilen boyutların, stresin yarattığı etkileri çok aza indirdiği söylenmiştir (Kosaka, 1996). Psikolojik dayanıklılığı olan bireylerin sadece eyleme koymuş oldukları işler için değil, yapmayı düşündükleri şeyler için de inançları tamdır. Bunlar içsel ve dışsal olmak üzere belirtilir. Hayatlarında kontrol sağlayabilen kişiler, yaşamlarına dışarıdan gelen negatif durumları kolayca atlatabilir, sergiledikleri davranışların sorumluluklarını üstlenebilirler. Bu bireyler aynı zamanda meydan okuyabilen bireylerdir. Karşılaştıkları negatif durumları kendileri için pozitif duruma çevirebilme gücüne sahiptirler. Bunu kendilerine fırsat olarak görürler (Terzi, 2005: 26).

2.2.1. Psikolojik Dayanıklılığın Boyutları

Psikolojik dayanıklılığın bir kişilik özelliği olarak görüldüğünü, bağlanma (kendini adama), kontrol ve güçlük (meydan okuma) olmak üzere üç boyuttan oluştuğunu söyleyebiliriz (Crowley, vd., 2003; Hanton, Evans ve Neil, 2002; Lambert ve Lambert, 1999; Lambert, Lambert ve Yamase, 2003; Maddi, vd., 2006; Maddi ve Khoshaba, 1994; Morrissey ve Hannah, 1986). Kendini Adama, kişinin aktif bir şekilde, hayatın içerisinde belirli roller alması ve bir anlam arayışı-amaç edinme isteği içerisinde olması olarak görülmektedir. Kontrol boyutu ise kişinin karşılaşmış olduğu olumsuz durumlara karşı, kendinde bunları değiştirecek güce sahip olduğu hissine inanmasıdır. Meydan okuma ise kişinin hayatında yaşanan farklılık ve değişimleri tehdit edici bir öge olarak görmekten çok gelişime katkı sağlayacağını düşüncesinde olmasıdır (Maddi, vd., 2006). Tüm bunlara bakıldığında dayanıklılığın bir kişilik özelliği olarak,

yaşanılan olumsuzlukları olumlu olarak görme ve onlara karşı meydan okuma hali ile yaşananların etkileri en aza indirgenebilir (Akt. Yıldız, 2015: 15).

Bireyin kendi problemleri ile baş edebilmeyi öğrenmesi ve terapistlerine veya başkalarına bağımlı kalmamaları adına bazı öz-denetim becerilerini kazanmaları gerekir. Öz-denetim; kendini yönetebilmek, kendi sorumluluklarını almak, kendi kontrolünü sağlamak anlamına gelmektedir (Karahana ve Sardoğan, 2004: 77). Dayanıklılık kavramında alt boyutlar içerisindeki çalışmalardan en dikkat çeken çalışmalara sahip kişinin Kobasa olduğu söylenebilir. Onun fikirlerini anlayabilmek için ise varoluşçu yaklaşım hakkında bilgi sahibi olmak gerekir.

Varoluşçu savunuculara göre; bireyin öz farkındalığı, öz denetimi çoğalır ise sorumluluk bilinci ve özgürlük seviyesi de o şekilde artacaktır (Karahana ve Sardoğan, 2004: 121).

Kişinin özgür olması gerektiğini ve kendi sorumluluklarını kendilerinin alması gerektiğini ifade eden varoluşçu yaklaşım, kişinin aynı zamanda kendini gerçekleştirme niteliğine de sahip olduğunu söyler (Norcross, 1987). Lambert ve Lambert (1999)' a göre varoluşçu yaklaşımda; hayatında karşılaştığı olumsuzluklardan etkilenmeden başa çıkan kişilerin kendilerini ruh sağlığı bozuk olanlardan ayıran davranışlarda bulunmalarını, inançlar ve tutumlar sergilemelerini dayanıklılığa bağlamaktadır. Tüm bunlara bakıldığında Kobasa (1979) için dayanıklılık; kontrol etme, bağlanma ve meydan okuma olmak üzere üç boyutta ifade edilir.

1. Kendini Adama (Bağlanma): Psikolojik dayanıklılık olgusunun alt boyutlarından biridir. Kobasa (1979) kendini adama boyutunun kişinin hayatta farklı alanlarda var olma durumundan bahseder. Kişinin hayatın içinde aktif şekilde rol almasından, bundan dolayı da bir amaç edinme ve anlam arama duygusuna sahip olmasından bahsedilir (Maddi, vd., 2006).

Bağlanma, insanın hem başkalarının hem kendisinin yapmış olduğu faaliyetleri, etkinlikleri hayat amacı olarak kabullenmeyle beraber bunları amaçlı ve anlamlı görüyor olmasıdır. Bu boyutu yüksek bireyler tüm inançları ile kendilerini işe verirken aynı zamanda fazlaca bir merak içerisinde dirler (Williams, 2001).

Yaşama ilgi duyma, kendine inanma, duygusal destek almaya, vermeye istekli olma, kendi değerlerinin ve amaçlarının farkına varma ile oluşan bu gerçekçilik, eğer

durumlar değişirse bağlanma durumunun yeniden değerlendirileceğine işaretle eder. Bu da bireyi meydan okuma boyutuna götürür (Kamya, 2000).

2. *Meydan Okuma*: Meydan okuma da dayanıklılığın bir boyutu olmak ile birlikte kişiye bilgi elde edebilmenin yollarının kolay olmadığını, kazanmak için zahmetli yollardan geçmek gerektiğini ve bu yollardan geçmenin de kişiyi geliştirdiği söylenmektedir. Bu kişiler hayattaki farklılıkları, yaşanan değişimleri normal karşılarlar ve bu onlarda tehdit oluşturmaktan çok fırsat eğilimi yaratır. Fırsat olarak görebilmelerinin nedeni ise kendi yaşantılarına karşı olan kontrol edebilme inançlarıdır (Kobasa, vd., 1982).

Etrafında oluşan yenilikleri tehdit olarak algılamak yerine tüm tecrübe imkanlarından faydalanarak bilgilerin öğrenilmesi olarak söylenmektedir (Maddi, 1999b).

Bu kişiler her zaman samimiyet ile yaklaşma ile kalmayıp çevrelerinde oluşan olumsuz durumların altından nasıl kalkacaklarını bilir, enteresan ve farklı hayat tecrübelerine değer verirler. Bunların değerlendirmesini de iyi bir şekilde yapma becerisine sahiptirler. Tüm bunları birer fırsat olarak görürler (Kobasa ve Puccetti, 1983).

3. *Kontrol*: Kişinin hayatta karşılaştığı olumsuz olaylar sonucunda, etkisiz kalmak yerine olayların seyrini değiştirebilme inancıyla beraber özgür tercihler yapabilmeyi, başarı odaklılığı, muhakeme ve doğru karar verebilme yeteneğini kapsayan boyuttur (Kamya, 2000).

Bu boyuta sahip kişiler olumsuz ve güç durumlar ile karşı karşıya kaldıklarında kendilerinin her zaman bu durumun altından kalkabileceklerini düşünürler ve değişim yaratabileceklerine inanırlar.

Kontrol etme durumu, bireyin kendi tutumlarını ve davranışlarını, aynı zamanda hayat şartlarını etkilediğinden, bireyin davranışlarını da gözle görülür şekilde etkiler. Kontrol faktörüne sahip kişiler için de yaşam şartlarını, çevresel faktörlerini ve kendi çevrelerinde yaşanan olayları değiştirme gücüne inanan kişilerdir diyebiliriz (Williams, 2001).

Dayanıklılık olgusu genel olarak yaşanmışlıkların sonucuna ve bu sonuçların sebeplerine göre belirtilir. Bunlara neden olan faktörler, risk faktörleri, koruyucu faktörler olmak üzere açıklanabilir (Rutter, 2006; Luther & Zigler, 1992; Flaherty, 1992; Coleman & Hagell, 2007; Masten & Reed, 2002; Goldstein & Brooks, 2005; Beauvais & Oetting, 1999) (Akt. Tümlü ve Receptoğlu, 2013: 206).

2.2.2. Psikolojik Dayanıklılığın Gelişiminde Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler

2.2.2.1. Risk Faktörleri

Bireyin doğumundan itibaren başlayan, gelişim dönemlerinde tamamlaması gereken kritik gelişim ödevlerini güçleştiren, yetişkin yıllarında davranış ile ilgili sıkıntılar ve psikolojik olarak iyi olma durumunu olumsuz etkileyerek ruh sağlığı bozukluklarına sebep olacak faktörlere risk faktörleri denir (Armstrong, vd., 2005). Bu faktörlere çok fazla maruz kalarak risk grubuna giren kişiler için ise şu an ve gelecek zaman içerisinde ruhsal uyumlarını olumsuz etkileyecek sorunların çevresinde olan kişiler olarak tanımlama yapılmaktadır (Schonert-Reichl, 2000).

Dayanıklılık durumunun ortaya çıkabilmesi için, risk faktörünün çok önemli bir yer tuttuğu söylenmektedir. Yaşamının herhangi bir döneminde bireyin olumsuz etkileneceği bir olay yaşanmadı ise o bireye dayanıklı birey tanımlaması yapılamayacağı sadece başarılı ifadesinin kullanılabilmesi dile getirilmektedir (Luthar ve Cicchetti, 2000; Luthar, vd., 2000).

Çeşitli araştırmacılar risk faktörlerinin kişinin ve çevresinin niteliklerine göre farklılık oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bireyin kendisi ile ilgili olan bireysel risk faktörleri (sağlık durumunun problemlili olması, zekâ düzeyinde farklılık, düşük öz güven, kendini ifade edememe) ile ilgili olarak ailesel faktörler (boşanma durumu, anne–baba ve çocuk arasındaki ilişkilerde kopukluk, olumsuz tutumlar, aile içi şiddet) ve bireyin çevresi ile ilgili çevresel faktörler (sosyal ilişkilerde zayıflık ve ekonomik refah düzeyinde düşüklük, işsizlik) olmak üzere üç faktör olarak tanımlanmıştır (Tümlü ve Receptoğlu, 2013: 206).

Bireysel Risk Faktörleri; Bireyin uyumsuz–geçimsiz olması, zekâ düzeyinde düşüklük, etnik bir gruba bağlı olma, madde–alkol kullanımı, akademik hayatta başarısızlık olarak örneklendirilebilir. Bu risk faktörlerinden bir ya da birkaçı ile karşılaşan bireyin; öz yeterliliği, yüksek benlik saygısı, iyimser düşünme, kendini kontrol edebilme bireyin kendini korumasını sağlayan koruyucu faktörleridir (Fraser, vd., 2008; Vance, vd., 1998).

Ailesel Risk Faktörleri; Fazla çocuklu aile, farklı rahatsızlıklara sahip ya da boşanmış ebeveynlere sahip olma, cinsel tacize maruz kalma gibi faktörler olduğu belirtilir. Aile

bireyleri ile olumlu iletişim ve ilişkiler, bilinçli ve iyi eğitim almış ebeveynler ise risk faktörlerine karşı koruyucu faktörler olarak sayılabilir (Akyıldırım, 2017:19).

Çevresel Risk Faktörleri; Çevreden gelen fiziksel veya cinsel suistimal, ekonomik refahın olmaması, sosyal destek yetersizliği, toplumsal travmalar gibi durumlardır (Gürkan, 2006: 22).

Kişinin gelişim sürecini olumsuz etkileyebilecek, belirtilen ailesel ve çevresel faktörlerin dışında oluşan faktörlere dış kaynaklı risk faktörleri de denmektedir (Barbarin, 1993).

2.2.2.2. Koruyucu Faktörler

Risk faktörlerinin dışında, dayanıklılık ile ilgili bireyin karşılaştığı kötü tecrübeler sonucunda yapıcı tutum sergileyebilmesini sağlayan koruyucu faktörlerin bulunduğu söylenebilir Masten (1994). Bu iki faktörün iki uç nokta olmasına rağmen dayanıklılık becerisinin olumsuz duygulanma ve stresi azalttığı üzerine tartışılmaktadır.

Araştırmacılar yaptıkları araştırmalarda aslında fazla risk faktörünün bulunduğu, genç bireylerin olumsuz ya da problemlili davranış göstermediklerini fark ederek burada koruyucu faktörlerin devreye girdiğini ve ne kadar önemli olduğunu belirtmişlerdir. Koruyucu faktörler aslında oluşması istenmeyecek davranışların gerçekleşme ihtimalini azaltmaktadır (Jenson ve Fraser, 2006).

Bu faktörler bir yandan sorunu öngörüp ortaya çıkmasını engellerken bir yandan da ortaya çıkmış problemin kişi üzerindeki etkisini hafifleterek durum karşısındaki duruşunu güçlü kılmaktadır (Romano ve Hage, 2000).

Garnezy (1993), koruyucu faktörlerin kişinin yaşadığı olumsuz olaylar sonrasında üzerindeki olumsuz etkiyi azaltmasına yardımcı olan özellik olarak tanımlamak ile birlikte aynı risk faktörlerinde olduğu gibi burada da aynı bir kalkan görevi yapan bireysel ailesel ve çevresel faktörler olduğunu söylemektedir.

Bireysel Faktörler: Yüksek özgüven, uyumlu olma, sosyal ilişkilerin kuvvetli olması, benlik saygısı gibi faktörler olduğu belirtilmektedir (Masten ve Coasworth, 1998).

Ailesel Koruyucu Faktörler: İyi ebeveyn özellikleri, güven bağı oluşmuş sıcak aile ilişkileri gibi faktörler olduğu söylenmektedir (Garnezy, 1987).

Çevresel Faktörler: Aile bireyleri dışında sosyal bir çevrenin varlığı, sürekliliği ve iyi eğitime sahip olabilme gibi faktörler olduğu belirtilmektedir (Masten ve Coasworth, 1998).

Bahsedilen faktörlerin içsel ve dışsal faktörler olarak da kendi içerisinde ayrıldığı ifade edilmektedir. Bireyin kendisinden kaynaklanan koruyucu faktörlere içsel faktörler, çevresel ve ailesel faktörlere ise dışsal faktörler denmektedir (Abu Bakar, vd., 2010).

2.2.3. Psikolojik Dayanıklılığı Destekleyen Faktörler

Dayanıklılığı destekleyen bazı faktörlerin olduğu söylenmektedir. Bahsedilen faktörlerin ruh sağlığını koruyan özellikleri olduğu da belirtilmektedir. Bu özellikler sayesinde bireyin olumsuz şartlardan doğan durumlardan korunmasına olanak sağlar (Patel ve Goodman, 2007).

Psikolojik dayanıklılığı destekleyen faktörler; stresle başa çıkma, biyolojik faktörler, kişilik faktörleri, sosyal faktörler olmak üzere 4 faktör olarak tanımlanır.

Stresle Başa Çıkma: Olumsuz şartlar karşısında ilk tepki olarak stres ile başa çıkma vardır. Bunun için uyumlu ve uyumsuz olmak üzere iki türlü başa çıkma stratejileri kullanılmaktadır. Uyumlu stratejiler çoğunlukla bireyin duygularını kontrol altına alabilmesi ve bunun ardından sıra ile işleyişe koymasındadır. Daha çok olumlu olanı tercih ederek onu düşünmek, olumlu çıkarımlar yapmaya çalışmak ve gelecek planları düşünmek üzere ortaya çıkmaktadır. Uyumsuz stratejiler ise stresi sadece kısa vadede uzaklaştırır, uzun vadede bir etkisi olmaz. Bunun sonucunda da bireyde içsel stres, öfke ve kaygı oluşabilir (Garnefsky ve Kraaiji, 2007).

Biyolojik faktörler: Her insan beyin yapısı itibari ile karşılaştığı olumlu ya da olumsuz durumlara karşı farklı şekilde baş etme stratejisi gösterir. Uzun süren olumsuz olaylar karşısında fazla stres ve kaygı beyinde farklı ve birçok bölgeyi etkiler. Kişinin yaşadığı travmatik olaylar bunlardan birisidir. Beyinde yaşanan değişiklikler kişide depresyon ya da psikolojik rahatsızlıklar ortaya çıkarabilir. Yani mekanizmada aksaklıklar ve değişiklikler yaşandığında hassaslaşmalar fazla olmaktadır (Bauer, 2011).

Kişilik Faktörleri: Kişilik faktörleri üç gruba ayrılmıştır. Bunlar; kendini gerçekleştirme, inanç ve iyimserlik olarak sıralanabilir.

1. Kendini Gerçekleştirme: Dayanıklılığı teşvik eden bir özellik olarak tanımlanmıştır. Bireyin bilinçlenmesini sağlamaktadır. Rönnau-Böse (2009)'a göre dayanıklılığa

sahip olan bireyler kendilerine ait olan güçlü ve zayıf yönlerini bilmez, başarılarını kendi yaptıkları ile ilişkilendirirler (Akt. Bauer, 2011).

2. *İnanç*: Dayanıklılığı destekleyen bir diğer faktördür. Allah inancının kişiye ümit verdiği söylenir. Bu inancın kişinin güç durumlar karşısında yardımcı olduğu belirtilir. Araştırmalara göre inanç açısından kuvvetli kişilerin yaşam süreleri diğer kişilere göre daha uzundur. İnanç açısından zayıf olan kişilerde kaygı ve depresyon durumunun daha sık görüldüğü belirtilmektedir (Jung-Ah, vd., 2013).

3. *İyimserlik*: Dayanıklılıkta son kişilik faktörüdür. Bu faktör kişinin olumsuz hayat şartlarına karşı her zaman olumlu ve iyimser düşünmesini ifade eder. Kendini iyi hisseden kişi psikolojik olarak bir olgunluğa ulaşır. Olumlu duygular bireyi beslemek ile birlikte, olumsuz duygular bireyi güç durumda bırakarak buna alışmasını destekler durumdadır (Friedrickson, 2001).

Sosyal faktörler: Bu faktör fiziksel ve aynı zamanda ruhsal problemleri önlemede önemlidir. Karşılaşılan güç durumlarla baş edebilme açısından önemli bir yer tutar. Eğer birey çocukluk döneminde karşılaştığı zor durumları çevresindeki sosyal destek sayesinde atlattı ise yetişkin bir birey olduğunda, bu stresli durumlar ile başa çıkabilmesi daha kolay olur. Aynı zamanda bireyin aktif olarak katıldığı aktiviteler de bu durumlarda iyi bir destekçidir (Kekeisen, 2014) (Akt. Öziş, 2016: 34).

2.2.4. Psikolojik Dayanıklılığı Yüksek Olan Bireylerin Özellikleri

Garmezy (1993)'e göre; psikolojik dayanıklılık bireyin başından geçen olumsuz olaylardan sonra kendini tekrar toparlayabilme gücü ve bunu bireyin kendi iradesi ile yapabilme becerisidir. Dayanıklılığı yüksek olan bireylerde bu durumu görebiliriz.

Dayanıklılığı yüksek bireyler hayat amaçlarını belirlemede zorlanmazlar. Ortaya çıkan sorunların üstesinden gelebileceklerine inanırlar ve her defasında geçmişteki yaşamışlıklardan daha iyisini tecrübe ederek bu konuda daha güçlü olurlar (Florian, vd., 1995).

Nowack (1986), ise dayanıklılığı yüksek düzeyde olan bireylerden; hayata bakış açıları iyimser olan, sağlıksız alışkanlıkları olmayan ve sosyal ilişkileri kuvvetli olan bireyler olarak bahseder.

Aynı zamanda dayanıklılığı yüksek olan bireylerin özellikleri arasında hayat enerjileri yüksek, kendilerini güçsüz hissetmeyen, her zaman tecrübeye büyük önem veren

kişiler olarak tanımlanmıştır (Maddi ve Hightower, 1999). Kobasa ve arkadaşları (1982) bu özelliğe sahip bireylerin daha az hastalandıklarını ve zor hayat şartlarını kendi gelişimleri için fırsat olarak gördüklerini belirtirler. Funk (1992) tüm bunların yanında bireylerin bu güç şartların sonuçlarının yön değiştireni olarak kendilerini gördüklerini söylemiştir.

Psikolojik dayanıklılık özelliği erken çocukluk döneminde gelişmekte olduğundan ebeveynlerin bu dönemdeki tepkileri çok önemlidir. Ebeveynler özgür seçim hakkını vermeli, bireysel farklılıkları kabul etmeli ve kendi iradeleri ile aldıkları kararların sonuçlarını üstlenmelerine yardımcı olmalıdır. Bu özelliğin gelişiminde bir diğer önemli faktör de ilgi çekmeye çalışan çocuklardır. Ailede ilgi görmeyen çocuk özel olma ihtiyacı karşılanmadığından sağlıklı ilişkiler ve iletişim kuramamak ile birlikte karşılaştığı olumsuz olaylar ile başa çıkabilmek için çaba göstermektedir. Diğer bir ifade ile bu çocukların kendileri ve hayatları için daha fazla mücadele gösterdiği görülmektedir (Maddi, 1987).

2.2.5. Psikolojik Dayanıklılık Üzerine Yapılan Araştırmalar

2.2.5.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Terzi (2008:1), yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın örneklemini 74 erkek ve 66 kız olmak üzere toplam 140 kişi oluşturmuştur. Çalışma neticesinde üniversite öğrencilerinin algılamış oldukları sosyal destek ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki saptanmıştır.

Kararımak ve Çetinkaya (2011: 30), yapmış oldukları araştırmada benlik saygısı ve denetim odağının, psikolojik dayanıklılık ve duyguların aracı rolü üzerine etkisini incelemiştir. Araştırma 1999 depremini yaşamış 224 erkek, 138 kadın olmak üzere toplam 363 kişi üzerinde yapılmıştır. Benlik saygısı ve denetim odağının bilişsel etkenler olarak duygular üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Hem olumlu hem de olumsuz duyguların psikolojik sağlamlığı yordadığı belirtilmiştir.

Başak (2012:100), yapmış olduğu araştırmada, ebeveynlerinin gelir düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin öz duyarlık, sosyal bağlılık ve iyimserlik düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma üniversitede çeşitli fakültelere devam eden, ebeveynlerinin gelir düzeyinin 0 ile 1260 TL arasında olduğunu bildiren, en az dört kişilik ailelere sahip ve

ebeveynleri en fazla lise mezunu olan 495 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, iyimserlik ile psikolojik dayanıklılık arasında doğrudan bir ilişki olduğu bulunmuştur. Böylece, üniversite öğrencilerinin öz duyarlık ve sosyal bağılıklarının iyimserlik düzeylerini, iyimserlik düzeylerinin de psikolojik dayanıklılıklarını yordadığı sonucuna varılmıştır.

Ülker-Tümlü ve Recepoğlu (2013:205), yapmış oldukları araştırmada, akademik personelin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma tesadüfi örneklem yolu ile seçilen 94 öğretim elemanı üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik dayanıklılık ile yaşam doyumu arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bitmiş, Sökmen ve Turgut (2013), yaptıkları araştırmada iş görenlerin psikolojik dayanıklılığın örgütsel özdeşleşme ve tükenmişlik duyguları üzerine etkisini incelemişlerdir. Araştırma 430 kamu çalışanı üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik dayanıklılığın örgütsel özdeşleşmeyi pozitif, iş görenlerin tükenmişlik duygusunu ise negatif yönde ve anlamlı bir şekilde etkilediğini göstermiştir. Örgütsel özdeşleşmenin, psikolojik dayanıklılık ve tükenmişlik ilişkisindeki aracılık rolü ise belirlenememekle birlikte ulaşılan bulgular, bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının tükenmişlik seviyeleri üzerine doğrudan etki ettiğini göstermiştir.

Aydoğdu (2013:78), yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile başa çıkma stratejileri, bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesine bağlı olan eğitim fakültesinde eğitim gören 100 erkek ve 246 kız olmak üzere 346 kişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin cinsiyet açısından farklılık göstermemektedir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile başa çıkma stratejileri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Erarslan (2014:58), yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlık ile depresif belirtiler ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide benlik saygısı, pozitif dünya görüşü ve umudun aracı rolünü incelemiştir. Araştırma, farklı üniversitelerde öğrenim gören 737 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; üniversite öğrencilerinde benlik saygısının psikolojik sağlamlık ile depresif belirtiler

arasındaki ilişkide tam aracı rol, psikolojik sağlamlık ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide ise kısmi aracı rol üstlendiği bulunmuştur. Pozitif dünya görüşünün, umudun psikolojik sağlamlık ile yaşam memnuniyeti ve depresif belirtiler arasındaki ilişkide kısmi aracı rolü desteklenmiştir.

Kılıç (2014:98), yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma bir devlet üniversitesinde eğitim görmekte olan 380 kız ve 293 erkek olmak üzere, toplam 673 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin anne–babalarının birlikte yaşıyor olma durumu, algılanan anne-baba tutumu, mutluluk algısı, beklentilerini gerçekleştirme algısı ve gelecekte umutlu olma algısına göre yalnızlık düzeyi ile aralarında anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna varılmıştır. Anne-baba tutumu, kardeş, sayısı, cinsiyet, en uzun süreyle yaşadıkları yer, yaş, algılanan anne-baba tutumu, mutluluk algısı, gelecekte umutlu olma algısı beklentilerini gerçekleştirme algısı ile de psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir.

Arslan (2015:47), yapmış olduğu araştırmada psikolojik istismarın psikolojik sağlamlık üzerindeki etkisinde sosyal bağlılık ve aidiyet duygusunun aracı rolünü incelemiştir. Araştırma yaşları 21-34 arasında değişen, 177 kadın ve 102 erkek olmak üzere toplam 279 bireye uygulanmıştır. Araştırma sonucunda çocukluk dönemi psikolojik istismarın, sosyal bağlılık ve aidiyeti doğrudan öngördüğu bulunmuştur. Psikolojik istismar ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide, sosyal bağlılık ve aidiyetin koruyucu faktörler olarak tam aracı role sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Yıldız (2015:64), yapmış olduğu araştırmada, eğitim yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, Yozgat iline bağlı Sorgun ilçesinde en az 3 yıllık idarecilik tecrübesi olan, örgün ve yaygın eğitim kurumlarının müdür ve müdür yardımcıları olmak üzere toplam 112 kişi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda eğitim yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Malkoç ve Yalçın (2015:35), yapmış oldukları araştırmada üniversite öğrencilerinde psikolojik dayanıklılık, sosyal destek, stresle başa çıkma ve psikolojik iyi oluş

arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 309 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre psikolojik iyi oluşun, psikolojik dayanıklılık, stresle başa çıkma becerileri ve aileden, arkadaşlardan, diğerlerinden alınan sosyal destek değişkenleri tarafından anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Sosyal destek ve stresle başa çıkma becerilerinin, psikolojik iyi oluşla birlikte psikolojik dayanıklılık değişkenleri arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü olduğu sonucuna varılmıştır.

Sönmezer (2015:84-85), yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin tükenmişlik ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın örneklemini 125 erkek ve 84 kadın oluşturmuştur. Yapılan çalışma neticesinde cinsiyet ve medeni durum değişkenleri ile öğretmenlerin tükenmişlik ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Özel eğitimde çalışma durumu, mezun olunan branş ve kıdem değişkenleri ile öğretmenlerin tükenmişlik ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, çalışılan kurum ve sınıf mevcudu değişkenleri ile öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Son olarak öğretmenlere ait eğitim düzeyi ile öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Karacaoğlu ve Köktaş (2016:119), yapmış oldukları araştırmada psikolojik dayanıklılık ve psikolojik iyi olma ilişkisinde iyimserliğin aracı rolünü incelemiştir. Araştırma, bir eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan 515 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, hastane çalışanlarının; psikolojik olarak dayanıklı oldukları, psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek ve genellikle iyimser oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca çalışanların psikolojik dayanıklılığının, psikolojik iyi olma düzeylerini pozitif yönde ve anlamlı bir şekilde etkilediği, iyimserliğin ise bu ilişkide aracı rolünü oynadığı sonucuna varılmıştır.

Sağ (2016:62), yapmış olduğu araştırmada erken dönem uyumsuz şemalar ve pozitif algının, psikolojik dayanıklılık, depresyon ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma yaşları 18-30 aralığında değişen 174 kadın, 57 erkek olmak üzere toplam 231 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre erken dönem uyumsuz şema alanlarının tümü, depresyonla pozitif yönde anlamlı bir farklılık göstermiştir. Erken dönem uyumsuz şemaların ve pozitif algının psikolojik dayanıklılık ve ruh sağlığı ile önemli bir ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Dolayısıyla temel bir risk ve koruyucu faktör olarak önem arz ettiği bulunmuş, bununla birlikte psikolojik dayanıklılığın bilişsel risk faktörleri ve psikopatoloji arasında kısmi bir tampon etkisinin olduğu, bilişsel koruyucu faktörlerle beraber ruh sağlığına olumlu katkıda bulunduğu sonucuna da varılmıştır.

Batan (2016:197), yapmış olduğu araştırmada yetişkinlerde psikolojik dayanıklılık ve dini başa çıkmanın yaşam doyumuna etkilerini incelemiştir. Araştırma yaşları 18-59 arasında değişen 168 erkek, 344 kadın olmak üzere toplam 512 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre, bireylerin olumlu dini başa çıkma yöntemlerini kullanma durumlarının onların psikolojik dayanıklılığını arttırdığı ve buna bağlı olarak da yaşam doyumlarını arttığı bulunmuştur. Olumlu dini başa çıkma eğiliminin, psikolojik dayanıklılığın özellikle aile desteği/ uyumu, gerçekçi hedefler alt boyutlarının kapsadığı tutum ve davranışları güçlendirmesi ile yaşam doyumunu üzerinde olumlu bir etkiye neden olduğu sonucuna varılmıştır.

Öziş (2016:79), yapmış olduğu araştırmada; evli bireylerin evlilik yaşam doyumunu, algılanan ebeveyn ilişkisi, psikolojik dayanıklılık ve dinsel inanç gücü arasındaki ilişkilerin incelemiştir. Araştırma İstanbul ilinde yaşayan, yaşları 17-69 yaşları arasında değişen toplam 314 evli birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, evlilik yaşam doyumunu, algılanan ebeveyn ilişkisi olan anneye yönelik demokratik tutum algısı ile babaya yönelik ilgisiz tutum algısı, psikolojik dayanıklılık ve dinsel inanç gücü düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Damran-Akyıldırım (2017:53), yapmış olduğu araştırmada, üniversite öğrencilerinde, benlik saygısı, algılanan sosyal destek ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma İstanbul ili, vakıf üniversitelerinde öğrenim gören, 36 erkek ve 113 kadın olmak üzere toplam 148 kişi üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde benlik saygısı, algılanan sosyal destek ve psikolojik sağlamlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Oflas (2017:99), yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin; psikolojik dayanıklılık düzeylerinin toplumsal cinsiyet rollerine, kültürlerarası duyarlılığa ve risk faktörlerine göre yordanmasını incelemiştir. Araştırma bir devlet üniversitesinde öğrenim gören, 206 erkek 313 kız olmak üzere toplam 519 birey üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde, toplumsal cinsiyet rolleri, kültürlerarası duyarlılık düzeyi ve risk

faktörlerine sahip olma değişkenlerinin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı yordayıcıları olduğu bulunmuştur.

Ağırkan ve Kağan (2017:226), yapmış oldukları araştırmada üniversite öğrencilerinin değer yönelimleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma üniversitede eğitim fakültesinde öğrenimlerine devam eden 200 erkek, 351 kız olmak üzere toplam 551 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Uyarılma, Öz Yönelim-Düşünce, Evrenselcilik-Hoşgörü, Başarı, Güç-Kaynaklar, Güvenlik-Toplumsal ve Evrenselcilik-Doğa değer tipleriyle birlikte üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin yaklaşık %33'ünün anlamlı birer yordayıcıları olduğu bulunmuştur.

2.2.5.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Kobasa (1979), yapmış olduğu araştırmada stresli yaşam olayları karşısında kişilik ve sağlık üzerine var olan bulgulara ulaşarak dayanıklılık modelini geliştirmiştir. Araştırma, yaşları 40-49 arasında değişen, 670 orta ve üst düzey erkek yöneticiler üzerinde yapılmıştır. Araştırmada çalışmaya katılan bireylerden son üç yılda başlarına gelmiş olan stresli olayları, geçirdikleri hastalıkları listelemeleri istenmiştir. Daha sonra katılımcılar stres seviyeleri ve geçirdikleri hastalıklar dikkate alınarak iki grup yapılarak karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda; yoğun stres yaşayan ancak hastalık olarak düşük ya da önemsiz şeyleri beyan edenlerin kendini adama, meydan okuma ve kontrol özelliklerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla bu bireylerin kendilerini yaptıkları işlerine daha kolay adadıkları ayrıca karşılıklarına çıkan zorlukları bir problem olarak da görmezler, aksine yeteneklerini geliştirmek için birer fırsat olarak tanırlar. Bu durum bireylerin yaşantılarının kendi ellerinde olduğunu ve kontrolü ellerinde tuttuğunu da göstermesi açısından önemli bir veri oluşturmaktadır. Yapılan çalışmada bu veriler ışığında psikolojik dayanıklılık modeli geliştirilmiştir. İlgili model ise kendini adama, meydan okuma ve kontrol boyutları üzerine bina edilmiştir.

Kobasa vd (1982), yaptıkları araştırmada stres ve hastalık değişkenlerini dikkate alarak psikolojik dayanıklılığın etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda psikolojik dayanıklılığın anlamlı şekilde etkilediği bulunmuştur.

Schimed ve Lawler (1986), genel sağlık ve strese karşı direnç kaynağı olarak psikolojik dayanıklılığı incelemiştir. Araştırma 82 kadın ve yarı yapılandırılmış görüşme ile yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre yaş, eğitim düzeyi, evli olma ve

psikolojik dayanıklılık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda psikolojik dayanıklılık puanları açısından yüksek hastalık, yüksek stres durumu ile yüksek stres ve düşük hastalık grubu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Holt ve arkadaşları (1987), yaptıkları araştırmada meslek stresleri yüksek, tükenmişlik düzeyleri farklı kadın ilköğretim öğretmenlerinin dayanıklılık ve kişilik özelliklerini incelemiştir. Araştırma tam gün çalışmakta olan ve özel ders veren 192 kadın ilköğretim öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre stres ve tükenmişlik düzeyi yüksek olan bireylerin, stres düzeyi yüksek, tükenmişlik düzeyi düşük olan bireylere göre “yabancılaşma” konusunda anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yüksek düzey strese sahip olan bireylerin stresli durumlarda pasif kaldıkları görülmüş ve stres düzeyi yüksek olup tükenmişlik düzeyi düşük olan bireylerin de aktif başa çıkma stratejilerini kullandıkları bulunmuştur.

Bank ve Gannon (1988), yaptıkları araştırmada psikosomatik belirtiler ve stresörler arasındaki ilişkiye psikolojik dayanıklılığın etkisini incelemiştir. Araştırma 30 erkek ve 54 kız olmak üzere 84 birey üzerinde yapılmıştır. 9 ay süre ile izlenen bireylere ölçümler yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre yaşam olayları, zorluklar ve belirtiler arasında karşılıklı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca psikolojik dayanıklılığın hastalık belirtileri ve stres üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Yüksek düzeyde dayanıklılığa sahip bireylerin de daha az sıklıkla stres yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Westman (1990), yaptığı araştırmada stres ve performansı, psikolojik dayanıklılık açısından incelemiştir. Araştırma 328 İsrail askeri üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda stres ve performans arasında psikolojik dayanıklılık tampon görevi gördüğü söylenmiş olup psikolojik dayanıklılık performans ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur.

Sears ve McKillop (1990), yapmış oldukları araştırmada gerginlik ve fiziksel rahatsızlıkları psikolojik dayanıklılık, kişilik özelliği ve umutsuzluk faktörleri açısından değerlendirmişlerdir. Araştırma 305 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; umutsuzluk, psikolojik dayanıklılık ve alt ölçekleri ile negatif ilişkili olarak bulunmuştur. Ayrıca gerginlik ve psikolojik dayanıklılık arasında negatif bir ilişki bulunmuştur.

Campbell ve arkadaşları (1991), yaptıkları araştırmada üzüntünün çözümlenmesinde psikolojik dayanıklılığın rolünü incelemiştir. Araştırma eşini kaybetmiş 70 kişi

üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda dayanıklılığın, üzüntünün çözümlenmesinde önemli bir yordayıcı olduğu sonucuna varılmıştır.

Clarke (1995), yapmış olduğu araştırmada strese karşı bireylerin dayanıklılık, yaş, cinsiyet, denetim odağı ve A tipi kişilik özelliklerinin etkisini incelemiştir. Araştırma 283 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda stres üzerinde yaş ve psikolojik dayanıklılığın anlamlı ilişkiye sahip olduğu söylenmiştir. Genç ve dayanıklı öğrencilerin, yaşlı ve dayanıksız olanlara göre daha sağlıklı olduğu ise bir diğer sonuçtur.

Brooking ve Bolton (1997), yapmış oldukları araştırmada psikolojik dayanıklılık, depresyon, sosyal destek ve fiziksel hastalıkların yaşam stresine olan etkisini incelemiştir. Araştırma 45 erkek ve 88 kız üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde stres hastalık ilişkisinde, psikolojik dayanıklılığın hastalık belirtilerini azaltıcı etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Utsey ve arkadaşları (2008), yapmış oldukları araştırmada Afrika kökenli Amerikalı üniversite öğrencilerinin etnik kültürlerine bağlılıkları, yaşam doyumları, iyimserlik durumları ve dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma 18-65 yaşları arasında değişen, 508 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik dayanıklılığın etnik kültüre bağlılık ve iyimserlik arasındaki ilişkiye; iyimserliğin ise psikolojik dayanıklılık ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiye aracılık ettiği bulunmuştur.

Wilks (2008), yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencileri sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin yaşadıkları akademik stres ve algıladıkları psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bunun yanında psikolojik dayanıklılıkta koruyucu faktör olarak tanımlanan sosyal desteği açıklamak da araştırmanın diğer amacı olarak ele alınmaktadır. Araştırma sonucunda, örnekleme yer alanların orta seviyede akademik strese ve sosyal desteğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu bireylerin üst düzeyde psikolojik dayanıklılığa sahip olduğu neticesine ulaşılmıştır. Bununla birlikte akademik stresin sosyal destek ve psikolojik dayanıklılık ile negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca sosyal desteğin de olumlu yönde psikolojik dayanıklılığı etkilediği belirlenmektedir.

Souri ve Hasanirad (2011), yapmış oldukları araştırmada üzerinde psikolojik dayanıklılık ile iyimserlik ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Araştırma 404 tıp fakültesi öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Bireyin psikolojik iyi oluşunun psikolojik dayanıklılığını etkileyebileceği söylenmiştir. Araştırma sonucunda iyimserliğin, psikolojik dayanıklılık ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkide düşük seviyede aracı rol oynadığı bulunmuştur.

2.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Yetkinlik ve Davranışları

2.3.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Gelişim ve Özellikleri

Kişinin doğumu ile birlikte başlayan, yetişkin olma sürecinde diğer kişilerle olan iletişim ve ilişkilere göre geliştirdiği, ilgi gösterdiği davranışların bütünü sosyal becerilerdir. Bireyin içerisinde bulunduğu toplumun bir üyesi olduğunun farkına varması ve öğrenmesi bireyin sosyalleşme sürecidir (Çubukçu ve Gültekin, 2006: 156).

Diğer bir ifade ile çocuklar sosyal gelişim süresi boyunca, kendi yaşıyla beraber, gelişimine ait görevlerini yerine getirme ve akranları ve başka kişiler ile iletişim kurma, toplumun kurallarını öğrenme, uyum gösterme davranışlarını kazanmaktadır (Cirhinlioğlu, 2015).

Bireyin bunları ne kadar ve ne hızda öğrenebileceği ne kadar keşifte bulunabileceği, tüm bunlar için nasıl imkanların sunulduğu ile ilgilidir (MEB, OÖEP, 2013).

İnsan doğuştan itibaren doğası gereği sosyal bir varlıktır. İlişkiler içinde doğar ve yaşamını sürdürür. Bahsedilen ilişkiler ebeveynler ile olan ilişkiler, kardeş, arkadaş, komşuluk vb. ile olan ilişkiler olmak üzere farklılık göstermektedir. Fakat tümünün keşiştiği noktanın, ilişki süresince kişilerin birbirlerini etkilemekte ve etkilenmekte oldukları söylenir. Bu ilişkiler, kişilerin özelliklerinden ve niteliklerinden etkilenmekle birlikte kendi etkileşimlerinden doğan nitelikler de gösterebilirler (Hortaçsu, 2003).

Birey, bahsedilen ilk sosyal davranışları ebeveynlerinden ve ailesinden edinir. Okul öncesi eğitim döneminde de bu becerileri geliştirir (Senemoğlu, 1994: 23).

Çocuk okul öncesi eğitim döneminde okul ortamında fazlaca iletişim kurabileceği, etkileşime girebileceği ortam aracılığı ile sağlıklı bir iletişim kurarak benlik farkındalığı oluşturur. Tüm bunlar sayesinde ise sosyal becerileri kazanır (Vural, 2016: 3).

Büyümeye devam eden çocuk çevresi ile iletişimi ve etkileşimini çevresindekilere benzer davranışlar geliştirerek sergilemeye başlar. Böylece birbirinden tamamen farklı bireyler yerine bir topluluğun parçası haline gelirler. Böylelikle hem farklılıkları hem benzerlikleri olan toplumsal bireyler oluşur. Çocuklar, doğuştan getirdikleri özelliklerinin etkisi ile çevre onları etkiliyorsa onlarda çevreyi etkilemektedirler (Kağıtçıbaşı, 2006).

Vygotsky'ye göre kişiye ait bütün yüksek bilişsel işlemler, bireyin içerisinde olduğu kültürel ve sosyal ortam tarafından oluşturulmaktadır. Bu işlemler, o çevrede bulunuyor olan diğer bireyler ile de paylaşılır. Bu, bireyin uyumu ve başarısı adına çok büyük bir önem taşır. Bireyin gelişimi hakkında bilgi sahibi olmak için ona ait, etkileşim içerisinde olduğu sosyal çevresini ve ilişkilerini anlamak gerekir. Sosyal ilişkiler aslında bütün bilişsel işlemlerin altında bulunmaktadır. Bilişsel beceriler bireyin sosyal ilişkilerinden etkilenmektedirler (Oktay, 2002).

Yaşamın diğer dönemleri ile karşılaştırıldığında okul öncesi dönem gelişimin farklı alanların ilişkileri açısından diğer dönemlere göre çok daha fazla ilişki içerisindedir. Duygusal gelişim ve sosyal gelişim bütünü ile ilişki içindedir. Dil gelişimi de çocuğun iletişim kurmasına aracılık ettiğinden dolayı sosyal gelişim ile doğrudan bağlantılıdır. Tüm bunlar nedeni ile okul öncesi dönemi için tüm gelişim alanlarını birbirinden ayırmadan değerlendirme yapmak önem taşır (Oktay, 2002).

Mussen (1979), okul öncesi dönem sürecinde çocuğun hem fiziksel hem bilişsel olgunlaşmanın sonucunda sosyal davranışlarında da pozitif şekilde bir ilerleme sağladığını belirtmektedir.

2.3.2. Sosyal Yetkinlik ve Okul Öncesi Dönem

Sosyal yetkinlik; bireyin etrafındaki kişiler ile pozitif iletişim ve daimi ilişkiler kurabiliyor olmasıdır. Bireyin içinde bulunduğu topluluk içerisinde onaylanan ve olumlu ilişkiler oluşturabilmesine olanak sağlayan tutum, duygu ve davranışları “sosyal yetkinlik” olarak açıklayabiliriz. Sosyal yetkinlik kavramının ilişkileri, sosyal uyum, yetenekleri ve aynı zamanda değerleri içeriyor olduğu söylenebilir (Gülay-Ogelman, 2010).

Sosyal yetkinlik kavramı, bir bireyin çevresindeki diğer bireyler ile pozitif iletişimi başlatarak bunu sürdürebilme yeteneği olarak açıklanmıştır (Gresham, Sugai ve Horner, 2001; Katz et al., 1995; Rydell, Hagekull ve Bohlin, 1997). Bir diğer tanıma

göre de kişinin olumlu tepki almasına neden olacak ve olumsuz tepkiden uzaklaşmasına yardımcı olacak biçimde, diğer kişiler ile olan iletişimini sağlayan, onaylanmış davranışlardır (Gresham ve Elliot, 1993). Bu tanımlar gereği sosyal yetkinliğin, oluşturulan sosyal ilişki ve iletişim becerilerini kullanabilme yeteneği olduğu şeklinde açıklanabilir (Akt. Sarıçam, vd., 2013: 593).

İlk çocukluk döneminde davranışların genel olarak sosyal olmadığı, hatta anti-sosyal özellikler gösterdikleri söylenir. Fakat sonrasında çocuk, her bir yeni evrede sosyalleşme için faydalı sayılabilecek bir aşama atlar (Yavuzer, 2014).

Yaşa bağlı bir değerlendirme yapılacak olursa; bağlanma bebeklik döneminde, bireyselleşme iki yaş civarında, akran ilişkileri ve gelişmiş iletişim okul öncesi çağda gerçekleşen gelişim ödevleridir. Çevresel ve bireysel kaynaklarını organize ederek tüm bu gelişim ödevlerini gerçekleştirmesi halinde, çocuğun artık sosyal bir yeterliliğe ulaştığı görüşü ele alınabilir (Waters ve Srouffe, 1983).

Bir çocuk için sosyal yetkinlik, diğer bireyler ile olan iletişimleri ve ilişkilerinde başarılı sonuç alması için uygulayabilme yeteneğidir. Aynı zamanda sosyal yetkinlik kavramı okul öncesi dönemde, sosyal bağlamda yetenekleri geliştirirken aynı zamanda yetkin davranışlar gösterebilme becerisidir (Çorbacı-Oruç, 2008:12).

Çocuğun kendine ait sosyal yeterlilik ve yetkinliklerinin yetersiz olması durumunda ortaya çıkan problemlerli davranışlar; erken çocukluk döneminde çözüme kavuşturulmadıklarında, zaman içerisinde yetişkinliğe doğru hayatı kötü etkilemekte, iletişim ve ilişkilerin olumsuz yönde seyretmesine sebep olup engellemekte. Bu şekilde bireyin uyumsuz ve geçimsiz bir birey olmasına da sebebiyet vermektedir (Zhang, 2014).

Erken çocukluk döneminde çocuğun sosyal olarak yetkinliğe ve yeterliliğe sahip olması, anne-babası ile pozitif ilişkiler ve güçlü bağlar kuruyor olması anlamına gelir. Bu da kendi akranları ile ilişkilerinin iyi olmasına, onu özgüvenli yapmasına, paylaşımcı olmasına ve işbirlikçi olmasına kapı aralamaktadır (Gresham ve Reschly, 1987; Hartup, 1996; Slaski ve Cartwright, 2002; Thompson, 2006; Verschueren, Buyck ve Marcoen, 2001).

Ebeveynler ile olan ilişki ve iletişimin önemli bir rol oynadığı sosyal yetkinlikte, akranlar ile olan ilişkilerin belirleyici olduğu sosyal oyun da büyük bir öneme sahiptir.

Çocuk, oyun ile geleceği tanımlamaya başlamaktadır. Arkadaşlarının ve kendinin gelecekte üstleneceği rolleri tanımlar. Arkadaşlarını tanımaya başlar ve onlara uyum sağlar. Tüm bunlarla da bağları ve ilişkileri güçlenir (Poyraz, 2011).

Bahsedilen oyun ortamında kurulan iletişim ve ilişkiler çocukta sosyal davranışlar anlamında çok önemli bir yerdedir. Yetişkinler ve ebeveynleri tarafından genellikle baskı altında tutulan çocuk, burada daha özgür bir ortama sahip olur ve buradaki ilişkilerini yönetme işini üstlenerek özgüvenini artırır. Aynı zamanda kendini ifade edebilme becerisi kazanırken, kendini gerçekleştirme işini de burada yapar (Sevinç, 2004).

Yetkinliği etkileyen bir diğer faktör de çocuğun arkadaşları arasında nasıl bilindiği ve tanındığıdır. Çocuklar için sadece fiziksel görünümünün iyi olması ya da arkadaşları arasında, hakkında pozitif düşüncelere sahip olunduğu bilinse de tüm bunların yanında karşısındaki arkadaşını anlayabilme becerisi de pozitif tutumların oluşmasında büyük önem taşır. Çocuğun sahip olduğu negatif ve olumsuz tanınmışlık sosyal tecrübeleri aşağı çeker ve engeller. Çocuklar tarafından bu şekilde yapılan bir tanımlama sonrasında bu yargıyı kırmaları çok zor olmaktadır (Çetin, vd., 2003).

Aynı zamanda sosyal beceriler olarak da bahsedilen sosyal yetkinlik, bir çocuğun başka çocuklara yönelik tutum ve davranışlarını içerir. Olumlu iletişim kurabilme, kendisinin dışında diğerlerinin haklarına düşüncelerine saygı gösterebilmeyi ve davranışlarını kontrol ederek hedeflerini elde etmesini içerir. Bu becerilere sahip olan çocuklar yapmış oldukları her faaliyetten daha fazla doyum sağlar ve kendi kararlarını kendileri vermeye başlarlar. Bu becerileri yetersiz kalmış çocuklar ise arkadaşları tarafından olumsuz karşılanabilir. Arkadaşlık ilişkilerinde yetersiz olan çocuklar gerek psikolojik gerek sosyal yaşamlarında sonraki dönemlerde problemler yaşama eğiliminde olabilirler (Bacanlı, 2005: 22; Çetin, vd., 2003: 28-29).

Tüm bunlara karşın okul öncesi çağda genellikle birçok çocuk özgüveni yüksek ve sosyaldır. Çevrelerindeki akranlarıyla ya da yetişkin bireylerle iletişim kurma istekleri ve çabaları vardır. Yaşıtlarıyla rahatlıkla anlaşabilir, faaliyetlere katılabilir ya da karşılına çıkan problemleri çözebilirler. Bu becerilere sahip çocuklar da daha fazla sevilme ve bu sayede daha fazla arkadaş edinmektedirler (Trawick-Smith, 2014).

2.3.3. Davranış Kavramı ve Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri

Davranış, organizmanın çevreye karşı göstermiş olduğu bilinçli tepkilere denir.

Davranış kavramının genelde açık, tek bir tanımla açıklanmadığını ve biyolojik, psikolojik, fizyolojik, sosyolojik değişkenlere göre değişiklik gösteren farklı tanımlar ile ifade edildiğini görürüz. Eğitmcileri ilgilendiren kısım ise sosyolojik boyuttur. Kişinin doğumu itibari ile sosyal bir çevre içerisinde bulunması ve uyum göstermesi beklenmektedir. Bu uyum kişinin sosyal gelişimine katkıda bulunur. Kişinin bu ilk senelerindeki sosyal açıdan gelişim süreci, daha sonraki seneler için sosyal davranışlarının temelini inşa etmektedir (Ülgen ve Fidan, 1997; Çağdaş, 2000).

Bir davranışın problem olarak görülmesinde davranışın, devamlılığı, sıklığı, cinsiyete göre değişmesi, yaş gelişimine uygunluğu açısından dikkate alınması gereken durumlar bulunmaktadır. Bu durumlarda, bir müdahale elinin değmesi açısından öğretmenlere ve ebeveynlere mühim görevler düşmektedir. Problem davranışları olan çocuklar dikkatsizlik, aşırı hareketlilik, güvensizlik, kaygı, okulda başarı düşüşü, antisosyallik durumu gibi özellikler sergileyebilmektedirler (Kanlıkılıçer, 2005: 4).

Bahsedilen problem davranışlar; verilen eğitimlerle önüne geçilmediğinde, çocuğun karakterinin bir kısmını oluşturur ve hayatının önem arz eden diğer senelerinde akademik başarısızlık, suç barındıran davranışlar, sosyal anlamda toplumsal uyum sorunları ortaya çıkaran bir birey meydana gelmektedir (Rocha-Decker, 2004).

2.3.3.1. Kavgacı ve Saldırgan Davranışlar

Saldırganlık, kişinin başka bir kişiye hırpalayıcı davranması ve çevresi tarafından hoşlanılmayan bir tavır içerisinde olmasıdır. Ya da kendi düşüncelerini karşı tarafa zorlayıcı şekilde kabul ettirmeye çalışması şeklinde tanımlanabilir (Başaran, 2000: 141).

Saldırgan olan çocuk, kendi içsel problemleri nedeniyle genellikle akranları ve sosyal çevresi ile uyumlu bir ilişki, iletişim kuramamaktadır. Kişinin nesneye ya da bireye karşı göstermiş olduğu hiddet ifadesidir. Bunun da iki boyutu bulunmaktadır. Birinci boyutta hiddet, görülebilir şekilde hırpalama, vurma, yaralama, küfretme gibi davranışları barındırır. İkinci boyutta hiddet, hareketin arkasındadır yani çocuk çok fazla gergin ve geçimsizdir. Kurallara hiçbir şekilde uymak istemez. Yetişkinler ile zıt

düŖecek davranışlarda bulunur. Tüm bunlar nedeniyle de akranlarıyla ve diğer bireylerle pozitif ilişkiler oluşturamaz (Akt. Olcay, 2008: 18).

Saldırgan davranışların çocukların üzerindeki etkisi incelendiğinde fiziksel saldırganlığın en fazla yaşandığı dönemin okul öncesi dönem olduğu görülmüştür. Dil gelişimi tamamlanma sürecinde olan çocuk en çok bunu tercih etmektedir. Bu dönem içerisinde saldırganlıklar genellikle hedefe giderken engellenme durumunda meydana gelmektedir. Dil gelişimi tamamlanmaya başladıkça ve sözel ifade becerileri geliştikçe sözel saldırganlığa da geçiş yapmaya başlarlar (Archer ve Coyne, 200: Feldman, 2005: Papalia, vd., 2003). Gittikçe kronikleşebilecek bu saldırgan davranışlar okul öncesi dönemde başlamakla birlikte, hayat boyu devam edecek problemlere neden olmaktadır (Mc Fadyen, vd., 1996).

Saldırganlık içeren davranışlar incelendiğinde bunları ortaya çıkaran bazı faktörler bulunmuştur. Bunlardan biri ebeveynler ve çocuk arasındaki ilişki ve iletişimdir. Ebeveynler ile çocuk arasında samimi, sağlıklı ilişkiler oluştuğunda, bu çocukların akranları ile olan iletişimlerinin olumlu, başarılı olduğu bu nedenle de saldırgan ve yıkıcı davranışlarının daha az olduğu belirtilmiştir (Marcus ve Kramer, 2001). Anne Ŗefkatinde eksiklik hissini bu yıkıcı davranışları arttırdığı bilinmektedir (Papalia, vd., 2003). Bununla birlikte düşük sosyoekonomik düzeyde olan ailelerin çocuklarının da hem dil gelişimi açısından geride kalabildikleri hem de saldırgan ve yıkıcı davranışlar açısından risk grubunda oldukları belirtilmiştir (Bonica, vd., 2003).

2.3.3.2. Kaygılı ve Ağlamaklı Olma Davranışı

Kaygı, sebepsizce oluşan bir sıkıntı ve evham hali olarak tanımlanabilir. İnsanların hayatın her anında farklı fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçları olmaktadır. Fakat her an dürtülerini istedikleri Ŗekilde doyruramazlar. İnsan davranışlarında, erken çocukluk döneminde haz ilkesi liderken, geçen zamanla birlikte gerçeklik ilkesi ile yer değiştirirler. Ama bu değişimle birlikte ihtiyaçlar yok olmaz. Bir tarafta ihtiyaçlar, dürtüler ve doyum arama, diğer tarafta dürtülerin koşullara uygun Ŗekilde doyum sağlaması gerekliliği ve gerçeklik ilkesi durmaktadır. Bu iki duruma kişilikte “alt benlik” ve “benlik” denmektedir. Üçüncü durum ise üst benliktir ve bu da erken çocukluktan beri kişilikte bulunan toplum kurallarıyla beraber ahlaki olgulardır. Ruhsal çatışma sonucu oluşan kaygı, bu iki durum arasındaki uyumsuzluktur (Öğüt, 2000).

Çocuğun etrafındaki insanlar, çocuğun yapmasını istedikleri farklı beklentilere girerler. Bunların arasında çocuğun bazı davranış kalıplarına uygun hareket etmesi, toplumun gereklerine uygun şekilde davranması vardır. Çocuk yaşıyla beraber gelişimi gereği birden fazla konuya, duruma karşı meraklıdır ve farklı şeyler öğrenme ihtiyacı vardır. Bunları karşılamak adına yeni arayışlara başlar ve kurallara uyma noktasında sıkıntı yaşayabilir. Bundan dolayı da etrafından tepki alabilir ve kaygı duymaya başlar. Çocukların bu kaygı hissini yaşamamaları adına ebeveynlerin ve çevredeki yetişkinlerin çocuklardan hiçbir zaman hatasız davranmalarını istememeleri ve hata yapma imkanlarının kısıtlanmaması gerektiği söylenmiştir (Topaloğlu, 2013: 31).

Cüceloğlu (1996) kaygının nedenlerini şu şekilde açıklamıştır:

- 1. Desteğin Çekilmesi:* Her zaman orada olduğu bilinen çevrenin artık orada olmaması durumu bireyde kaygı yaratır.
- 2. Olumsuz Bir Sonucu Beklemek:* Olumsuz durumlarda ortaya çıkması muhtemel kötü sonuçlar beklenmesi bireyde kaygı yaratır.
- 3. İç Çelişki:* Bireyin kendine inancının tam olduğu ve buna önem düşünceleri ile yapılan davranış arasında bir ikilem oluşması bireyde kaygı yaratır.
- 4. Belirsizlik:* Gelecek ile ilgili habersizlik, ne olacağını kestirememesi durumu bireyde kaygı yaratır.

2.3.3.3. Çekingenlik ve Utangaçlık

Yeni karşılaşılan sosyal ortamlarda, bir uyum süreci içerisinde geçici olarak oluşan utangaçlık normal olarak kabul edilmektedir. Çocuk bu ortam içerisinde daha önce tanışmamış olduğu diğer bireyler ile iletişim kurdukça ve tecrübesi çoğaldıkça utangaçlık düzeyi de düşmektedir. Bunlara karşın özgüven düşüklüğü ve sosyal beceri düzeyinin düşük olması sebebiyle yüksek derecede utangaçlık durumu tekrar ortaya çıkabilmektedir (Hyson ve Van-Trieste, 1987).

Çocuk için bu durumlar ortaya çıktığında değil, her zaman için “utangaç” olarak tanımlandığında, bunun da bir problem olarak ortaya çıkma ihtimali fazladır. Çocuk zaman içerisinde bunu kendisi ile özdeşleştirecek ve sosyal çevreden rahatsızlık hissetmeye, bu ortamlardan kaçmaya, kendisi için olumsuz hisler beslemeye, tüm bunlara uygun utangaç davranışlar geliştirmeye başlayacaktır (Brophy, 1996).

2.3.4. Sosyal Yetkinlik ve Davranış Üzerine Yapılmış Araştırmalar

2.3.4.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Çelikkaleli (2006), yapmış olduğu araştırmada lise öğrencilerinin sosyal yetkinlik düzeylerini incelemiştir. Araştırma Mersin ilinde farklı liselerde öğrenim gören 14-17 yaşları arasında 396 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin sosyal yetkinlik düzeyleri okul türüne göre farklılaşmaktadır. Ancak yine çalışma sonuçları dikkate alındığında anne babaların eğitim seviyesine göre yaş grubu ve cinsiyetin değişmediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Olca (2008:136-138), yapmış olduğu araştırmada bazı kişisel ve ailesel değişkenlere göre okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal yetenekleri problem davranışlarını incelemiştir. Araştırma Antalya İl Milli Eğitime bağlı, okul öncesi kurumundaki 216 çocuk ve bu çocukların anneleri üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre annelerin tutumları ile çocukların sosyal yetenekler alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Yaş, cinsiyet, okul öncesi eğitime devam etme süresi, kardeş sayısı, annenin eğitim düzeyi gibi faktörler ile problemleri davranışlar ve sosyal beceriler alt boyutlarının puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Kıran-Esen ve Çelikkaleli (2008:37), yapmış oldukları araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal yetkinlik düzeyleri ile sürekli öfke ve öfke ifade biçimlerini incelemiştir. Araştırma 195 kız, 159 erkek üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde; sürekli öfke puanıyla sosyal yetkinlik puanı, öfke kontrol puanı ve öfke içte puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Fakat öfke dışta puanına yönelik anlamlı seviyede bir ilişki belirlenmemiştir. Bununla birlikte sosyal yetkinlik puanı düştükçe öğrencilerin sürekli öfke puanı ve öfke içte puanı, sosyal yetkinlik düzeyleri yüksek olmaları nazaran daha fazla artmıştır. Buna rağmen sosyal yetkinlik düzeyleri açısından öfke dışta puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırmadan çıkan bir diğer bulguya göre öğrencilerin sosyal yetkinlik puanı yükseldikçe öfke kontrolünün puan ortalamaları, sosyal yetkinlik puanları düşük olanlara nazaran istatistiki olarak anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır.

Öneren-Şendil (2010:90), yapmış olduğu araştırmada beş altı yaş çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranış sorunlarını, akran kabulü, mizaçla beraber cinsiyet açısından incelemiştir. Araştırma Ankara'da özel bir okul öncesi eğitim kurumunda beş altı yaş

grubundan toplam 42 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; akran grupları arasında kabul gören, daha samimi ve arkadaş ilişkileri iyi olan çocukların daha yüksek düzeyde sosyal yetkinlik becerisine sahip oldukları, fazla tepkisel olan çocukların ise daha fazla kızgınlık ya da saldırganlık içeren davranışlar gösterdikleri bulunmuştur. Cinsiyet faktörüne göre sosyal yetkinlik, kızgınlık-saldırganlık veya anksiyete-içe dönüklük açısından anlamlı farklılaşma bulunmamıştır.

Güneş (2011: 170), yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin toplumsal sorunları çözme seviyelerini bazı değişkenler açısından analiz etmişlerdir. Çalışmada kullanılan değişkenler ise sosyal yetkinlik ve diğer bazı değişkenlerdir. Araştırmanın 493 kız, 356 erkek üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Çalışma neticesinde sosyal yetkinlik puanları ile rasyonel(akılcı) problem çözme ve probleme olumlu yönelme arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Ancak dikkatsiz ve kaçınmacı yaklaşım puanları ile probleme olumsuz yönelme arasında negatif bir ilişkinin olduğu da saptanmıştır. Ebeveynlerin eğitim durumları, yaş ve sınıf gibi değişkenler dikkate alındığında katılımcılardan elde edilen veriler ışığında probleme olumlu ya da olumsuz yönelme ile iç tepisel dikkatsiz, kaçınmacı yaklaşım ile rasyonel(akılcı) problem çözme puanları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Ancak bununla birlikte cinsiyet değişkeni açısından akılcı problem çözme ve problemlere olumlu yaklaşma arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Cinsiyet değişkeni bir başka açıdan değerlendirildiğinde kız öğrencilerin problemlere olumsuz yönelme puanlarının erkelere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak erkek katılımcılardan elde edilen verilerde ise kaçınmacı yaklaşım ve iç tepisel dikkatsiz puanlarının kızlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir

Durmuşoğlu-Saltalı ve Arslan (2012:730), yapmış oldukları araştırmada anne-baba tutumlarının okul öncesi eğitime devam eden çocukların, sosyal yetkinlik ve içe dönüklük davranışını yordamasını incelemiştir. Araştırmanın evrenini Konya İl Milli Eğitime bağlı özel okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören, 134 erkek ve 175 kızdan oluşan beş altı yaş aralığı çocuklar teşkil etmiştir. Çalışma sonucuna göre, çocukların sosyal yetkinlikleriyle anne babaların aşırı koruyucu ve otoriter olmaları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla beraber ebeveynlerin demokratik tutumları ile çocukların sosyal yetkinlikleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ebeveyn tutumlarının alt boyutlarından birini içeren izin verici

tutum dikkate alındığında çocukların sosyal yetkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Altay ve Güre (2012:2699), yapmış oldukları çalışmada okul öncesi kuruma (devlet-özel) devam eden çocukların sosyal yeterlik ve olumlu sosyal davranışları ile annelerinin ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma Ankara İl Milli Eğitime bağlı devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, yaşları 35-75 aylar arasında değişen ve 176 kız, 168 erkek olmak üzere toplam 344 çocuğun ebeveynleri üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre annesi demokratik davranışlara sahip olan çocukların akranlarla olan negatif ilişkilerinin, izin verici ebeveyn stiline sahip çocuklardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Akranlarla olan negatif ilişkiler ve katılımın olmaması alt boyutundan alınan puanların özel okulda öğrenim gören çocukların devlet okulunda öğrenim gören çocuklara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kızların erkeklere göre olumlu sosyal davranışların daha yüksek olduğu görülmüştür. Demokratik tutuma sahip annelerin çocuklarının, izin verici tutuma sahip annelerin çocuklarına oranla olumlu sosyal davranışlarının yüksek olduğu da belirlenmiştir.

Etel (2012), yapmış olduğu çalışmada Türkiye’de yetiştirme kurumlarında yaşayan okul öncesi dönem çocuklarının; sosyal yetkinlik, zihin kuramı ve yönetici işlevleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma üç-beş yaş aralığındaki 107 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda yönetici işlevlerin, zihin kuramı becerisini yordadığını fakat yönetici işlevlerin de zihin kuramının da sosyal yetkinlik ile ilişkili olmadığı bulunmuştur. Alıcı dilin sosyal yetkinlik ve yönetici işlevleri doğrudan yordadığı, zihin kuramını yönetici işlevler aracılığı ile dolaylı olarak yordadığı saptanmıştır.

Traş ve Arslan (2013:1134), yapmış oldukları çalışmada, ergenlerde sosyal yetkinliğin, algılanan sosyal destek açısından etkilerini analiz etmeye çalışmışlardır. Çalışma 365 kız, 252 erkek olmak üzere toplam 617 lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal yetkinlik ile arkadaş, aile ve öğretmenden algılanan sosyal destek arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca arkadaş, aile ve öğretmenden algılanan sosyal desteğin, sosyal yetkinliği anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna varılmıştır.

Ogelman ve Topaloğlu (2014:241), yapmış oldukları araştırmada 4-5 yaş aralığındaki çocukların sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı düzeyleri ile anne babalarının ebeveyn öz yeterliği algısı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma 227 çocuk ve çocukların anne babaları üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların sosyal yetkinlik puanları; bazı değişkenlere göre farklılaşmaktadır. Bu değişkenler cinsiyet, anne baba mesleği ve anne-baba eğitim durumudur. Özellikle saldırganlık seviyelerinin annelerin eğitim düzeylerine göre değiştiği de belirlenmiştir. Ancak anne-babaların öz yeterliğe dair algıları, çocukların kendi eğitim durumlarına ve cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Meslek değişkeni göz önüne alındığında babaların öz yeterlik puanlarında fark olmazken annelerde fark gösterdiği belirlenmiştir. Çocukların kaygı ve saldırganlık puanlarının yordayıcıları olarak araştırılan annelerin ebeveynlik görevine ilişkin yeterlik algıları, ebeveynlik görevine yönelik ilgileri ve ebeveynlik görevinden sağladıkları doyum, istenilen yordama seviyesini göstermemektedir. Ancak, çocukların sosyal yetkinliklerini annelerin ebeveynlik görevinden sağladıkları doyumun yordadığı belirlenmiştir. Bir diğer sonuç ise babaların yeterlik algıları, ilgileri ve ebeveynlik görevinden sağladıkları doyumun çocukların sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı puanlarını yordamadığı görülmüştür.

Ural ve arkadaşları (2015:589), yapmış oldukları araştırmada okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile duygu düzenleme ve sosyal yetkinlik becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma İstanbul ilinde okul öncesi eğitime devam eden 60-72 ay aralığında 94 kız, 130 erkek olmak üzere toplam 224 çocuk üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde; annelerine güven temelli bağlanma sorunu olan çocukların güvenli bağlanan çocuklara göre anksiyete-içedönüklük seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte duygu düzenleme becerilerinin anneye bağlanma stiline göre anlamlı olarak değiştiği saptanmıştır. Aynı zamanda erkek çocuklarda güvensiz bağlanmanın daha çok olduğu görülmüştür. Ayrıca kız çocuklarının erkeklere göre daha az saldırgan davranış gösterdikleri görülmüştür.

Koçyiğit ve arkadaşları (2015:209), yapmış oldukları araştırmada 60-72 ay çocukların sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri ile oyun becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma Erzurum ilinde, okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylar arasında 228 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların oyun becerileri ile sosyal yetkinlikleri arasında pozitif, “Kızgınlık-Saldırganlık” ve

“Anksiyete-İçe dönüklük” alt boyutu arasında negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca çocukların oyun becerileri ile Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği'nin “Değişkenlik-Olumsuzluk” alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Altun-Nalbant (2016:80), yapmış olduğu araştırmada anaokuluna devam eden beş yaş çocuklarının mizaç, sosyal yetkinlik özellikleri ve çaba sarf ederek kendini denetleme becerisi arasında ilişkiyi incelemiştir. Araştırma Ankara ilinde bağımsız anaokullarına devam eden 22 erkek 18 kız olmak üzere 40 çocuk üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde; çocukların mizaç, sosyal yetkinlik özellikleri ve çaba sarf ederek kendini denetleme becerisi arasında bir ilişki saptanamamıştır. Çocuğun sosyal yetkinliği ve annenin meslek sahibi olma faktörü arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Meslek sahibi olan annelerin çocuklarının, olmayan annelerin çocuklarına oranla sosyal yetkinlik puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Çocukların kardeş sayıları ile kendilerini denetleme yetileri arasında da anlamlı bir ilişki saptanmıştır. İki veya ikiden daha çok kardeşe sahip olanların denetleme becerilerinin olmayanlara göre daha yüksek puanları aldıkları görülmüştür.

Dereli (2016:70), yapmış olduğu araştırmada öğretmen-çocuk ilişkisinin sosyal problem çözme becerilerini ve sosyal yetkinlik davranışlarını, yordayıp yordamadığı analiz edilmiştir. Çalışma; anasınıfına devam eden 4-5 yaş grubu, 74 kız, 63 erkek olmak üzere toplam 167 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma neticesinde; öğretmen-çocuk ilişkilerini kapsayan alt boyutlar ile sosyal yetkinlik ve davranışları, sosyal problem çözme becerileri alt boyutları arasında anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır. Ek olarak öğretmen-çocuk ilişkisinin alt boyutlarının sosyal problem çözme becerileri, sosyal yetkinlik ve davranışları, alt boyutlarını anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna varılmıştır.

Özkan ve Yaralı (2016:2195), yapmış oldukları araştırmada beş altı yaş çocuklarının bilişsel stilleri ile sosyal yetkinlik ve davranış durumlarını incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Kırklareli'nde hali hazırda okul öncesi öğrenimine devam eden 5-6 yaş aralığındaki 148 çocuk oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre çocukların bilişsel stilleri ile sosyal yetkinlikleri arasında anlamlı ilişki bulunmuş, saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Sevinç ve Çelik (2016:122), yapmış oldukları araştırmada akraba evliliği ile algılanan sosyal yetkinlik ve çocuk sağlığını incelemişlerdir. Araştırma Mersin ilinde bir devlet hastanesi aracılığı ile ulaşılan 318 anne üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; akraba evliliği ile sosyal yetkinlik ve çocuk sağlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Bozkurt (2016:106-107), yapmış olduğu araştırmada okul öncesi çocuklarının duyguları anlama becerileri ile sosyal yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, 4-6 yaşları arasında 308 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; çocukların sosyal yetkinliklerinin tüm alt boyutlarının cinsiyet ve anne ve baba öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği, yaş değişkenine göre sosyal yetkinlik alt boyutundan alınan puanların anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Anksiyete-içedönüklük ve kızgınlık-saldırganlık alt boyutlarından alınan puanların ise anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Ayrıca, duyguları anlama ve anksiyete-içedönüklük arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken, ölçek ile sosyal yetkinlik puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkinin olduğu bulunmuştur. Duyguları anlama ve kızgınlık-saldırganlık arasında negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Seçer (2017:1435), yapmış olduğu çalışmada sosyal yönden yetkinliği olan okul öncesi öğrencilerinin, annelerin duygu sosyalleştirme ile duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Araştırma, 160 çocuk ve annesi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; çocukların duygu düzenlemelerinin sosyal yetkinlik seviyesine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Ancak cinsiyete göreyse farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte duygu düzenlemenin anlamlı bir yordayıcısı olarak annelerin duygusal sosyalleştirme davranışları belirlenmiştir.

İlhan (2017), yapmış olduğu araştırmada ebeveynlerin duygu sosyalleştirme stratejileri ile çocukların sosyal yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, Ankara ilinde bağımsız resmi ve özel anaokullarında öğrenim görmekte olan 36-72 aylar arası 364 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, annelerin kullandığı duygu sosyalleştirme stratejilerinin alt boyutları olan ödül ve ihmal stratejisi ile çocukların sosyal yetkinlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Babaların kullandığı duygu sosyalleştirme stratejileri ile çocukların sosyal yetkinlik düzeyleri arasında ise ilişkili bulunmamıştır. Bunun dışında anne ve babaların

kullandığı duygu sosyalleştirme stratejilerinin ebeveyn cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, mesleği, ailedeki çocuk sayısı ve çocuk cinsiyeti değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Çocukların sosyal yetkinlik düzeylerinin ise ebeveyn eğitim düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır.

Yaşar Ekici (2017:543)'nin yapmış olduğu araştırmada ise okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım organizasyonlarına katılan ve katılmayan ailelerin çocukları üzerinde incelemeler yapılmıştır. Organizasyona katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları analiz edilmiştir. Araştırma, İstanbul ilinde okul öncesi eğitim kurumunda eğitim görmekte olan, 5-6 yaş grubu 400 çocuk ve ailesi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan, katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

2.6.2.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Mulhern ve arkadaşları (1989), yapmış oldukları araştırmada uzun dönem kanserden kurtulan çocukların sosyal yeterliliği ve davranışsal uyumlarını incelemişlerdir. Araştırma Çocuk Araştırma Hastanesi'nde kanser tedavisi gören ve tedaviyi tamamladıktan 2 yıl boyunca hastalığı olmayan 183 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda okula bağlı sorunların ve belirsiz kökenli somatik şikayetlerin, genel popülasyondaki akran grupları için yaş ve cinsiyete göre düzeltilmiş oranlarda dört kat daha artış gösterdiği görülmüştür. Fonksiyonel değil kozmetik bozuklukların varlığının, akademik ve uyum sorunları riskini artırdığı bulunmuştur. Daha ileri bir yaş, kraniyal ışınlama tedavisi ve tek ebeveynli bir evde ikamet etme durumunun, aynı zamanda psikolojik problemlerin artması riskini de beraberinde getirdiği sonucuna varılmıştır.

Connoly (1989), yapmış olduğu araştırmada ergenlik ve çocuklar aşamalarında sosyal ilişkiler ya da insan ilişkiler kurmada sosyal yetkinlik beklentisinin yanımlarını analiz etmiştir. Araştırma, üç farklı örneklem üzerinde çalışılmıştır. Örneklem grubunu üç grup oluşturmuştur. İlk örneklem grubunda 87 adet lise öğrencisi, ikinci örneklem grubunda; 76 lise öğrencisi, üçüncü grupta ise psikiyatrik tedavi gören 79 ergen bulunmaktadır. Çalışma neticesinde; kendini kabul ve benlik saygısı ile sosyal yetkinlik beklentisi arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada

ulařılan bir bařka sonuç, duygusal bozukluęu tespit edilen kiřilerin insan iliřkilerinde yetkinlik beklenti seviyelerinin daha dūřuk olduęudur.

Eisenberg ve arkadaşları (2001), yapmış oldukları araştırmada ailelerin duygularını ifade ediř tarzları ile çocukların sosyal becerileri ve yeterliliği arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma 4.5 ile 8 yař arası, 315 ocuk ve ebeveyni üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, annelerin çocukları ile olan ilişkileri sırasında ya da aile içinde oluşan her tūrlū duygu durumunun çocukların özellikle sosyal gelişiminde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Yurt dışında yapılan bir başka çalışma ise Kotler ve McMahon (2002)'un, yaptıkları çalışmada okul öncesi ęrencilerinin sosyal yeterliliği ile kaygı ve saldırganlık dūzeyi arasındaki ilişkiyi incelemeleridir. Yapılan çalışmanın örneklemini 218 çocuğun anne-babaları oluşturmuştur. Çalışmada rneklemindeki çocuklar iki boyuta ayrılarak incelenmiştir. Bu iki boyut ise “kaygılı/vazgeçen ve kızgın/saldırgan” dır. Sosyal becerileri etkili olan çocuklarla diğer çocuklar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda kaygılı/vazgeçen boyutundaki çocukların diğerlerine göre yeterliliklerinin daha az olduğu grūlmūřtur. Ayrıca pasif karşı gelme özelliklerini daha fazla kullandıkları da tespit edilmiştir. Kızgın/saldırgan boyutunda yer alan çocukların ise razı olma ya da razı gelme davranışlarını daha az sergiledikleri grūlmūřtur. Bununla birlikte daha fazla karşı geldikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte kızgın/saldırgan çocukların kaygılı/vazgeçen çocuklara nazaran daha az aştıkları ve daha az muhalif oldukları da gözlemlenmiştir. Ayrıca bu araştırmada kaygılı/vazgeçen çocuklar ve kızgın/saldırgan çocukların sosyal yeterliliği olan çocuklara nazaran daha fazla olumsuz anlamda karşı gelme davranışları sergiledikleri tespit edilmiştir.

Matsushima ve Shiomi (2003), yapmış oldukları araştırmada ergenlerde sosyal yetkinlik beklentisi ve kişilerarası ilişkilerdeki stres arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma 180 lise ęrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda sosyal yetkinlik beklentisi dūzeyi ile kişilerarası ilişkilerde yaşanan stres ve stresle bař etme durumunun ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Kişilerarası stres davranışlarının dūřūrūlmesinde, sosyal yetkinlik beklentisi ve kişilerarası stresle bař etme durumunun etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kashdan ve Roberts (2004), yapmış oldukları araştırmada sosyal kaygı, sosyal yetkinlik beklentisi, pozitif ve negatif duygular arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir.

Araştırma 9 ve 10. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda olumlu duyguları fazla olanların sosyal kaygılarında yüksek olarak tespit edilmiştir. Ancak sosyal yetkinlik beklentilerinin düşük seviyede kaldığı belirlenmiştir.

Spritz ve arkadaşları (2007), yapmış oldukları araştırmada bir Headstart sınıfında duygu becerileri ve sosyal yeterlilik modellerini incelemişlerdir. Araştırma Headstart sistemi uygulanan okul öncesi sınıfında 44 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda duygu yönetimi, sosyal beceriler ve öğretmenlerle pozitif ilişkiler için önemli bir belirleyici olarak bulunmasına rağmen, duygusal kararsızlık, öğrenci-öğretmen çatışması ve akran benzerliklerinin anlamlı bir yordayıcısının olduğu bulunmuştur. Yani duygusal değişkenliğin, öğrenci-öğretmen çatışması ve akran benzerliği arasındaki ilişkiye aracılık ettiği sonucuna varılmıştır.

Farriell (2010), yapmış olduğu araştırmada okul öncesi çağındaki çocuklarda sosyal yetkinlikler ve akran tercihleri arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Araştırma 48 ile 101 ayları arasında değişen 55 çocuk üzerinde yapılmıştır. Çalışma neticesinde sosyal yetkinliğin arkadaş seçimleri üzerinde etkili olduğu bulunmuş; ancak akran kabullenmesinde, iyi bir etken olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Holopainen ve arkadaşları (2011), ortaöğretimde ergenlerin psikolojik iyiliklerinde sosyal yeterliliğin, yetkinliğin rolünü incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini ortalama 15 ve 15 buçuk yaş aralığında 205 erkek ve 207 kız ergenden oluşturmuştur. Çalışma neticesinde psikolojik iyi olmanın, artan iş birliği becerileri, dürtüselliğin azalması ve yıkıcılık ile ilgili olduğu bulunmuştur. Ayrıca iş birliği becerileri için ölçülen psikolojik iyi oluşun, sonraki yıllarda ki psikolojik iyi oluşu öngördüğü ifade edilmiştir. Aynı zamanda akademik öğrenme engellerinin, psikolojik iyi olma ya da sosyal yeterlilik ile ilişkili olmadığı bulunmuştur.

Vahedi ve arkadaşları (2012), yapmış oldukları araştırmada anaokulu çocuklarında sosyal yeterliliğin ve davranış sorunlarının belirli bir çocukluk dönemi boyunca gelişimini incelemişlerdir. Araştırmanın evrenini, okul öncesi eğitime devam eden 2 ile 5 buçuk yaşları arasında 255 erkek ve 244 kız oluşturmuştur. Çalışma neticesinde sosyal yeterlikteki gelişmeler yaş arttıkça çoğalmakla birlikte, yaşları 2-5,5 arasında olan çocuklar için sosyal sorunlarda azalmaya neden olan önemli bir doğrusal eğilim bulunmuştur.

Barbarin ve arkadaşları (2013), yapmış oldukları araştırmada farklı renk çocukların (Amerikan-Afrikan-Latin) sosyal duygusal yetkinlik gelişimini incelemiştir. Araştırma; 226 Afrikalı ve Amerikalı, 109 Latin çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların sosyal ve duygusal yetkinliklerinin gelişmesinde hem öğretmenlerin hem de ailelerin etkili olduğu bulunmuştur. Ancak sosyal ve duygusal becerilerin artmasında öğretmenin çok önemli bir noktada olduğu sonucuna varılmıştır.

Santos ve arkadaşları (2014), yapmış oldukları araştırmada 3 yaş çocuklarının okul öncesi dönem süresince sosyal yetkinliğin gelişmesini boylamsal olarak analiz etmişlerdir. Araştırmanın evrenini 129 erkek ve 126 kız oluşturmuştur. Çalışmanın neticesinde; çocukların sosyal yetkinliklerindeki bireysel farkların sabit olduğu, şahsi, bireysel yetenek alanlarında mühim artışlar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Paulou (2014), yapmış olduğu araştırmada okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeylerinin motivasyon düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma 470 erkek ve 492 kız olmak üzere toplam 962 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf içerisinde çocukların uygun ve yeterli sosyal becerilerine sahip olmasının motivasyonlarını yüksek düzeyde tutacağı belirtilmiş, ayrıca uygun sosyal becerilere sahip olma durumu ile öğrencilerin duygusal ve davranışsal güçlükleri arasında olumsuz bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Vu (2015), yapmış olduğu araştırmada erken çocukluk çağındaki çocukların, sosyal yetkinlikleri ile arkadaşları, anneleri ve öğretmenleri, anneleri arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Araştırma, ortalama 57 aylık, 20 erkek ve 80 kız çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırma neticesinde; sosyal yetkinliğin artmasında en etkili değişkenin anneler olduğu belirlenmiştir. Ancak diğer gruplar arasında herhangi anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Jones vd. (2015), yapmış oldukları araştırmada çocuklardaki sosyal yetkinlik seviyeleri ile gelecekteki refah düzeyleri arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Araştırma Amerika'nın farklı şehirlerinden 753 çocuk üzerinde yapılmıştır. Çocukların sosyal yetkinlik düzeyleri belirlenmiş ve 20 yıl sonra yaşam standartlarına bakılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler tarafından değerlendirilmiş sosyal beceriler ile tüm alanların sonuçları arasında istatistiksel olarak yüksek derecede anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Sette ve arkadaşları (2015), yapmış oldukları araştırmada sosyal yetkinlik ve davranış değerlendirme ölçeğini kullanarak İtalyan okul öncesi çocukların sosyal yetkinlik ve davranış problemlerinin değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırma, 241 erkek ve 252 kız olmak üzere toplam 493 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; popülaritenin çocukların sosyal yetkinliğini olumlu yönde etkilediği, anksiyete-geri çekilmeyi ise olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Reddedilmenin çocuğun saldırganlığı ve anksiyetesi ile doğru orantılı bir ilişkisi olduğu bulunurken; sosyal yetkinlik düzeyi ile ters orantılı bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Ford (1982), yapmış olduğu araştırmada ergenlikte sosyal biliş ve sosyal yetkinlik arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma 9. ve 12. Sınıflar arasındaki öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal biliş ve sosyal yetkinlik arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılıkları ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişki incelendiğinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte var olan veya hala var olan bir olayı/durumu olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırma türüdür (Karasar, 2017: 109). İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar,2017: 14).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın ulaşılabilir evrenini 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında İstanbul ilinde bulunan okul öncesi devlet kurumlarında eğitim görmekte olan 3-6 yaş aralığındaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini ise; 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilindeki 4 ilçede (Şişli, Küçükçekmece, Avcılar, Üsküdar) yer alan 8 devlet okul öncesi eğitim kurumunda eğitim görmekte olan 3-6 yaş grubu 300 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Örneklemin özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 3.2.1. Örneklemin Demografik Yapısına İlişkin Frekans Yüzde Dağılım Tablosu

	Gruplar	f	%
Çocukların Cinsiyeti	Kız	154	51,3
	Erkek	145	48,3
	Toplam	299	99,7
Ailedeki Çocuk Sayısı	1	103	34,3
	2	152	50,7
	3	39	13,0
	4 ve üzeri	5	1,7
	Toplam	299	99,7
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	34	11,3
	Ortaokul	38	12,7
	Lise	95	31,7
	Ön lisans	40	13,3
	Lisans	79	26,3
	Lisans üstü	11	3,7
	Toplam	297	99,0
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	46	15,3
	Ortaokul	35	11,7
	Lise	112	37,3
	Ön lisans	25	8,3
	Lisans	60	20,0
	Lisans üstü	19	6,3
	Toplam	297	99,0
Evlilik Süresi	0-5	15	5,0
	6-10	193	64,3
	11-15	53	17,7
	16-20	23	7,7
	21 ve üstü	10	3,3
	Toplam	294	98,0
Annelerin Çalışma Durumu	Çalışıyor	104	34,7
	Çalışmıyor	194	64,7
	Toplam	298	99,3
Annelerin Çalıştığı Kurum Türü	Özel	81	27,0
	Kamu	20	6,7
	Toplam	101	33,7
Gelir Düzeyi	Düşük	30	10,0
	Orta	256	85,3
	Yüksek	9	3,0
	Toplam	295	98,3
Annelerin Fiziksel ya da Psikolojik Hastalık Durumu	Evet	9	3,0
	Hayır	289	96,9
	Toplam	298	99,3
Babaların Fiziksel ya da Psikolojik Hastalık Durumu	Evet	9	3,0
	Hayır	288	96,9
	Toplam	297	99,0

Araştırmaya katılan 300 ebeveynin, verilen formlardan bazı soruları cevapsız bırakması sebebiyle değişkenlere göre frekans sayıları farklılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan çocukların %51,3'ü (154) kız, %48,3'ü (145) erkektir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %34,3'ü (103) tek çocuk, %50,7'si (152) 2 çocuk, %13'ü (39) 3 çocuk, %1,7'si (5) 4 ve üzeri çocuk sahibidir.

Araştırmaya katılan annelerin %11,3'ü (34) ilkokul, %12,7'si (38) ortaokul, %31,7'si (95) lise, 13,3'ü (40) ön lisans, %26,3 (79) lisans, %3,7'si (11) yüksek lisans düzeyinde eğitime sahiptir.

Araştırmaya katılan babaların %15,3'ü (46) ilkokul, %11,7'si (35) ortaokul, %37,3'ü (112) lise, %8,3'ü (25) ön lisans, %20'si (60) lisans, %6,3'ü (19) lisansüstü düzeyinde eğitime sahiptir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %5'i (15) 0-5 yıllık, %64,3'ü (193) 6-10 yıllık, %17,7'si (53) 11-15 yıllık, %7,7'si (23) 16-20 yıllık, %3,3'ü (10) 21 ve üzeri yıllık evlilik süresine sahiptir.

Araştırmaya katılan annelerin %34,7'si (104) çalışırken, %64,7'si (194) çalışmamaktadır.

Araştırmaya katılan annelerin %27'si (81) özel kurumda, %6,7'si (20) kamu kurumunda çalışmaktadır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %10'u (30) düşük, %85,3'ü (256) orta, %3'ü (9) yüksek gelir düzeyine sahiptir.

Araştırmaya katılan annelerin %3,0'ı (9) fiziksel ya da psikolojik bir hastalığa sahipken, %96,9'u (289) böyle bir hastalığa sahip değildir.

Araştırmaya katılan babaların %3,0'ı (9) fiziksel ya da psikolojik bir hastalığa sahipken, %96,9'u (288) böyle bir hastalığa sahip değildir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçlarını; Bilgi Formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği oluşturmaktadır.

Bilgi Formu: Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Akademik danışmanın kontrolünden geçtikten sonra forma son hali verilmiştir. Bilgi formunda, ebeveyn ve çocuklarına ilişkin (ebeveynin cinsiyeti, anaokuluna devam eden çocuğun cinsiyeti, kaç çocuğa sahip olduğu, evlilik süresi, eşin (annenin) çalışma durumu, eşin (annenin) çalıştığı kurum türü, gelir düzeyi, eşin (annenin) fiziksel veya psikolojik hastalığının olup olmaması, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalığının olup olmaması) kapalı uçlu sorular yer almaktadır. Bilgi formu EK-1 yer almaktadır.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Diener vd. (2009-2010) tarafından psikolojik iyi oluş ölçmek için geliştirilmiştir. Ayrıca çalışma hali hazırdaki iyi oluş ölçeklerini da tamamlayıcı bir nitelik barındırmaktadır. Telef (2013) tarafından ise ilgili ölçeğin dilimize olan uyarlama çalışması yapılmıştır. Açımlyıcı faktör analizleri yapıldığında açıklanan toplan varyans %42 olarak belirlenmiştir. Maddelerin faktör yükleri ise .54 ile .76 arasında tespit edilmiştir. Doğrulatoryıcı faktör analizindeki uyum indeks değerlerinin RMSEA= 0.08, SRMR= 0.04, GFI= 0.96, NFI= 0.94, RFI= 0.92, CFI= 0.95 ve IFI= 0,95 olduğu belirlenmiştir. İlgili ölçeğin güvenilirlik çalışması yapıldığından ise Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .80 olduğu bulunmuştur. “Test tekrar test” testinin neticesi de dikkate alındığında ilk testle son test arasında pozitif olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r= 0.86, p<.01$). Bununla birlikte psikolojik iyi oluş ölçeğinin maddelerinin toplam korelasyonlarına bakıldığında .41 ile .63 arasında değişkenlik gösterdiği ve t-değerlerinin de anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<.001$). Ölçek, bireyin kendisi tarafından doldurulmaktadır. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin maddeleri, 1-7 arasında yanıtlanmaktadır. (1) kesinlikle katılmıyorum ile (7) kesinlikle katılıyorum arasında değişmektedir. Buradaki maddelerin tamamı olumlu bir şekilde ifade edilmiştir. Ölçekten alınan puanlar 8 (maddelerin tamamına kesinlikle katılmıyorum yanıtı verildiğinde) ile 56 (maddelerin tamamına kesinlikle katılıyorum yanıtı verildiğinde) aralığında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin bir takım psikolojik kaynağa ya da güce sahip olduğunu ifade etmektedir. Aynı zamanda ilgili ölçek, iyi oluşun yönlerine dair ayrı ayrı veriler ya da ölçümler vermiyor olsa da önemli olduğu düşünülen bazı diğer alanlarda olumlu fonksiyonlara dair genel bir bakış açısında ortaya koymaktadır (Diener vd., 2009-2010). Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin bu araştırmada kullanılması ile ilgili gerekli izinler, ölçeği Türkçeye uyarlayan Telef’den alınmıştır (EK-2).

Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği: Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Friborg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Basım ve Çetin (2011) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışması, öğrenci ve çalışan olmak üzere iki ayrı örneklem grubu üzerinde yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için öğrenci grubu üzerinde yapılan doğrulatoryıcı faktör analizleri sonucunda 6 faktörlü ve 33 maddeden oluşan bir yapı ortaya çıkmıştır. Boyutlar ve ölçtüğü maddeler; Kendilik Algısı (1,7,13,19,28,31), Gelecek Algısı (2,8,14,20), Yapısal Stil (3,9,15,21), Sosyal Yeterlilik (4,10,16,22,25,29), Aile Uyumu

(5,11,17,23,26,32), Sosyal Kaynaklar (6,12,18,24,27,30,33) şeklindedir. Ölçeğin güvenilirliğini denetlemek için yapılan iç tutarlılık analizi neticesinde; Cronbach Alpha değeri hem öğrenci hem de çalışan grup açısından ayrı ayrı, 86 olarak belirlenmiştir. 23 gün arayla öğrenci grubu üzerinde yapılan test tekrar test uygulaması sonucunda ise alt boyut değerleri Kendilik Algısı .72, Gelecek Algısı .75, Yapısal Stil .68, Sosyal Yeterlilik .78, Aile Uyumu .81, Sosyal Kaynaklar .77 şeklinde bulunmuştur. Ölçek 5’li likert tipindedir. Puanlar yükseldikçe dayanıklılığın da yükselmesi isteniyorsa, cevap kutucuklarının soldan sağa 1, 2, 3, 4, 5 olarak analiz edilmesi gerekir. Buna göre ölçekte toplam 16 madde ters puanlanmaktadır. Bu maddeler şu şekildedir: 1,3,4,8,11,12,13,14,15,16,23,24,25,27,31,33. Puan artmaya başladıkça dayanıklılığın azalmaya başlaması tercih edilecek ise cevap kutucukları sırasıyla 5’den 1’e doğru değerlendirilir ve geriye kalan maddeler ters puanlanır. Ölçeğin bu araştırmada kullanılması ile ilgili gerekli izinler ölçeği Türkçeye uyarlayan Basım’dan alınmıştır (EK-3).

Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği-30: LaFreniere ve Dumas (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Çorapçı ve arkadaşları (2010) tarafından yapılmıştır. 30 maddeden oluşan ölçek, okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerinin niteliği ile sorun belirtilerinin niceliğinin ölçen soruları barındırmaktadır. Bu ölçek üç alt ölçekten oluşmaktadır. “Anksiyete-İçe dönüklük” “Sosyal Yetkinlik” ve “Kızgınlık-Saldırganlık” olmak üzere onar sorudan toplam otuz sorudan oluşmaktadır. Bu alt ölçeklerden “Sosyal Yetkinlik” ölçeği, çocukların akranlarıyla birlikte ilişki örüntüleri oluştururken gösterdikleri iş birliği ve anlaşmazlıklara çözüm yolları aramak gibi olumlu özellikleri ölçmektedir. “Kızgınlık-Saldırganlık” alt ölçeği ise, yetişkinlere karşı gelme ve akran ilişkilerinde saldırgan ve uyumsuz davranmak gibi sorun belirtilerini değerlendirmektedir. “Anksiyete-İçe dönüklük” alt ölçeği ise çocukların üzgün, depresif duygu durumlarını ve grup içinde çekingenlik göstermek gibi içselleştirme sorun belirtilerini ölçmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları; “Sosyal Yetkinlik” alt ölçeği için .88, “Kızgınlık-Saldırganlık” alt ölçeği için .87 “Anksiyete-İçe dönüklük” alt ölçeği için .84’tür. Ölçeğin Test-tekrar Test Katsayıları “Sosyal Yetkinlik” alt ölçeği için .71, “Kızgınlık-Saldırganlık” alt ölçeği için .64 “Anksiyete-İçe dönüklük” alt ölçeği için .45’tir. Ölçek, 4’lü likert tipindedir (Hiçbir zaman=1, Bazen=2, Sık Sık=3, Her zaman=4). Ölçek, çocukların öğretmenleri

tarafından doldurulmaktadır (Çorapçı ve diğ., 2010). Tercihen ebeveynleri tarafından da doldurulabilmektedir. Ölçek puanlanırken her bir alt boyuta ait maddelerden elde edilen puan toplanır. Ölçekten genel bir sosyal yetkinlik ve davranış puanı hesaplanmamaktadır. Ölçek maddelerinde ters puanlanan madde yer almamaktadır. Ölçeğin bu araştırmada kullanılması ile ilgili gerekli izinler, ölçeği Türkçeye uyarlayan Yağmurlu'dan alınmıştır (EK-4).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama araçları olarak Bilgi Formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin toplanmasından önce İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır (EK-5). Veri toplama araçları, örnekleme yer alan okul öncesi dönem çocuklarının eğitim görmekte oldukları kurumlardaki öğretmenler aracılığıyla ebeveynlerine ulaştırılarak uygulanmıştır. Ebeveynler tarafından doldurulan formlar yine öğretmenler aracılığıyla geri toplanmıştır. Toplam 450 adet veri toplama aracı, 15 Ocak 2018'de dağıtılıp 10 Şubat 2018'de toplanmıştır. Dağıtılan 450 adet formdan 350'si geri toplanabilmiştir. Toplanan 350 formdan eksik doldurulanlar geçersiz veri olarak kabul edilmiş ve ayıklanmıştır. Sonuç olarak; 300 veri formu analize dâhil edilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde araştırmadan elde edilen veriler istatistiksel olarak çözümlenmiştir. İstatistiksel verilerin analizi ise IBM SPSS Statistics 22 programı üzerinden yapılmıştır.

Tablo 1. PDÖ, PİÖÖ ve SYDDÖ'nün Puanlarının Güvenirlik Katsayısı ve Normallik Testi

	n	Cronbach's Alpha	Kolmogorov-Smirnov			
			İstatistik	sd	p	
PİÖÖ	300	,901	,181	300	,000	
PDÖ	Kendilik Algısı	300	,580	,073	300	,001
	Gelecek Algısı	300	,496	,119	300	,000
	Yapısal Stil	300	,281	,105	300	,000
	Sosyal Yeterlilik	300	,566	,077	300	,000
	Aile Uyumu	300	,641	,110	300	,000
	Sosyal Kaynaklar	300	,665	,104	300	,000
SYDDÖ	Sosyal Yetkinlik	300	,788	,082	300	,000
	Kaygı-Geri Çekilme	300	,708	,140	300	,000
	Öfke-Agresyon	300	,799	,127	300	,000

Araştırma yer alan ölçeklerin güvenilirlik analizlerinin saptanması amacıyla Cronbach's Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bununla birlikte normal dağılıma uygunluğunun incelenmesi amacıyla da Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Güvenilirlik ve normallik dağılımına ilişkin bilgiler Tablo 3.5.'de sunulmuştur.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanlarının Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna bakıldığında normal dağılım göstermediği belirlenmiştir (K-S= .181; p <.05).

Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna bakıldığında, alt faktörlerden *Kendilik Algısı* (K-S=.073; p<.05), *Gelecek Algısı* (K-S=.119; p<.05), *Yapısal Stil* (K-S=.105; p<.05), *Sosyal Yeterlilik* (K-S=.077; p<.05), *Aile Uyumu* (K-S=.641; p<.05) ve *Sosyal Kaynakların* (K-S=.104; p<.05) normal dağılım göstermediği belirlenmiştir.

Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği puanlarının Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna bakıldığında alt faktörlerden *Sosyal Yetkinlik* (K-S= .082;

$p < .05$), *Kaygı-GeriÇekilme* ($K-S = .140$; $p < .05$) ve *Öfke-Agresyonun* ($K-S = .127$; $p < .05$) normal dağılım göstermediği belirlenmiştir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Cronbach's Alfa katsayısı .901 olarak hesaplanmıştır. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin *Kendilik Algısı* alt boyutunun Cronbach's Alfa katsayısı .580, *Gelecek Algısı* alt boyutunun Cronbach's Alfa katsayısı .496, *Yapısal Stil* alt boyutunun Cronbach's Alfa katsayısı .281, *Sosyal Yeterlilik* alt boyutunun Cronbach's Alfa katsayısı .566, *Aile Uyumu* alt boyutunun Cronbach's Alfa katsayısı .641 ve *Sosyal Kaynaklar* alt boyutunun Cronbach's Alfa katsayısı .665 olarak hesaplanmıştır. SYDDÖ 'nün alt boyutlarından *Sosyal Yetkinlik* alt boyutu Cronbach's Alfa katsayısı .788, *Kaygı-Geri Çekilme* alt boyutu Cronbach's Alfa katsayısı .708 ve *Öfke-Agresyon* alt boyutu Cronbach's Alfa katsayısı .799 olarak hesaplanmıştır. Cronbach's Alfa katsayısının 0-1 arasında değiştiği, değerlendirme kriterlerine göre “.00<.40 ise ölçek güvenilir değil, .40<.60 ise ölçek düşük güvenilirlikte, .60<.80 ise ölçek oldukça güvenilir ve .80<1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçek” olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir (Tavşancıl, 2005). Buna göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği yüksek derecede güvenilir, Sosyal Yetkinlik Ölçeği alt boyutlarından *Sosyal Yetkinlik*, *Kaygı-Geri Çekilme* ve *Öfke-Agresyon* oldukça güvenilirdir. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin *Yapısal Stil* alt boyutunun güvenilir olmadığı görülürken, *Kendilik Algısı*, *Gelecek Algısı*, *Sosyal Yeterlilik* alt boyutlarının düşük güvenilirlikte, *Aile Uyumu* ve *Sosyal Kaynaklar* alt boyutlarının ise güvenilir olduğu görülmektedir.

Normallik dağılımlarına uygun şekilde yapılan istatistik analizleri alt amaç sıralamasına göre aşağıdaki şekildedir:

- Araştırmada Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Bu korelasyon analizi ile ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki test edilmiştir.
- Ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek için, Spearman Sıra Farkları Korelasyon analizi kullanılmıştır.
- Ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek için, Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

- Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, eşin (annenin) çalışma durumu, eşin (annenin) çalıştığı kurum türü ve eşin(annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.
- Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ailedeki çocuk sayısına, eşin (annenin) eğitim durumuna, eşin (babanın) eğitim durumuna, evlilik sürelerine, gelir düzeyine göre farklılık olup olmadığını incelemek için Kruskal Wallis H testi ile değerlendirilme yapılmıştır. Anlamlı farklılığın çıkması halinde hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu tespit etmek için ise Mann-Whitney U testi ile değerlendirme yapılmıştır.
- Ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin eşin(annenin) çalışma durumu, eşin (annenin) çalıştığı kurum türü ve eşin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.
- Ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ailedeki çocuk sayısına, eşin (annenin) eğitim durumuna, eşin (babanın) eğitim durumuna, evlilik sürelerine, gelir düzeyine göre farklılık olup olmadığını incelemek için Kruskal Wallis H testi ile değerlendirilme yapılmıştır. Anlamlı farklılığın çıkması halinde hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu tespit etmek için ise Mann-Whitney U testi ile değerlendirme yapılmıştır.
- Çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının cinsiyet, annenin çalışma durumu ve ebeveynin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumu, ebeveynin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.
- Çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna ve gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşma olup olmadığını incelemek için Kruskal Wallis H testi ile değerlendirilme yapılmıştır. Anlamlı farklılığın çıkması halinde hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu tespit etmek için ise Mann-Whitney U testi ile değerlendirme yapılmıştır.

4.BULGULAR

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı, ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. Birinci alt amaca ilişkin bulgular Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. PİÖÖ ve PDÖ’den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

Boyut	Kendilik Algısı	Gelecek Algısı	Yapısal Stil	Sosyal Yeterlilik	Aile Uyumu	Sosyal Kaynaklar
PİÖÖ	r	,228*	,370*	,209*	,137*	,135*
	p	,000	,000	,000	,018	,019

*p<.05

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, *PİÖÖ’den* alınan puanlarla *PDÖ’nün Kendilik Algısı* ($r=.228$; $p<.05$), *Gelecek Algısı* ($r=.370$; $p<.05$), *Yapısal Stil* ($r=.209$; $p<.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($r=.137$; $p<.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($r=.135$; $p<.05$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyi arttıkça kendilik ve gelecek algısı, aile uyumu, yapısal stil, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar düzeyleri artmaktadır.

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı, ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. Bu noktada ikinci alt amaca ilişkin bulgular Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2. PİÖÖ ve SYDDÖ’den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

Boyut	Sosyal Yetkinlik	Kaygı-Geri Çekilme	Öfke-Agresyon
PİÖÖ	r	,254*	-,143*
	p	,000	,013

*p<.05

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi, *PİÖÖ’den* alınan puanlarla *SYDDÖ’nün Sosyal Yetkinlik* alt boyutundan ($r=.254$; $p<.05$) alınan puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif bir ilişki saptanmıştır. Bunun yanında *Kaygı-Geri Çekilme* ($r=-.143$; $p<.05$) alt

boyutundan *PİÖÖ*'den alınan puanlarla, *SYDDÖ*'nün *Öfke-Agresyon* ($r=-.151$; $p<.05$) alt boyutundan alınan puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı negatif bir ilişki saptanmıştır. Yani, ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arttıkça çocuklarının sosyal yetkinlik düzeylerinde artış, kaygı-geri çekilme ve öfke-agresyon düzeylerinde düşüş görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı, ebeveynlerin psikolojik dayanıklılıkları ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. Üçüncü alt amaca ilişkin bulgular Tablo 4.3' de sunulmuştur.

Tablo 4.3. SYDDÖ' den ve PDÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

Boyut		Kendilik Algısı	Gelecek Algısı	Yapısal Stil	Sosyal Yeterlilik	Aile Uyumu	Sosyal Kaynaklar
Sosyal Yetkinlik	r	,186*	,268*	,187*	,167*	,165*	,137*
	p	,001	,000	,001	,004	,004	,018
Kaygı-Geri Çekilme	r	-,178*	-,192*	-,168*	-,124*	-,157*	-,182*
	p	,002	,001	,004	,031	,006	,002
Öfke-Agresyon	r	-,141*	-,170*	-,171*	-,111	-,163*	-,168*
	p	,014	,003	,003	,054	,005	,004

* $p<.05$

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi, *SYDDÖ*'nün alt boyutlarından *Sosyal Yetkinlik* alt boyutu ile *PDÖ*'nün alt boyutlarından *Kendilik Algısı* ($r=.186$; $p<.05$), *Gelecek Algısı* ($r=.268$; $p<.05$), *Yapısal Stil* ($r=.187$; $p<.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($r=.167$; $p<.05$), *Aile Uyumu* ($r=.165$; $p<.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($r=.137$; $p<.05$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiki olarak pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu bağlamda çocukların sosyal yetkinlik düzeylerinin yükselmesi, anne-babaların kendilik ve gelecek algısı, sosyal yeterlilik, aile uyumu, yapısal stil ve sosyal kaynaklar düzeylerinin yükselmesine bağlıdır. *SYDDÖ*'nün alt boyutlarından *Kaygı-Geri Çekilme* alt boyutu ile *PDÖ*'nün *Kendilik Algısı* ($r=-.178$; $p<.05$), *Gelecek Algısı* ($r=-.192$; $p<.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($r=-.124$; $p<.05$), *Aile Uyumu* ($r=-.157$; $p<.05$), *Yapısal Stil* ($r=-.168$; $p<.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($r=-.182$; $p<.05$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiki olarak anlamlı negatif bir ilişki bulunmuştur. Buna göre ebeveynlerin yapısal stil, gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik, aile uyumu ve sosyal kaynaklar düzeyleri

arttıkça çocuklarının kaygı-geri çekilme düzeyleri de azalmaktadır. *SYDDÖ*'nün *Öfke-Agresyon* alt boyutu ile *PDÖ*'nün alt boyutlarından *Yapısal Stil* ($r=-.171$; $p<.05$), *Kendilik Algısı* ($r=-.141$; $p<.05$), *Gelecek Algısı* ($r=-.170$; $p<.05$), *Aile Uyumu* ($r=-.163$; $p<.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($r=-.168$; $p<.05$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı negatif bir ilişki bulunmuştur. Buna göre ebeveynlerin kendilik algısı, gelecek algısı, yapısal stil, aile uyumu ve sosyal kaynaklar düzeyleri arttıkça çocuklarının öfke-agresyon düzeyleri azalmaktadır. *SYDDÖ*'nün *Öfke-Agresyon* alt boyutu ile *PDÖ*'nün *Sosyal Yeterlilik* alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=-.111$; $p>.05$).

4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Çalışmanın alt amaçlarından dördüncüsü ise, ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ailedeki çocuk sayısına, eşin (annenin) eğitim durumuna, eşin (babanın) eğitim durumuna, eşin (annenin) çalışma durumuna, eşin (annenin) çalıştığı kurum türüne, evlilik sürelerine, eşin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna ve son olarak gelir düzeyi de dikkate alındığında farklılaşp farklılaşmadığını incelemeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda dördüncü alt amaca dair tespit edilen bulgular tablolar halinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.4.1. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
PİOÖ	1	103	152,88	3	1,077	,783
	2	152	147,91			
	3	39	146,10			
	Diğer	5	184,40			

Tablo 4.4.1. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin *PİOÖ*'den aldıkları puanlarda çocuk sayısı dikkate alındığında gruplar arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır ($X^2=1.077$; $p>.05$).

Tablo 4.4.2. Ebeveynlerin PİOÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
PİOÖ	İlkokul	34	141,63	5	2,944	,709
	Ortaokul	38	142,00			
	Lise	95	156,30			
	Ön lisans	40	134,21			
	Lisans	79	151,75			
	Lisansüstü	11	166,91			

Tablo 4.4.2. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PİOÖ'den aldıkları puanlarda annenin eğitim durumu dikkate alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($X^2=2.944$; $p>.05$).

Tablo 4.4.3. Ebeveynlerin PİOÖ'den Aldıkları Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
PİOÖ	İlkokul	46	138,54	5	1,878	,866
	Ortaokul	35	143,34			
	Lise	112	156,38			
	Ön lisans	25	152,34			
	Lisans	60	147,65			
	Lisansüstü	19	141,13			

Tablo 4.4.3. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PİOÖ'den aldıkları puanlarda babanın eğitim durumu dikkate alındığında gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=.866$; $p>.05$).

Tablo 4.4.4. Ebeveynlerin PİOÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
PİOÖ	Çalışıyor	104	155,07	16127,50	-,819	9508,500	,413
	Çalışmıyor	194	146,51	28423,50			

Tablo 4.4.4. incelendiğinde ebeveynlerin PİOÖ'den aldıkları puanlarda annenin çalışma durumu göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıkmadığı görülmektedir ($U=9508.50$; $p>.05$).

Tablo 4.4.5. Ebeveynlerin PİOÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Anlamlı Farklaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
PİOÖ	Özel Kurum	81	51,33	4157,50	-,226	783,500	,821
	Kamu Kurumu	20	49,68	993,50			

Tablo 4.4.5. incelendiğinde ebeveynlerin PİOÖ'den aldıkları puanlarda annenin çalıştığı kurum göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıkmadığı görülmektedir ($U=783.50$; $p>.05$).

Tablo 4.4.6. Ebeveynlerin PİOÖ'den Aldıkları Puanların Evlilik Sürelerine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
PİOÖ	0-5	15	159,63	4	3,882	,422
	6-10	193	140,82			
	11-15	53	155,82			
	16-20	23	167,02			
	21 ve üzeri	10	169,20			

Tablo 4.4.6. incelendiğinde ebeveynlerin PİOÖ'den aldıkları puanlarda, evlilik süresine göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıkmadığı görülmektedir ($X^2=3.882$; $p>.05$).

Tablo 4.4.7. Ebeveynlerin PİOÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmaması Durumlarına Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
PİOÖ	Var	9	136,28	1226,50	-,468	1181,500	,640
	Yok	289	149,91	43324,50			

Tablo 4.4.7. incelendiğinde ebeveynlerin PİOÖ'den aldıkları puanlarda, fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumu göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıkmadığı görülmektedir ($U=1181.50$; $p>.05$).

Tablo 4.4.8. Ebeveynlerin PİOÖ'den Aldıkları Puanların Babanın Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmaması Durumlarına Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
PİOÖ	Var	9	118,44	1066,00	-1,086	1021,000	,278
	Yok	288	149,95	43187,00			

Tablo 4.4.8. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PİOÖ'den aldıkları puanlarda, eşlerinin fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması

durumlarına göre gruplar arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (U=1021.00; p>.05).

Tablo 4.4.9. Ebeveynlerin PİÖ'den Aldıkları Puanların Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
PİÖÖ	Düşük	30	118,63	2	3,983	,136
	Orta	256	151,21			
	Yüksek	9	154,50			

Tablo 4.4.9. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PİÖÖ'den aldıkları puanlarda, gelir düzeyine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (X²=3.983; p>.05).

4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın bir diğer alt amacı olan beşinci alt amaç, ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ailedeki çocuk sayısına, eşin (annenin) eğitim durumuna, eşin (babanın) eğitim durumuna, eşin (annenin) çalışma durumuna, eşin (annenin) çalıştığı kurum türüne, evlilik sürelerine, eşin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna ve son olarak gelir seviyesi de dikkate alındığında farklılaşp farklılaşmadığını incelemeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda beşinci alt amaca dair tespit edilen bulgular tablolar halinde aşağıda verilmiştir.

Tablo.4.5.1. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Kendilik Algısı	1	103	160,39	3	3,102	,376
	2	152	142,50			
	3	39	154,68			
	Diğer	5	127,40			
Gelecek Algısı	1	103	156,31	3	1,724	,632
	2	152	143,66			
	3	39	156,19			
	Diğer	5	164,50			
Yapısal Stil	1	103	149,71	3	3,615	,306
	2	152	144,79			
	3	39	173,27			
	Diğer	5	133,00			
Sosyal Yeterlilik	1	103	159,84	3	2,460	,482
	2	152	144,23			
	3	39	144,03			
	Diğer	5	169,40			
Aile Uyumu	1	103	148,45	3	,379	,945
	2	152	150,99			
	3	39	147,55			
	Diğer	5	170,90			
Sosyal Kaynaklar	1	103	158,81	3	4,131	,248
	2	152	143,38			
	3	39	159,06			
	Diğer	5	99,30			

Tablo 4.5.1. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PDÖ'nün *Kendilik Algısı* ($X^2=3.102$; $p>.05$), *Gelecek Algısı* ($X^2=1.724$; $p>.05$), *Yapısal Stil* ($X^2=3.615$; $p>.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($X^2=2.460$; $p>.05$), *Aile Uyumu* ($X^2=.379$; $p>.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($X^2=4.131$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda çocuk sayısına göre gruplar arasındaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4.5.2. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Kendilik Algısı	İlkokul	34	141,71	5	5,703	,336	-
	Ortaokul	38	147,22				
	Lise	95	160,19				
	Ön lisans	40	124,41				
	Lisans	79	153,87				
	Lisansüstü	11	135,50				
Gelecek Algısı	İlkokul	34	119,84	5	22,364	,000	1-3*
	Ortaokul	38	128,05				1-5*
	Lise	95	159,09				1-6*
	Ön lisans	40	113,41				2-5*
	Lisans	79	172,74				4-3*
	Lisansüstü	11	183,23				4-5* 4-6*
Yapısal Stil	İlkokul	34	154,68	5	10,590	,060	-
	Ortaokul	38	120,28				
	Lise	95	159,35				
	Ön lisans	40	123,93				
	Lisans	79	159,48				
	Lisansüstü	11	157,18				
Sosyal Yeterlilik	İlkokul	34	158,00	5	1,203	,945	-
	Ortaokul	38	156,84				
	Lise	95	143,78				
	Ön lisans	40	149,55				
	Lisans	79	146,34				
	Lisansüstü	11	156,27				
Aile Uyumu	İlkokul	34	143,69	5	7,7123	,173	-
	Ortaokul	38	125,13				
	Lise	95	159,59				
	Ön lisans	40	134,41				
	Lisans	79	160,30				
	Lisansüstü	11	128,27				
Sosyal Kaynaklar	İlkokul	34	132,59	5	11,056	,050	-
	Ortaokul	38	135,51				
	Lise	95	163,63				
	Ön lisans	40	126,48				
	Lisans	79	161,12				
	Lisansüstü	11	114,86				

1=ilkokul, 2=ortaokul, 3=lise, 4=ön lisans 5=lisans, 6=lisansüstü

*p<.05

Tablo 4.5.2. incelendiğinde ebeveynlerin *PDÖ*'nün *Gelecek Algısı* ($X^2=22.364$; $p<.05$) alt boyutundan almış oldukları puanlarda annenin eğitim durumuna göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıktığı görülmektedir.

Bu durumda sıra ortalamaları dikkate alındığında ;

- Lise mezunlarının (sıra ort.= 159.09) ilkokul mezunlarına (sıra ort.= 119.84) oranla,
- Lisans mezunlarının (sıra ort.= 172.74) ilkokul mezunlarına (sıra ort.= 119.84) oranla,
- Lisansüstü mezunlarının (sıra ort.= 183.23) ilkokul mezunlarına (sıra ort.= 119.84) oranla,
- Lisans mezunlarının (sıra ort.= 172.74) ortaokul mezunlarına (sıra ort.= 128.05) oranla,
- Lise mezunlarının (sıra ort.= 159.09) önlisans mezunlarına (sıra ort.= 113.41) oranla,
- Lisans mezunlarının (sıra ort.= 172.74) önlisans mezunlarına (sıra ort.= 113.41) oranla,
- Lisansüstü mezunlarının (sıra ort.= 183.23) önlisans mezunlarına (sıra ort.= 113.41) oranla, *Gelecek Algısı* alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Bundan farklı olarak ebeveynlerin *PDÖ*'nün *Aile Uyumu* ($X^2=7.712$; $p>.05$) *Kendilik Algısı* ($X^2=5.703$; $p>.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($X^2=1.203$; $p>.05$), *Sosyal Kaynaklar* ($X^2=11.056$; $p>.05$) ve *Yapısal Stil* ($X^2=10.590$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda, annenin eğitim durumu göz önüne alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.5.3. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Kendilik Algısı	İlkokul	46	140,11	5	3,301	,654
	Ortaokul	35	148,89			
	Lise	112	157,17			
	Ön lisans	25	142,94			
	Lisans	60	151,11			
	Lisansüstü	19	123,92			
Gelecek Algısı	İlkokul	46	122,71	5	9,752	,083
	Ortaokul	35	130,66			
	Lise	112	160,22			
	Ön lisans	25	140,22			
	Lisans	60	155,71			
	Lisansüstü	19	170,66			
Yapısal Stil	İlkokul	34	133,24	5	3,413	,637
	Ortaokul	38	154,47			
	Lise	95	157,28			
	Ön lisans	40	137,18			
	Lisans	79	145,64			
	Lisansüstü	11	154,42			
Sosyal Yeterlilik	İlkokul	34	135,53	5	3,818	,576
	Ortaokul	38	137,33			
	Lise	95	156,08			
	Ön lisans	40	135,44			
	Lisans	79	154,79			
	Lisansüstü	11	160,92			
Aile Uyumu	İlkokul	34	126,82	5	9,673	,085
	Ortaokul	38	132,17			
	Lise	95	157,51			
	Ön lisans	40	140,12			
	Lisans	79	168,75			
	Lisansüstü	11	132,87			
Sosyal Kaynaklar	İlkokul	34	123,41	5	10,006	,075
	Ortaokul	38	143,69			
	Lise	95	155,12			
	Ön lisans	40	150,02			
	Lisans	79	168,71			
	Lisansüstü	11	121,11			

Tablo 4.5.3. incelendiğinde ebeveynlerin PDÖ'nün *Kendilik Algısı* ($X^2=3.301$; $p>.05$), *Gelecek Algısı* ($X^2=9.752$; $p>.05$), *Yapısal Stil* ($X^2=3.413$; $p>.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($X^2=3.818$; $p>.05$), *Aile Uyumu* ($X^2=9.673$; $p>.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($X^2=10.006$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda, babanın eğitim durumu göz önüne

alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.5.4. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Durumunu Tespit Etmek İçin Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Kendilik Algısı	Çalışıyor	104	153,51	15965,00	-,589	9671,000	,556
	Çalışmıyor	194	147,35	28586,00			
Gelecek Algısı	Çalışıyor	104	152,02	15810,50	-,372	9825,500	,710
	Çalışmıyor	194	148,15	28740,50			
Yapısal Stil	Çalışıyor	104	150,01	15601,00	-,075	10035,000	,940
	Çalışmıyor	194	149,23	28950,00			
Sosyal Yeterlilik	Çalışıyor	104	144,37	15014,50	-,754	9554,500	,451
	Çalışmıyor	194	152,25	29536,50			
Aile Uyumu	Çalışıyor	104	147,05	15293,50	-,360	9833,500	,719
	Çalışmıyor	194	150,81	29257,50			
Sosyal Kaynaklar	Çalışıyor	104	148,81	15476,00	-,102	10016,000	,919
	Çalışmıyor	194	149,87	29075,00			

Tablo 4.5.4. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PDÖ'nün *Kendilik Algısı* (U=9671.00; p>.05), *Yapısal Stil* (U=10035.00; p>.05), *Aile Uyumu* (U=9833.50; p>.05), *Gelecek Algısı* (U=9825.50; p>.05), ve *Sosyal Kaynaklar* (U=10016.00; p>.05) alt boyutlarından aldıkları puanlarda, annenin çalışma durumu göz önüne alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4.5.5. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Kendilik Algısı	Özel	81	51,93	4206,50	-,646	734,500	,519
	Kamu	20	47,23	944,50			
Gelecek Algısı	Özel	81	52,17	4226,00	-,815	715,000	,415
	Kamu	20	46,25	925,00			
Yapısal Stil	Özel	81	50,14	4061,00	-,600	740,000	,549
	Kamu	20	54,50	1090,00			
Sosyal Yeterlilik	Özel	81	50,49	4089,50	-,355	768,500	,723
	Kamu	20	53,08	1061,50			
Aile Uyumu	Özel	81	52,00	4212,00	-,692	729,000	,489
	Kamu	20	46,95	939,00			
Sosyal Kaynaklar	Özel	81	52,32	4238,00	-,915	703,000	,360
	Kamu	20	45,65	913,00			

Tablo 4.5.5. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PDÖ'nün *Kendilik Algısı* (U=734.50; p>.05), *Yapısal Stil* (U=740.00; p>.05), *Aile Uyumu* (U=729.00; p>.05) , *Gelecek Algısı* (U=715.00; p>.05), *Sosyal Yeterlilik* (U=768.50; p>.05) ve *Sosyal Kaynaklar* (U=703.00; p>.05) alt boyutlarından aldıkları puanlarda, annenin çalıştığı kurum türü göz önüne alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4.5.6. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Kendilik Algısı	0-5	15	137,73	4	3,259	,516
	6-10	193	148,12			
	11-15	53	150,10			
	16-20	23	127,39			
	21 ve üzeri	10	182,55			
Gelecek Algısı	0-5	15	156,10	4	2,519	,641
	6-10	193	148,87			
	11-15	53	147,21			
	16-20	23	123,35			
	21 ve üzeri	10	165,20			
Yapısal Stil	0-5	15	132,03	4	5,915	,206
	6-10	193	145,56			
	11-15	53	164,98			
	16-20	23	122,11			
	21 ve üzeri	10	173,80			
Sosyal Yeterlilik	0-5	15	102,93	4	8,406	,078
	6-10	193	153,10			
	11-15	53	150,72			
	16-20	23	116,35			
	21 ve üzeri	10	160,80			
Aile Uyumu	0-5	15	117,50	4	2,619	,623
	6-10	193	150,37			
	11-15	53	151,21			
	16-20	23	140,30			
	21 ve üzeri	10	134,00			
Sosyal Kaynaklar	0-5	15	110,43	4	9,106	,058
	6-10	193	150,37			
	11-15	53	163,47			
	16-20	23	111,54			
	21 ve üzeri	10	145,85			

Tablo 4.5.6. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PDÖ'nün *Kendilik Algısı* ($X^2=3.301$; $p>.05$), *Gelecek Algısı* ($X^2=9.752$; $p>.05$), *Yapısal Stil* ($X^2=3.413$; $p>.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($X^2=3.818$; $p>.05$), *Aile Uyumu* ($X^2=9.673$; $p>.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($X^2=10.006$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda, evlilik süresi göz önüne alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4.5.7. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Annenin Fiziksel ya da Psikolojik Hastalık Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Kendilik Algısı	Var	9	155,83	1402,50	-,224	1243,500	,822
	Yok	289	149,30	43148,50			
Gelecek Algısı	Var	9	198,89	1790,00	-1,754	856,000	,079
	Yok	289	147,96	42761,00			
Yapısal Stil	Var	9	169,22	1523,00	-,701	1123,000	,483
	Yok	289	148,89	43028,00			
Sosyal Yeterlilik	Var	9	162,67	1464,00	-,466	1182,000	,641
	Yok	289	149,09	43087,00			
Aile Uyumu	Var	9	188,78	1699,00	-1,392	947,000	,164
	Yok	289	148,28	42852,00			
Sosyal Kaynaklar	Var	9	121,33	1092,00	-,998	1047,000	,318
	Yok	289	150,38	43459,00			

Tablo 4.5.7. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PDÖ'nün *Kendilik Algısı* (U=1243.50; p>.05), *Yapısal Stil* (U=1123.00; p>.05), *Aile Uyumu* (U=947.00; p>.05), *Gelecek Algısı* (U=856.00; p>.05), *Sosyal Yeterlilik* (U=1182.00; p>.05) ve *Sosyal Kaynaklar* (U=1047.00; p>.05) alt boyutlarından aldıkları puanlarda fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4.5.8. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Babanın Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmama Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi

Boyut	Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Kendilik Algısı	Var	9	125,44	1129,00	-,837	1084,000	,402
	Yok	288	149,74	43124,00			
Gelecek Algısı	Var	9	104,00	936,00	-1,604	891,000	,109
	Yok	288	150,41	43317,00			
Yapısal Stil	Var	9	138,83	1249,50	-,363	1204,500	,717
	Yok	288	149,32	43003,50			
Sosyal Yeterlilik	Var	9	125,44	1129,00	-,837	1084,000	,402
	Yok	288	149,74	43124,00			
Aile Uyumu	Var	9	112,72	1014,50	-1,290	969,500	,197
	Yok	288	150,13	43238,50			
Sosyal Kaynaklar	Var	9	114,94	1034,50	-1,211	989,500	,226
	Yok	288	150,06	43218,50			

Tablo 4.5.8. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PDÖ'nün *Kendilik Algısı* (U=1084,00; p>.05), *Gelecek Algısı* (U=891,00; p>.05), *Yapısal Stil* (U=1204,500;

$p > .05$), *Sosyal Yeterlilik* ($U=1084.00$; $p > .05$), *Aile Uyumu* ($U=969.500$; $p > .05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($U=989.500$; $p > .05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumu göz önüne alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4.5.9. Ebeveynlerin PDÖ'den Aldıkları Puanların Gelir Düzeyine Göre Anlamlı Farklaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut Fark	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı
Kendilik Algısı	Düşük	30	161,58	2	1,253	,535	-
	Orta	256	147,08				
	Yüksek	9	128,78				
Gelecek Algısı	Düşük	30	97,18	2	12,010	,002	1-2*
	Orta	256	153,96				
	Yüksek	9	148,00				
Yapısal Stil	Düşük	30	139,80	2	,322	,851	-
	Orta	256	149,03				
	Yüksek	9	146,17				
Sosyal Yeterlilik	Düşük	30	148,52	2	,154	,926	-
	Orta	256	148,32				
	Yüksek	9	137,06				
Aile Uyumu	Düşük	30	131,17	2	8,539	,014	2*-3
	Orta	256	152,54				
	Yüksek	9	74,94				
Sosyal Kaynaklar	Düşük	30	135,22	2	2,871	,238	-
	Orta	256	150,87				
	Yüksek	9	108,89				

1=düşük, 2=orta, 3=yüksek

* $p < .05$

Tablo 4.5.9. incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin PDÖ'nün *Gelecek Algısı* ($X^2=12.010$; $p < .05$) ve *Aile Uyumu* ($X^2=8.539$; $p < .05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda gelir düzeyine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Bu durumda sıra ortalamaları dikkate alındığında;

- Gelir düzeyi orta olanların (sıra ort.=153.96) gelir düzeyi düşük olanlara (sıra ort.=97.18) oranla, *Gelecek Algısı* alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

- Gelir düzeyi orta olanların (sıra ort.=152.54) gelir düzeyi yüksek olanlara (sıra ort.=74.94) oranla, *Aile Uyumu* alt boyutundan daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir.

Ebeveynlerin *PDÖ*'nün *Kendilik Algısı* ($X^2=1.253$; $p>.05$), *Sosyal Yeterlilik* ($X^2=.154$; $p>.05$), *Yapısal Stil* ($X^2=.322$; $p>.05$) ve *Sosyal Kaynaklar* ($X^2=2.871$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda gelir düzeyine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt amacı, çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının cinsiyete, annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna, annenin çalışma durumuna, ailenin gelir düzeyine, annenin fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna, babanın fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumu da göz önüne alındığında farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda altıncı alt amaca dair tespit edilen bulgular tablolar halinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.6.1. Çocukların SYDDÖ'den Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

SYDDÖ Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Sosyal Yetkinlik	Kız	154	151,43	23320,00	-,295	10945,000	,768
	Erkek	145	148,48	21530,00			
Kaygı-Geri Çekilme	Kız	154	150,29	23144,50	-,060	11120,500	,952
	Erkek	145	149,69	21705,50			
Öfke-Agresyon	Kız	154	142,89	22005,50	-1,469	10070,500	,142
	Erkek	145	157,55	22844,50			

Tablo 4.6.1. incelendiğinde görülmektedir ki çocukların *SYDDÖ*'nün *Sosyal Yetkinlik* ($U=10945.00$; $p>.05$), *Kaygı-Geri Çekilme* ($U=11120.500$; $p>.05$) ve *Öfke-Agresyon* ($U=10070.500$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda cinsiyet değişkeni göz önüne alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.2. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Annenin Eğitim Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Sosyal Yetkinlik	İlkokul	34	139,26	5	8,883	,114
	Ortaokul	38	128,51			
	Lise	95	155,29			
	Ön lisans	40	141,59			
	Lisans	79	150,85			
	Lisansüstü	11	209,23			
Kaygı-Geri Çekilme	İlkokul	34	146,59	5	2,238	,815
	Ortaokul	38	154,18			
	Lise	95	141,68			
	Ön lisans	40	158,30			
	Lisans	79	148,24			
	Lisansüstü	11	173,41			
Öfke-Agresyon	İlkokul	34	151,71	5	5,625	,344
	Ortaokul	38	150,20			
	Lise	95	134,95			
	Ön lisans	40	160,51			
	Lisans	79	161,28			
	Lisansüstü	11	127,77			

Tablo 4.6.2. incelendiğinde çocukların SYDDÖ'nün Sosyal Yetkinlik ($X^2=8.883$; $p>.05$), Kaygı-Geri Çekilme ($X^2=2.238$; $p>.05$) ve Öfke-Agresyon ($X^2=5.625$; $p>.05$) alt boyutlarından almış oldukları puanlarda annenin eğitim durumu göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıkmadığı görülmektedir.

Tablo 4.6.3. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Babanın Eğitim Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamli Fark
Sosyal Yetkinlik	İlkokul	46	145,46	5	4,418	,491	-
	Ortaokul	35	171,13				
	Lise	112	147,63				
	Ön lisans	25	135,52				
	Lisans	60	141,20				
	Lisansüstü	19	167,29				
Kaygı-Geri Çekilme	İlkokul	46	159,22	5	12,340	,030	3-4* 3-5* 6-4* 6-5*
	Ortaokul	35	155,19				
	Lise	112	134,91				
	Ön lisans	25	181,72				
	Lisans	60	161,79				
	Lisansüstü	19	112,50				
Öfke-Agresyon	İlkokul	46	156,87	5	5,011	,415	-
	Ortaokul	35	149,20				
	Lise	112	137,98				
	Ön lisans	25	176,46				
	Lisans	60	149,22				
	Lisansüstü	19	157,71				

Tablo 4.6.3. incelendiğinde çocukların *SYDDÖ*'nün *Kaygı-Geri Çekilme* ($X^2=12.340$; $p<.05$) alt boyutundan almış oldukları puanlarda babanın eğitim durumu göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıktığı görülmektedir.

Buna göre sıra ortalamaları dikkate alındığında;

- Babası ön lisans mezunu olan çocukların (sıra ort.=181.72),babası lise mezunu olan çocuklara (sıra ort.=134.91) oranla çalışmanın alt boyutlarından olan *Kaygı-Geri Çekilme* alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir.
- Babası lisans mezunu olan çocukların (sıra ort.=161.79),babası lise mezunu olan çocuklara (sıra ort.=134.91) oranla çalışmanın alt boyutlarından olan *Kaygı-Geri Çekilme* alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir.
- Babası ön lisans mezunu olan çocukların (sıra ort.=181.72), babası lisans (sıra ort.=161.79) ve lisansüstü mezunu olan çocuklara (sıra ort.=112.50) oranla çalışmanın alt boyutlarından olan *Kaygı-Geri Çekilme* alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir.

Çocukların *Sosyal Yetkinlik* ($X^2=4.418$; $p>.05$) ve *Öfke-Agresyon* ($X^2=5.011$; $p>.05$) alt boyutlarından almış oldukları puanlarda babanın eğitim durumu göz önüne alındığında istatistiksel açıdan anlamlı fark çıkmadığı görülmektedir.

Tablo 4.6.4. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Sosyal Yetkinlik	Çalışıyor	104	145,89	15172,50	-,530	9712,500	,596
	Çalışmıyor	194	151,44	29378,50			
Kaygı-Geri Çekilme	Çalışıyor	104	162,58	16908,00	-1,926	8728,000	,054
	Çalışmıyor	194	142,49	27643,00			
Öfke-Agresyon	Çalışıyor	104	157,96	16427,50	-1,244	9208,500	,213
	Çalışmıyor	194	144,97	28123,50			

Tablo 4.6.4. incelendiğinde görülmektedir ki çocukların *SYDDÖ*'nün *Sosyal Yetkinlik* ($U=9712.500$; $p>.05$), *Kaygı-Geri Çekilme* ($U=8728.00$; $p>.05$) ve *Öfke-Agresyon* ($U=9208.500$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda annenin çalışma durumu göz önüne alındığında gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.6.5. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Sosyal Yetkinlik	Düşük	30	146,38	2	,104	,949
	Orta	256	147,88			
	Yüksek	9	156,67			
Kaygı-Geri Çekilme	Düşük	30	155,68	2	,458	,795
	Orta	256	146,71			
	Yüksek	9	159,11			
Öfke-Agresyon	Düşük	30	174,10	2	3,930	,140
	Orta	256	145,91			
	Yüksek	9	120,33			

Tablo 4.6.5. incelendiğinde görülmektedir ki çocukların SYDDÖ'nün *Sosyal Yetkinlik* ($X^2=.104$; $p>.05$), *Kaygı-Geri Çekilme* ($X^2=.458$; $p>.05$) ve *Öfke-Agresyon* ($X^2=3.930$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda ailenin gelir düzeyine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.6.6. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Annenin Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmama Durumuna Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Sosyal Yetkinlik	Var	9	165,94	1493,50	-,582	1152,500	,560
	Yok	289	148,99	43057,50			
Kaygı-Geri Çekilme	Var	9	143,17	1288,50	-,225	1243,500	,822
	Yok	289	149,70	43262,50			
Öfke-Agresyon	Var	9	169,56	1526,00	-,711	1120,000	,477
	Yok	289	148,88	43025,00			

Tablo 4.6.6. incelendiğinde görülmektedir ki çocukların SYDDÖ'nün *Sosyal Yetkinlik* ($U=1152.500$; $p>.05$), *Kaygı-Geri Çekilme* ($U=1243.500$; $p>.05$) ve *Öfke-Agresyon* ($U=1120.00$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda ebeveynlerinin fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.6.7. Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışlarının Babanın Fiziksel ya da Psikolojik Hastalıklarının Olup Olmama Durumuna Göre Anlamlı Farklılaşma Olup Olmadığını Tespit Etmek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Sosyal Yetkinlik	Var	9	130,89	1178,00	-,644	1133,000	,520
	Yok	288	149,57	43075,00			
Kaygı-Geri Çekilme	Var	9	141,72	1275,50	-,259	1230,500	,795
	Yok	288	149,23	42977,50			
Öfke-Agresyon	Var	9	189,44	1705,00	-1,439	932,000	,150
	Yok	288	147,74	42548,00			

Tablo 4.6.7. incelendiğinde görülmektedir ki çocukların SYDDÖ'nün *Sosyal Yetkinlik* (U=1133.00; p>.05), *Kaygı-Geri Çekilme* (U=1230.500; p>.05) ve *Öfke-Agresyon* (U=932.00; p>.05) alt boyutlarından aldıkları puanlarda ebeveynlerinin fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmama durumuna göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu kısımda araştırmanın alt amaçları doğrultusunda yapılan analizlerde ulaşılan sonuçlara ayrıntıya girilmeden, yargı ifadeleri şeklinde yer verilmiştir. Aynı zamanda yapılmış olan benzer çalışmalarda elde edilen bulgularla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Birinci Alt Amaca İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arttıkça aile uyumu ve sosyal kaynaklar, sosyal yeterlilik, yapısal stil, gelecek ve kendilik algısına yönelik psikolojik dayanıklılığı da yükseltmektedir.

Sağ (2016), yapmış olduğu çalışmada, psikolojik dayanıklılığın psikolojik iyi oluş üzerinde ve pozitif yönde etkili olduğunu saptamıştır. Depresyon ve psikolojik iyi oluş ilişkisinde psikolojik dayanıklılığın kısmi bir aracı rolü oynadığı bulunmuştur. Bununla birlikte psikolojik dayanıklılığın bilişsel risk faktörleri arasında tampon görevi gördüğü ve ruh sağlığına olumlu katkıda bulunduğu saptanmıştır.

Kararımak ve Siviş-Çetinkaya (2011), yapmış oldukları çalışmada hem olumlu hem olumsuz duyguların (iyi olma halinin) psikolojik dayanıklılığı yordadığı sonucuna varmışlardır.

Akdoğan ve Yalçın (2018), yapmış oldukları çalışmada öznel iyi oluşun saldırganlık ile negatif yönde, problem çözme ile pozitif yönde anlamlı düzeyde olduğu bir ilişkiye rastlamışlardır. Aile desteği, akran desteği, okul desteği, mücadele azmi, uyum ve problem çözme boyutlarının (psikolojik dayanıklılığın alt boyutlarından) öznel iyi oluşun bir yordayıcısı oldukları sonucuna varmışlardır.

Karacaoğlu ve Köktaş (2016), yapmış oldukları çalışmada hastane çalışanlarının psikolojik olarak dayanıklı olan bireylerin, psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek ve genellikle iyimser oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca çalışanların psikolojik dayanıklılığının, psikolojik iyi olma düzeylerini pozitif yönde ve anlamlı bir şekilde etkilediği, iyimserliğin ise bu ilişkide kısmi aracı değişken rolünü oynadığı sonucuna varılmıştır.

Ülker-Tümlü ve Recepoğlu (2013), yapmış oldukları çalışmada psikolojik dayanıklılığın, yaşam doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğunu bulmuşlardır.

Özer ve Deniz (2014), yapmış oldukları araştırmada duygusal zekanın alt boyutu olan iyi oluşun, psikolojik sağlamlığın önemli bir yordayıcısı olduğu sonucuna varmışlardır.

Terzi (2005), yapmış olduğu araştırmada psikolojik dayanıklılığın bilişsel değerlendirmede ve başa çıkma aracılığı ile psikolojik iyi olmayı dolaylı olarak etkilediği sonucuna varmıştır.

Kılıç (2014), yapmış olduğu araştırmada gelecekte umutlu olma algısı ile psikolojik dayanıklılığın arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Gelecekte umutlu üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puan ortalamaları, gelecekte umutlu olmayan üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

elik (2016), yapmış olduğu araştırmada algılanan sosyal yetkinliğin, (psikolojik dayanıklılığın alt boyutlarından) psikolojik iyi oluşun anlamlı bir yordayıcısı olduğunu saptamıştır.

Araştırmanın bu kısmının sonuçları ile yapılmış olan benzer araştırmaların sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Buna göre; olumlu duygular, psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılığın birbiriyle ilişkili olduğuyla beraber birbirini yordayıcı etkisinin olduğu da saptanmıştır.

İkinci Alt Amaca İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyi arttıça çocuklarının sosyal yetkinlik düzeyleri artmakta, kaygı-geri çekilme ve öfke-agresyon düzeyleri azalmaktadır.

Araştırmanın bu sonucu ile ilgili yapılmış herhangi bir başka araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmanın bu sonucu ebeveynin kendini iyi hissetmesi ve bunu çocuğuna yansıtmasının çocuğun sosyal beceriler üzerinde olumlu etki oluşturacağı şeklinde yorumlanabilir.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre ebeveynlerin gelecek ve

kendilik algısı, sosyal yeterlilik, yapısal stil, aile uyumu ve sosyal kaynaklara yönelik psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça çocuklarının sosyal yetkinlik düzeyleri artmakta, kaygı-geri çekilme düzeyleri azalmaktadır. Bunun yanında ebeveynlerin, gelecek ve kendilik algısı, aile uyumu, yapısal stil ve sosyal kaynaklara yönelik psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça öfke-agresyon düzeyleri azalmaktadır. Bundan farklı olarak ebeveynlerin sosyal yeterliliğe yönelik psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocuklarının öfke-agresyon düzeyleri arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Dereli-İman (2013), yapmış olduğu araştırma sonucunda; yetişkinlere yönelik sosyal problem çözme becerilerinin, okul öncesi dönem çocuklarının bazı durumlarını olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır. Bu durumlar aşırı hareketli-dikkatsiz olma, endişeli-ağlamaklı olma ve kavgacı-saldırgan olma durumlarıdır.

Araştırmanın bu kısmı ile benzer araştırmaların kısıtlı olduğu görülmüştür. Yapılan benzer araştırmalarda psikolojik dayanıklılık düzeyi (sosyal yeterlilik-sosyal problem çözme kısmı) ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının birbirlerini anlamlı düzeyde yordadıkları saptanmıştır. Sonuçlar bu araştırma ile benzer araştırma arasında paralellik göstermektedir. Bu durumda ebeveynin psikolojik olarak dayanıklı olması ve bunu yansıtmasının çocuğun sosyal becerileri üzerinde de etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Dördüncü Alt Amaca İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin *sahip olunan çocuk sayısına, eşin (annenin) eğitim durumuna, eşin (babanın) eğitim durumuna, eşin (annenin) çalışma durumuna, eşin (annenin) çalıştığı kurum türüne, evlilik süresine, eşin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna ve gelir düzeyine* göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Çelik (2016), yapmış olduğu araştırmada psikolojik iyi oluş ve sosyoekonomik özellikler arasında anlamlı bir fark olmadığını saptanmıştır.

İşgör (2017), yapmış olduğu araştırmada psikolojik iyi oluş ve sosyoekonomik özellikler arasında anlamlı bir fark saptamıştır. Düşük düzey sosyoekonomik grubun,

yüksek düzey sosyoekonomik gruba oranla iyi oluş puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışmanın bu kısmının sonuçları ile yapılmış olan benzer araştırmaların bulguları birbirine paralellik göstermektedir. Ayrıca bu çalışma ortaya çıkan bulgulardan farklı sonuçlara da ulaşmıştır. Bu bulguların bir bölümü psikolojik iyi oluşun sosyoekonomik özelliklere göre farklılaşmadığını gösterirken, bir kısmı ise farklılaştığını göstermektedir. Farklılaştığını ifade eden bu araştırma bunun düşük gelir düzey grubunun lehine olduğu sonucuna varmıştır. Genel beklentinin aksine, düşük gelirli bireylerin psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek çıkması, yaşadıkları ya da yaşıyor oldukları sıkıntılardan dolayı kendilerini umutlu olmaları yönünde teşvik ediyor olmaları şeklinde yorumlanabilir.

Beşinci Alt Amaca İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ebeveynlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin *sahip olunan çocuk sayısına, eşin (babanın) eğitim durumuna, eşin (annenin) çalışma durumuna, eşin (annenin) çalıştığı kurum türüne, evlilik süresine, eşin (annenin) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna, eşin (babanın) fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Ebeveynlerin aile uyumu ve sosyal kaynaklar, yapısal stil, kendilik algısı, sosyal yeterliliğe dair psikolojik dayanıklılık düzeylerinin *eşin (annenin) eğitim durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; gelecek algısına yönelik psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ise *eşin (annenin) eğitim durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Buna göre lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan eşlerin (annelerin) gelecek algısına yönelik psikolojik dayanıklılık düzeyi, ilkokul ve ön lisans mezunu olan eşlere (annelere) göre daha yüksektir. Ebeveynlerin kendilik algısı, yapısal stil, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklara yönelik psikolojik dayanıklılık düzeylerinin *gelir düzeyine* göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; gelecek algısı, aile uyumuna yönelik psikolojik dayanıklılık düzeylerinin *gelir düzeyine* göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Buna göre orta gelirli ebeveynlerin gelecek algısına yönelik psikolojik dayanıklılık düzeyleri, düşük ve yüksek gelirli ebeveynlere göre daha yüksektir.

Atarbay (2017), yapmış olduğu araştırmada, ailenin gelir düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir fark saptamıştır. Gelir düzeyi yükselirken psikolojik dayanıklılık düzeyi de yükselmektedir.

Ağırkan (2017), yapmış olduğu araştırmada psikolojik dayanıklılık ile sosyoekonomik gelir düzeyi arasında anlamlı farklılaşma saptamıştır. Buna göre gelir düzeyi yükseldikçe dayanıklılık da yükselmektedir.

Uçar (2014), yapmış olduğu araştırmada eğitim durumu ve çalışılan kurum türüne göre psikolojik dayanıklılığın anlamlı düzeyde farklılaşmadığını saptamıştır.

Damran-Akyıldırım (2017), yapmış olduğu araştırmada psikolojik tedavi görenlerin, tedavi görmeyenlere göre psikolojik sağırlık puanlarının ortalamasının daha düşük olduğunu saptamıştır.

Bektaş ve Özben (2016), yapmış oldukları araştırmada psikolojik dayanıklılık düzeylerinin eşlerin çalışma durumlarına göre farklılaşma göstermediği belirlenmiştir. Ancak ekonomik durum algısına, eşlerin öğrenim düzeyine ve öğrenim durumları göz önüne alındığında farklılaşma olduğu saptanmıştır. Diğer bir söyleyişle, psikolojik dayanıklılık düzeyleri, ekonomik durum algısına, eşlerin öğrenim düzeyi ve evli bireylerin öğrenim düzeyi arttıkça o da artmaktadır.

Araştırmanın bu kısmının sonuçları ile yapılmış olan benzer araştırmaların bulguları birbirine paralellik gösterdiği gibi bu araştırmada ortaya çıkan verilerden farklı olan neticelere de ulaşıldığı görölmektedir. Bazı araştırmalarda, eğitim durumunun anlamlı farklılaşmadığı bulunurken bazılarında bu çalışmada olduğu gibi anlamlı farklılaştığı görölmüştür. Bu durumda eğitim düzeyi düşük olan bireyin, kendi kişisel gelişimini tamamlamaya çalıştığı ve kendini çabaları ile direnme gücü göstermeye çalıştığı düşünölebilir. Eğitim düzeyi yüksek olan bireyin ise birçok alanda tecrübe fırsatı olduğu ve bununla birlikte hayata karşı daha dirayetli durabildiği şeklinde açıklanabilir. Psikolojik dayanıklılığın bu araştırma ve benzer araştırmada çalışma durumuna göre farklılaşmadığı sonucu paralellik göstermektedir. Bu durumda çalışıyor ya da çalışmıyor olma durumunun bireyin psikolojik dayanıklılık düzeyini etkilemediği söylenebilir. Gelir düzeyi ile psikolojik dayanıklılığın ilişkisine bakıldığında ise bu araştırmada orta gelir düzeyine sahip bireylerin düşük ve yüksek gelir düzeyine sahip bireylere oranla psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun orta gelir düzeyine sahip bireylerin gelir düzeyinin düşmemesi, standart kalabilmesi adına daha fazla mücadele verdikleri ve bu sayede dayanıklılık düzeylerinin artış gösterdiği söylenebilir. Yapılan diğer araştırmalarda, gelir düzeyinin yükseldikçe dayanıklılığın yükselmiş olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Ayrıca bu araştırmada bireylerin psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna göre psikolojik dayanıklılıklarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmışken; *Damran-Akyıldırım'ın (2018)* çalışmasında psikolojik tedavi görenlerin görmeyenlere göre dayanıklılık puanlarının daha düşük çıkması durumu, yapılan çalışmaların örnekleminin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Altıncı Alt Amaca İlişkin Tartışma ve Sonuç

Çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının *cinsiyete, annenin eğitim durumuna, annenin çalışma durumuna, gelir düzeyine ve annenin fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna, babanın fiziksel ya da psikolojik hastalıklarının olup olmaması durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Bundan farklı olarak çocukların sosyal yetkinlik ve öfke-agresyon düzeylerinin *babanın eğitim durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, kaygı-geri çekilme düzeyinin ise *babanın eğitim durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Buna göre babası ön lisans ve lisans mezunu olan çocukların; kaygı-geri çekilme düzeyleri, babası lise ve lisansüstü mezunu olan çocuklara göre daha yüksektir.

Şen (2009), yapmış olduğu araştırmada saldırganlık davranışlarının ve olumlu sosyal davranışların cinsiyete göre farklılık gösterdiğini bulmuştur. Erkek çocuklar saldırganlık alt boyutundan yüksek puanlar alırken, olumlu sosyal davranış alt boyutundan kız çocukların yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Çiftçi-Topaloğlu'nun (2013), yapmış olduğu araştırmada çocukların sosyal yetkinlik puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla sosyal yetkinlik puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak saldırganlık ve kaygı puanları anlamlı farklılık göstermemiştir.

Öneren-Şendil (2010), yapmış olduğu araştırmada cinsiyetin sosyal yetkinlik, kızgınlık-saldırganlık veya anksiyete-içe dönüklük davranış sorunlarından herhangi birinin farklılaştırmadığını saptamıştır.

Akseki'nin (2017), yapmış olduğu araştırmada saldırganlık puanı bakımından okul öncesi dönem çocuklarının cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Puanlar incelendiğinde kız çocuklarının erkek çocuklara nazaran göre daha düşük puanlar aldıkları görülmektedir.

Altay ve Güre'nin (2012), yapmış oldukları araştırmada okul öncesi dönem çocuklarında cinsiyetin, olumlu sosyal davranışlar üzerinde etkili olduğu ve anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır. Kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla, olumlu sosyal davranış puanlarının daha yüksek olduğu görölmektedir.

Olçay'ın (2008), yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem çocukların cinsiyete göre sosyal yetenekleri arasında anlamlı ilişki saptanamamıştır. Problem davranışlar alt boyutunda ise dikkatsiz-aşırı hareketli alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkek çocuklarının kız çocuklara oranla puanları daha yüksek çıkmıştır.

Çorbacı-Oruç'un (2008), yapmış olduğu araştırmada saldırganlık alt boyutunun cinsiyete göre anlamlı farklılaştığı, erkek çocuklarının kız çocuklara oranla daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır.

Gölay'ın (2008), yapmış olduğu araştırmada saldırganlık alt boyutunun cinsiyete göre farklılaştığı saptanmıştır. Erkek çocuklarının, kız çocuklarına göre daha saldırgan davranışlar gösterdikleri görölmüştür. Başkalarına yardımı amaçlayan sosyal davranışlar ile cinsiyet arasında da anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Kız çocukların, erkek çocuklara göre sosyal davranışların daha sık gerçekteştirdikleri belirlenmiştir. Asosyal davranışlar, korkulu-kaygılı davranışlar açasından cinsiyet ile anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır.

Karaca, Gündüz ve Aral (2011)'in yapmış oldukları araştırmada sosyal alt boyutlardan fiziksel ve ilişkisel saldırganlık alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaştığı saptanmıştır. Erkeklerin kızlara göre daha yüksek puan aldıkları görölmüştür.

Altun-Nalbant'ın (2016) yapmış olduğu araştırmada; çocukların sosyal yetkinlikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark saptanamamıştır.

Kızılışık-Kartal'ın (2014) yapmış olduğu araştırmada cinsiyet ile davranış sorunları arasında anlamlı fark saptanmıştır. Erkeklerin kızgınlık-saldırganlık ve aşırı hareketlilik-dikkatsizlik puanlarının kızlara oranla daha yüksek çıktığı bulunmuştur. Endişeli-ağlamaklı olma boyutunda anlamlı fark çıkmamıştır.

Bozkurt'un (2016) yapmış olduğu araştırmada, okul öncesi çocukların sosyal yetkinlik alt boyutundan alınan puanların cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Kız çocuklarının, erkek çocuklara oranla daha yüksek puanlar aldıkları

belirlenmiştir. Anksiyete-içe dönüklük alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş, erkeklerin kızlara göre daha yüksek puanlar aldıkları bulunmuştur. Kızgınlık-saldırganlık alt boyutunda anlamlı farklılık çıkmış, erkeklerin kızlara oranla daha yüksek puanlar aldıkları bulunmuştur.

Şendil (2015), yapmış olduğu araştırmada cinsiyetin, sosyal yetkinlik, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük davranış sorunlarında herhangi birini farklılaşdırmadığı saptanmıştır.

Dereli-İman'ın (2013) yapmış olduğu araştırmada, okul öncesi döneme yönelik sosyal problem çözme boyutunun cinsiyete göre anlamlı farklılaşmadığı saptanmıştır.

Yaşar-Ekici (2015), yapmış olduğu araştırmada, okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile çocuğun cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Kız çocuklarının, erkek çocuklarına oranla sosyal beceri puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın cinsiyet ile ilgili olan kısmının sonuçları ile yapılmış olan benzer araştırmaların bulguları birbirine paralellik gösterdiği gibi bu araştırmada ortaya çıkan verilerden farklı olan sonuçlara da ulaşıldığı görülmektedir. Genel olarak sosyal yetkinlik ve davranış alt boyutlarından kızgınlık-saldırganlık alt boyutundan, erkek çocukların kız çocuklara oranla daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Bunun nedeni; toplumda kız çocuklarının davranışlarında daha çok dikkat etmesi gerektiği şeklinde bir algı söz konusu iken, erkek çocuklarının daha serbest bir tutum içerisinde yetiştiriliyor olması olabilir. Cinsiyet değişkeninin bu sonucu değiştirmedığı araştırmalar için ise ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının bu minvalde olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Şen'in (2009), yapmış olduğu araştırmada, saldırganlık davranışlarının ve olumlu sosyal davranışların anne eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. İlişkisel saldırganlık davranışlarının, anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir.

Çiftçi-Topaloğlu (2013), yapmış olduğu çalışmada, çocukların sosyal yetkinlik puanları anne baba eğitim düzeyleri dikkate alınarak birbirlerine etkileri bağlamında incelenmiştir. Yapılan çalışmada çocukların sosyal yetkinlik puanlarının anne-babalarının eğitim durumuna göre anlamlı olarak değiştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca çocukların saldırganlık puanlarında anne eğitim durum değişkenine göre anlamlı bir

farklılık göstermektedir. Buna göre eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların da sosyal yetkinlik puanlarının yükseldiği görülmektedir. Ayrıca çocukların saldırganlık puanlarının babalarının eğitim durumuna göre de farklılaştığı görülmüştür.

Akseki'nin (2017), yaptığı araştırmada saldırganlık puanı bakımından çocukların babalarının eğitim durumları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Sosyal genelleme alt boyutunda da babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Olçay'ın (2008), yapmış olduğu araştırmada anne eğitim durumu ile sosyal yetenekler (sosyal iş birliği ve sosyal bağımsızlık alt boyutları) arasında anlamlı fark saptanmıştır. Eğitim durumu önlisans ve üstü olan annelerin çocuklarının daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Sosyal etkileşim ve problem davranışlar alt boyutunda anlamlı fark saptanmamıştır.

Çorbacı-Oruç'un (2008), yapmış olduğu araştırmada, reaktif ve proaktif saldırganlık alt boyutu ile annenin eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Sosyal bilgi işleme sürecinin "önerilen davranış içeriği" basamağı incelendiğinden anne eğitim durumu lise ve altı olan çocukların tepki içeriklerinin sırası pasif, çözüm odaklı ve saldırgan şeklindeyken, anne eğitim durumu üniversite ve üstü olan çocukların ürettikleri tepkilerin içerikleri sırasıyla çözüm odaklı, pasif ve saldırgan şeklindedir.

Gülay'ın (2008), yapmış olduğu araştırmada, sosyal (yetkinlik) konumlar açısından anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan annelerin ve çocuklarının, eğitim düzeyi düşük olan annelerin çocuklarına göre akranları tarafından daha çok tercih edildikleri belirlenmiştir. Asosyal davranışlar ile anne eğitim durumu değişkeni arasında olumlu bir farklılığa rastlanmıştır. Eğitim düzeyi düşük annelerin çocuklarının, eğitim düzeyi yüksek annelerin çocuklarına oranla daha sık asosyal davranışlar gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Salırganlık ve kaygı alt boyutuyla annelerin eğitim seviyesi dikkate alındığında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Annenin eğitim seviyesi yükseldikçe salırganlık ve kaygı puanları düşmektedir. Sosyal konum ve babanın eğitim durumu ile aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Eğitim düzeyi yüksek olan babaların çocuklarının, eğitim düzeyi düşük olan babaların çocuklarına oranla, akranları tarafından daha çok tercih edildikleri

belirlenmiştir. Saldırganlık davranışı, sosyal davranış, korkulu-kaygılı davranışlar alt boyutları ile babanın eğitim durumu arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Karaca, Gündüz ve Aral (2011)'in yapmış oldukları araştırmada, ilişkisel saldırganlık alt boyutunda annenin ve babanın eğitim durumları ile ilişkisine bakıldığında anlamlı farklılık saptanmıştır. İlköğretim mezunu anne ve babaların çocuklarının, lisans ve lisansüstü mezunu olan anne ve babaların çocuklarına oranla, ilişkisel saldırganlık puanlarına göre daha yüksek puanlar aldıkları bulunmuştur.

Kızılışik-Kartal (2014), yapmış olduğu araştırmada, annenin ve babanın eğitim durumu ile tüm alt boyutlar arasında anlamlı fark saptanamamıştır.

Alisinanoğlu ve Kesicioğlu (2010), yapmış oldukları araştırmada, anne ve babanın eğitim durumu ile çocukların davranış sorunları arasında anlamlı farklılık saptanamamıştır.

Bozkurt (2016), yapmış olduğu araştırmada, annenin eğitim durumu ile sosyal yetkinlik arasında anlamlı fark saptanmıştır. Annenin eğitim düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinliğin arttığı da görülmüştür. Annenin eğitim durumu ile anksiyete-içe dönüklük ve kızgınlık-saldırganlık arasında da anlamlı fark bulunmuştur. Eğitim düzeyi artan annelerin çocuklarının anksiyete-içe dönüklük ve kızgınlık-saldırganlık puanlarının düştüğü saptanmıştır. Babanın eğitim durumu ile sosyal yetkinlik boyutu arasında da anlamlı fark saptanmıştır. Babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların sosyal yetkinlik puanları da yükselmektedir. Babanın eğitim durumu ile anksiyete-içe dönüklük ve kızgınlık-saldırganlık boyutları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Eğitim düzeyi yükseldikçe bu alt boyutların puanları da düşmektedir.

Altun-Nalbant'ın (2016), yapmış olduğu araştırmada çocukların sosyal yetkinlikleri ile anne ve baba eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır.

Yaşar-Ekici (2014), yapmış olduğu araştırmada, okul öncesi eğitime devam eden çocukların problem davranışları ile babanın eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamakla birlikte annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. İçe yönelim alt boyutundan alınan puanların, genel olarak annenin eğitim düzeyinin arttıkça içe yönelim puanlarının düştüğü görülmektedir.

Yaşar-Ekici (2015), yapmış olduğu araştırmada okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile anne eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık

olduğu saptanmıştır. Annenin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuğun sosyal becerileri ve puanları da yükselmektedir. Çocukların sosyal becerileri ile babanın eğitim durumu arasında da anlamlı fark olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın anne-baba eğitim durumu ile ilgili olan kısmının sonuçları ile yapılmış olan benzer araştırmaların bulguları birbirine paralellik gösterdiği gibi bu araştırmanın bulgularından farklı olan sonuçlara da ulaşıldığı görülmektedir. Bazı araştırmalar çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları ile anne-babanın eğitim durumu ile aralarında anlamlı bir ilişki bulamazken, birçok çalışmada anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada annenin eğitim durumu ile sosyal yetkinlik arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Bu durum, annenin eğitim düzeyi düşük olsa bile çocuk yetiştirme tarzının çocuk gelişimine ve psikolojisine uygun olduğunu düşündürebilir. Babaların eğitim seviyesiyle çocukların kaygı-geri çekilme düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Babanın eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte normalde Türk aile yapısında görülen sert ve disiplinli baba tutumunun azalıyor olması ve bundan dolayı da çocukların kaygı düzeylerinin düşüyor olması ile açıklanabilir. Diğer araştırmalarda genel olarak anne-babaların eğitim düzeyleri yükseldikçe çocukların saldırganlık ve anksiyete puanlarının düştüğü, sosyal yetkinlik puanlarının ise yükseldiği yönündedir. Anne babaların eğitim düzeyleri yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık, anksiyete-içedönüklük puanlarının azalmasının nedeni, ebeveynlerin çocuk yetiştirmede olumlu tutum sergilemeleriyle ilişkili olduğu, aynı zamanda dadoğru iletişimleri ve ilişkileri sayesinde çocukların genel olarak olumlu sosyal ilişkiler kurmalarına olanak sağladıkları düşünülebilir.

Şen'in (2009), yapmış olduğu çalışmada saldırganlık davranışlarının ve olumlu sosyal davranışların anne çalışma durumuna göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Çalışan annelerin çocuklarının, çalışmayan annelerin çocuklarına göre saldırganlık puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Olçay (2008), yapmış olduğu çalışmada annenin çalışma durumu ile sosyal işbirlik, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık, antisosyal-sinirli sorunları büyütme, sosyal geri çekilme, bunalım-somatik problemler alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Altun-Nalbant (2016), yapmış olduğu çalışmada annenin çalışma durumu ile sosyal yetkinlik arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Çalışan annelerin çocuklarının,

çalışmayan annelerin çocuklarına oranla sosyal yetkinlik puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Kızıllık-Kartal'ın (2014), yapmış olduğu araştırmada annenin çalışma durumu ile kavgacı-saldırgan davranışlar ve endişeli-ağlamaklı olma davranışı arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Çalışan annelerin çocuklarının, çalışmayan annelerin çocuklarına oranla aşırı hareketlilik-dikkatsizlik alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Yaşar-Ekici (2014), yapmış olduğu araştırmada okul öncesi eğitime devam eden çocukların problem davranışları ile çocukların annelerinin çalışma durumları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna varmıştır.

Araştırmanın, anne çalışma durumu ile ilgili olan kısmının sonuçları ile yapılmış olan benzer araştırmaların bulguları birbirine paralellik gösterdiği gibi bu araştırmanın bulgularından farklı olan sonuçlara da ulaşıldığı görülmektedir. Bu araştırmada, anne çalışma durumu ile sosyal yetkinlik ve davranış arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bunun nedeni, anne ile çocuğun daha fazla zaman geçirmesi ile birlikte çocuğun duygusal doyuma ulaşmış olmasından dolayı problem davranışlar sergilememesi olabilir. Benzer araştırmalarda aynı sonuçlarla karşılaştırılması ile birlikte, bunlar arasında anlamlı ilişki bulan araştırmalarda olmuştur. Anlamlı ilişki saptayan araştırmalarda bu sonucun, çalışan annelerin çocuklarının erken yaşta okul öncesi eğitime başlayarak sosyal anlamda daha fazla olumlu gelişim sağlamasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Altun-Nalbant (2016), yapmış olduğu araştırmada, gelir düzeyi ile çocukların sosyal yetkinlikleri arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Yaşar-Ekici (2014), yapmış olduğu araştırmada, okul öncesi eğitime devam eden çocukların problem davranışları ile ailenin gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Araştırmanın gelir düzeyine göre olan kısmı ile diğer araştırmaların gelir düzeyi, sosyal yetkinlik ve davranış ilişkisi aynı sonuçları vermiştir. Bu durumda çocuğun sosyal yetkinlik ve davranışları üzerinde gelir düzeyinin değil, ebeveynlerin çocukları ile olan ilişkileriyle beraber iletişimlerinin de esas olduğu söylenebilir.

6. ÖNERİLER

Uygulayıcılar İçin Öneriler

- Çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının ebeveynleri ile dolaylı yoldan ilişkili olduğunu ortaya koyan bu araştırmanın sonuçları düşünüldüğünde; anaokulu öğrencilerinin ebeveynleri, düzenli olarak çocuklarının sosyal beceri ve yetkinlikleri hakkında bilgilendirilmelidir. Sosyal beceriler ve yetkinlikler hakkında ebeveynlere planlı ve düzenli olarak seminerler düzenlenebilir. Böylece öğretmen ve ebeveyn işbirliği sağlanabilir.
- Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışlarının arasındaki ilişki, bu araştırmayla ortaya konulduğuna göre çocuklar açısından ebeveynlerin iyi oluş ve dayanıklılık düzeylerinin son derece önemli olduğu söylenebilir. Bu sebeple okulların psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümünden ebeveynler için belli zaman aralıklarında rutin görüşmeler düzenlenebilir ve bunların düzenli takibi yapılabilir.
- Okul öncesi dönemde, sosyal beceriler ve sosyal yetkinliğin önemi göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi öğretmenlerine çocukların sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik düzenli aralıklarla hizmet içi eğitimler verilebilir. Eğitim sonrası bu becerileri geliştirmeye yönelik programlama ve planlama çalışmaları ortaya koymaları istenebilir. Öğretmenler aktif şekilde sürece dahil edilmelidir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

- Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, kendi ebeveynlerinin tutumları ile ilişkisinin olup olmadığı incelenebilir.
- Araştırmada 3-6 yaş grubu çocuklarının ebeveynleri üzerinde ölçülen psikolojik dayanıklılık modeli, sonraki araştırmalarda farklı bir örnekleme (örneğin sigara ve alkol bağımlılığı olan bireyler) tekrar ölçülebilir.
- Bu araştırma İstanbul'un 4 ilçesiyle sınırlı tutulmuştur. Farklı bölgelerde yaşayan daha geniş çalışma grubuyla tekrar edilmesi, çalışmanın güvenilirliğini ve genellenebilirliğini artırabilir.

- Yapılacak araştırmalarda öğretmenler de sürece dahil edilerek, onların da öğrencileri hakkında sosyal becerileri ve yetkinlikleri ile ilgili görüşleri alınabilir.

KAYNAKÇA

- Abu Bakar, A., Jamaluddin, S., Symaco, L., ve Darusalam, G. (2010). Resiliency Among Secondary School Students in Malaysia: Assessment of the Measurement Model. *International Journal of Educational and Psychological Assessment*, 4, 68-76.
- Ağırkan, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Değer Yönelimleri ile Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki. (*Yüksek Lisans Tezi*). Erzincan Üniversitesi, Erzincan.
- Ağırkan, M., ve Kağan, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Değer Yönelimleri İle Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 225-245.
- Akdağ, F. (2014). Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluşun Kök Aile İle İlişkiler, Benlik Saygısı Ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması. (*Yüksek Lisans Tezi*). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Akdoğan, B., ve Yalçın, S. B. (2018). Lise Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Çatışma Çözme davranışlarının Öznel İyi Oluşlarını Yordaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 174-197.
- Aksekili, E. (2017). 60 Ay ve Üzeri Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Bağlanma Stillерinin, Ahlaki ve Sosyal Kural Algısı ve Sosyal Davranışları ile İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akyıldırım, P. D. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Alisinanoğlu, F., ve Kesicioğlu, O. S. (2010). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Davranış Sorunlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Giresun İli Örneği). *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(10), 93-110.
- Altay, F. B., ve Güre, A. (2012). Okulöncesi Kuruma (Devlet-Özel) Devam Eden Çocukların Sosyal Yeterlik ve Olumlu Sosyal Davranışları ile Annelerinin Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(4), 2699-2718.
- Altun Nalbant, A. (2016). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5 Yaş Çocukların Mizaç, Sosyal Yetkinlik Özellikleri ile Çaba Sarf Ederek Kendini Denetleme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Archer, J., & Coyne, S. M. (2005). An Integrated Review of Indirect, Relational, and Social Aggression. *Personality and Social Psychology Review*, 9(3), 212-230.
- Aristoteles. (1997). *Nikomakhos'a Etik*. (S. Babür Çev.) Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Armstrong, M. I., Birnie-Lefcovitch, S., ve Ungar, M. T. (2005). Pathways Between Social Support, Family Well Being, Quality of Parenting, and Child Resilience: What We Know. *Journal of Child and Family Studies*, 14(2), 269-281.

- Arslan, G. (2015). Psikolojik İstismar, Psikolojik Sağlık, Sosyal Bağlılık ve Aidiyet Duygusu Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 47-58.
- Atarbay, S. (2017). Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı Düzeylerinin Psikolojik Dayanıklılıklarına Etkisi. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Aydoğdu, T. (2013). Bağlanma Stilleri , Başa Çıkma Stratejileri ile Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki. (*Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bacanlı, H. (2005). *Sosyal Beceri Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Baker, S.B ve Shaw, M.C. (1987). *Improving Counseling Through Primary Prevention*. Ohio: Merrill Publishing Company.
- Barbarin, O. A. (1993). Coping And Resilience: Exploring The Inner Lives Of African American Children. *Journal of Black Psychology*, 19(4), 478-492.
- Basım, H. N., ve Çetin, F. (2011). Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Başak, B. E. (2012). Düşük Gelirli Ailelerden Gelen Üniversite Öğrencilerinin Özduyarlık Sosyal Bağlılık ve İyimserlik ile Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. (*Doktora Tezi*). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Başaran, İ. E. (1992). *Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Batan, S. N. (2016). Yetişkinlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Dini Başa Çıkmanın Yaşam Doyumuna Etkileri. (*Doktora Tezi*). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bauer, J. (2011). *Das Gedächtnis des Körpers : Wie Beziehungen und Lebensstile Unsere Gene Steuern*. München: Piper ebooks.
- Beardslee, W. R., Swatling, S., Hoke, L., Rothberg, P. C., Velde, P. V. D., Focht, L., ve Podorefsky, D. (1998). From Cognitive Information to Shared Meaning: Healing Principles in Prevention Intervention. *Psychiatry*, 61(2), 112-129.
- Bektaş, M., & Özben, Ş. (2016). Evli Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 215-240.
- Bitmiş, M., Sönmez, A., ve Turgut, H. (2013). Psikolojik Dayanıklılığın Tükenmişlik Üzerine Etkisi : Örgütsel Özdeşleşmenin Aracılık Rolü. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 15(2), 27-40.
- Block, J., ve Block, J. H. (1980). The Role of Ego-Control and Ego-Resiliency in the Organization of Behavior. W. A. Collins. (Ed.). In *Development of Cognition, Affect, and Social Relations The Minnesota Symposia on Child Psychology*. 13, 39-101. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

- Bonica, C., Arnold, D. H., Fisher, P. H., Zeljo, A., ve Yershova, K. (2003). Relational Aggression, Relational Victimization, and Language Development in Preschoolers. *Social Development*, 12(4), 551-562.
- Borke H. (1971). Interpersonal Developmental of Young Children : Egocentrism or Empathy?. *Developmental Psychology*, 5(2),263-269.
- Bozkurt, E. (2016). Okul Öncesi Çocuklarının Duyguları Anlama Becerileri ile Sosyal Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bradburn, N.M. (1969). *The Structure of Psychological Well-Being*. Chicago: Aldine Publishing Company.
- Brookings, J. B., ve Bolton, B. (1997). A Longitudinal, Structural Equation Analysis of Stress, Hardiness, Social Support, Depression, and Illness. *Multivariate Experimental Clinical Research*, 11, 109-120.
- Brophy, J. (1996). *Working with Shy or Withdrawn Students*. ERIC Digest.
- Campbell, J., Swank, P., ve Vincent, K. (1991). The Role of Hardiness in the Resolution of Grief. *OMEGA-Journal of Death and Dying*, 23(1), 53-65.
- Canbay, H. (2010). Lise Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi . (*Yüksek Lisans Tezi*). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Cenkseven, F. (2014). Üniversite Öğrencilerinde Öznel ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi. (*Doktora Tezi*). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Cevizci, A. (1996). *Felsefe Sözlüğü*. Ankara: Ekin Yayınevi.
- Chamberlain, K., ve Zika, S. (1992). Religiosity, Meaning in Life, And Psychological Well-Being. *Religion And Mental Health*, 138-148.
- Cho, J., Martin, P., Margrett, J., MacDonald, M., ve Poon, L. W. (2011). The Relationship Between Physical Health and Psychological Well-Being Among Oldest-Old Adults. *Journal of Aging Research*.
- Cirhinlioğlu, F. (2015). *Çocuk Gelişimi ve Ruh Sağlığı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Clarke, D. E. (1995). Vulnerability To Stress As A Function Of Age, Sex, Locus Of Control,Hardiness And Type A Personality. *Social Behavior and Personality*, 23(3), 285-286.
- Connolly, J. (1989). Social Self-Efficacy in Adolescence: Relations With Self-Concept, Social Adjustment, And Mental Health. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 21(3), 258-269.
- Csikszentmihalyi, M. (2005). *Akış Mutluluk Bilimi: Yaşam Niteliğini Yükseltmek için Atılması Gereken Adımlar*. (S. K. Akbaş.Çev.). Ankara : HYB Yayıncılık.
- Curtis, C.K. (1991). Social Studies For Students At-Risk and With Disabilities. J.P.Shaver's (Ed.). *Handbook of Research in Social Studies Teaching and*

Learning: A Project of the National Council of the Social Studies. New York : Macmillan Publishing Co., 157-174.

Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan Ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çağdaş, A. (2000). Okul Öncesi Eğitimde Sosyal Gelişimi Ölçmede Gözlem Formları.R. Arı (Ed.). *Selçuk Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı*, 31-45. İstanbul:Ya-Pa Yayıncılık.

Çelik, O. (2016). Öğretmen Adaylarında Psikolojik İyi Oluş Algılanan Sosyal Yetkinlik ve Güvengenliğin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Erzincan Üniversitesi, Erzincan.

Çelikkaleli, Ö. (2006). Lise Öğrencilerinin Sosyal Yetkinlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(23), 69-83.

Çetin, F., Alpa Bilbay A., ve Albayrak Kaymak, D. (2003). *Çocuklarda Sosyal Beceriler*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Çiftçi Topaloğlu, Z. (2013). 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Yetkinlik, Saldırganlık, Kaygı Düzeyleri ile Anne-Babalarının Ebeveyn Özyeterliği Algısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Çorapçı, F., Aksan, N., Yalçın, D. A., ve Yağmurlu, B. (2010). Okul Öncesi Dönemde Duygusal , Davranışsal ve Sosyal Uyum Taraması : Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* , 17(2), 63-74.

Çorbacı Oruç, A. (2008). 6 Yaş Çocuklarında Sosyal Yeterliliğin, Akran İlişkilerinin ve Sosyal Bilgi İşleme Sürecinin Değerlendirilmesi. (*Doktora Tezi*). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Çubukçu, Z., ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler. *Bilgi/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 155-174.

Damran Akyıldırım, P. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Deci, E.L., ve Ryan, R.M. (2008). Hedonia, Eudaimonia, And Well-Being: An Introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 1-11.

Demirci, İ. ve Şar, A.H.(2017). Kendini Bilme ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5),2710-2728.

Demirel, Ö., Seferoğlu, S. ve Yağcı, E. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara : Pegem Yayınları

Deniz, M. E., Erus, S. M., ve Büyükcebeci, A. (2017). Bilinçli Farkındalık ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisinde Duygusal Zekanın Aracılık Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47), 17-31.

- Dereli, E. (2016). Öğretmen-Çocuk İlişkisinin Okul Öncesi Dönem Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışları, Sosyal Problem Çözme Becerilerini Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40),70-87.
- Dereli-İman, E. (2013). Çocuklar İçin Sosyal Problem Çözme Ölçeği'nin 6 Yaş Grubu İçin Türkiye Uyarlaması Ve Okul Öncesi Davranış Problemleri ile Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 479-498.
- Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., ve Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three Decades of Progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Diener, E. , Oishi,S. ve Lucas, R. (2002). Subjective Well-Being: The Science Of Happiness And Life Satisfaction. C. Lopez (Ed.). *The Handbook Of Positive Psychology*. New York: Oxford University Press.
- Durmuşoğlu Saltalı, N., & Arslan, E. (2012). Ebeveyn Tutumlarının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Sosyal Yetkinlik ve İçer Dönüklük Davranışını Yordaması. *İlköğretim Online Dergisi*, 11(3), 730-737.
- Egan, G. (1994). *Psikolojik Danışmaya Giriş*. (F. Akkoyun, Çev.). Ankara : Form Ofset
- Eisenberg, N., Gershoff, E. T., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Cumberland, A. J., Losoya, S. H., ... ve Murphy, B. C. (2001). Mother's Emotional Expressivity And Children's Behavior Problems And Social Competence: Mediation Through Children's Regulation. *Developmental Psychology*, 37(4), 475-490.
- Erarslan, Ö. (2014). Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlık İle Depresif Belirtiler ve Yaşam Memnuniyeti Arasındaki İlişkide Benlik Saygısı, Pozitif Dünya Görüşü ve Umudun Aracı Rolünün İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Erdem, Ş. ve Kabasakal, Z. (2015). Psikolojik İyi Olma ve Yetişkin Bağlanma Boyutları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 82-90.
- Etel, E. (2012). Yuvalarda Yaşayan Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Sosyal Yetkinlik , Zihin Kuramı ve Yürütücü İşlevler. (*Yüksek Lisans Tezi*). Koç Üniversitesi, İstanbul.
- Farrell, M.A. (2010). Social Competence and Its Relationship To Peer Preference In Preschoolers. (*Doctoral Dissertation*). Brandeis University, Boston.
- Feldman, P. S. (2005). *Development Across The Life Span*. USA:Person Education Ltd. Prentice Hall.
- Florian, V., Mikulincer, M., ve Taubman, O. (1995). Does Hardiness Contribute To Mental Health During A Stressful Real-Life Situation? The Roles Of Appraisal And Coping. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 68(4), 687-695.
- Fraser, E., ve Pakenham, K. I. (2008). Evaluation Of a Resilience-Based Intervention For Children Of Parents With Mental Illness. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 42(12), 1041-1050.

- Fredrickson, B. L. (2001). The Role of Positive Emotions in Positive Psychology The Broaden-and-Build Theory of Positive Emotions. *American Psychologist*, 56, 218-226.
- Fröhli-Gildhoff, K., ve Rönna-Böse, M. (2009). *Resilienz*. München.
- Funk, S. (1992). Hardiness: A Review Of Theory And Research. *Health Psychology*, 11(5), 335-345.
- Gabriel, T. (2005). Resilienz–Kritik und Perspektiven. *Zeitschrift für Pädagogik*, 51(2), 207-217.
- Garmezy, N. (1987). Stress, Competence, And Development: Continuities In The Study Of Schizophrenic Adults, Children Vulnerable To Psychopathology, And The Search For Stress-Resistant Children. *American Journal Of Orthopsychiatry*, 57(2), 159-174.
- Garmezy, N. (1993). Children in Poverty: Resilience Despite Risk. *Psychiatry*, 56(1), 127-136.
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2007). The Cognitive Emotion Regulation Questionnaire. *European Journal of Psychological Assessment*, 23(3), 141-149.
- Geçgin, F. M., & Sahraç, Ü. Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 739-756.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik Sağlık , Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Türk Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Göcen, G. (2012). Şükür ve Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişki Üzerine Bir Alan Araştırması. (*Doktora Tezi*). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Göcen, G. (2013). Pozitif Psikoloji Düzleminde Psikolojik İyi Olma ve Dini Yönelim İlişkisi : Yetişkinler Üzerine Bir Araştırma. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 7, 97-130.
- Greene, R. R. (2002). Human Behavior Theory: A Resilience Orientation. *Resiliency: An Integrated Approach To Practice, Policy, And Research*, 1-27.
- Gresham, F. M. (1987). Dimensions Of Social Competence: Method Factors In The Assessments Of Adaptive Behavior, Social Skills And Peer Acceptance. *Journal of School Psychology*, 25(4), 367-81.
- Gülay, H. (2008). 5-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Akran İlişkileri Ölçeklerinin Geçerlik Güvenirlilik Çalışmaları ve Akran İlişkilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (*Doktora Tezi*). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gülay, H. (2010). *Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güneş, F. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Düzeylerinin Sosyal Yetkinlik ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Selçuk Üniversitesi, Ankara.
- Gürkan, U. (2006). Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeylerine Etkisi. (*Doktora Tezi*). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Haase, J.E. (2004). The Adolescent Resilience Model as a Guide to Interventions. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*, 215, 289-299.
- Halisdemir, D. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları, Kendini Affetme Düzeyleri ve Geçmişe Yönelik Anne Kabul Red Algıları Arasındaki İlişkiler. (*Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hamurcu, H. (2011). *Ergenlik Yetkinlik inançları Ve Psikolojik İyi Oluşlarını Yordamada Psikolojik İhtiyaçlar*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Hartup, W. W. (1996). The Company They Keep: Friendships And Their Developmental Significance. *Child Development*, 67(1), 1-13.
- Headey, B. (1993). An Economic Model of Subjective Well-Being: Integrating Economic and Psychological Theories. *Social Indicators Research*, 28(2), 97-116.
- Headey, B. ve Wearing, A. (1991). *Understanding Happiness: A Theory Of Subjective Well-Being*. Melbourne, Australia: Longman Cheshire.
- Heinhorst, S., Gannon, G. C., Galun, E., Kenschaft, L., ve Weissbach, A. (1988). Clone Bank And Physical And Genetic Map Of Potato Chloroplast DNA. *Theoretical And Applied Genetics*, 75(2), 244-251.
- Hidalgo, J. L. T., Bravo, B. N., Martínez, I. P., Pretel, F. A., Postigo, J. M. L., ve Rabadán, F. E. (2010). Psychological Well-Being, Assessment Tools And Related Factors. Ingrid E. Wells (Ed.) *Psychological Well-Being* .77-113 . New York: Nova Science Publishers.
- Holopainen, L., Lappalainen, K., Junttila, N., ve Savolainen, H. (2012). The Role of Social Competence in the Psychological Well-being of Adolescents in Secondary Education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 56(2), 199-212.
- Holt, P., Fine, M. J., ve Tollefson, N. (1987). Mediating Stress: Survival Of The Hardy. *Psychology in the Schools*, 24 (1), 51-58.
- Hops, H. (1983). Children's Social Competence And Skills: Current Research Practices And Future Directions. *Behavior Therapy*. 14, 3-18.
- Hortaçsu, N. (2003). *Çocuklukta İlişkiler : Ana Baba , Kardeş ve Arkadaşlar*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Hunter, AJ. (2001). A Cross-Cultural Comparison of Resilience in Adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 16(3), 172-179.
- Hyson, M. C., ve Van Trieste, K. (1987). *The Shy Child*. ERIC Digest.
- İlhan, T. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Uyumu Modeli: Yaşam Amaçları, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ve Öznel İyi Oluş. (*Doktora Tezi*). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- İlhan, T. (2017). Ebeveynlerin Duygu Sosyalleştirme Stratejileri ile Çocukların Sosyal Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- İşgör, İ. Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(1), 494-508.
- Jacelon, C. S. (1997). The Trait And Process Of Resilience. *Journal of Advanced Nursing*, 25(1), 123-129.
- Jenson, J. M., ve Fraser, M. W. (2006). A Risk And Resilience Framework For Child, Youth, And Family Policy. *Social Policy For Children & Families: A Risk And Resilience Perspective*, 118.
- Jones, D. E., Greenberg, M., ve Crowley, M. (2015). Early Social-Emotional Functioning And Public Health: The Relationship Between Kindergarten Social Competence And Future Wellness. *American Journal Of Public Health*, 105(11), 2283-2290.
- Judkins, S., ve Furlow, L. (2003). Creating A Hardy Work Environment: Can Organizational Policies Help. *Texas Journal Of Rural Health*, 21(4), 11-17.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1991). "İnsan, Aile, Kültür". *İstanbul: Remzi Kitabevi*.
- Kahn, J. H., Hessling, R. M., ve Russell, D. W. (2003). Social Support, Health, And Well-Being Among The Elderly: What Is The Role Of Negative Affectivity?. *Personality and Individual Differences*, 35(1), 5-17.
- Kamya, H. A. (2000). Hardiness And Spiritual Well-Being Among Social Work Students: Implications For Social Work Education. *Journal of Social Work Education*, 36(2), 231-240.
- Kanlıkılıçer, P. (2005). Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği : Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. (*Yüksek Lisans Tezi*). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kaplan, K. (2016). Evli Bireylerde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının, Evlilik Doyumuna ve Psikolojik İyi Oluş Durumuna Olan Etkisinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Karaca, N. H., Gündüz, A., ve Aral, N. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Davranışının İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(2), 65-76.
- Karacaoğlu, K., ve Köktaş, G. (2016). Psikolojik Dayanıklılık ve Psikolojik İyi Olma İlişkisinde İyimsizliğin Aracı Rolü: Hastane Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *İş ve İnsan Dergisi, The Journal of Human and Work*, 3(2) , 119-127.
- Karahan, T. F., ve Sardoğan, M. E. (2004). *Psikolojik Danışma Ve Psikoterapide Kuramlar*. Deniz Kültür Yayınları.
- Kararımkar, Ö. (2006). Psikolojik Sağlık, Risk Faktörleri Ve Koruyucu Faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-142.
- Kararımkar, Ö., ve Çetinkaya, R. S. (2011). Benlik Saygısının ve Denetim Odağının Psikolojik Sağlık Üzerine Etkisi: Duyguların Aracı Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 30-43.

- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi : Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kashdan, T. B., ve Roberts, J. E. (2004). Social Anxiety's Impact On Affect, Curiosity, And Social Self-Efficacy During A High Self-Focus Social Threat Situation. *Cognitive Therapy and Research*, 28(1), 119-141.
- Kermen, U., Tosun, N. İ., ve Doğan, U. (2016). Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluşun Yordayıcısı Olarak Sosyal Kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 20-29.
- Keyes, C. L., Shmotkin, D., ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter Of Two Traditions. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 82(6), 1007.
- Keyes, C.L., (2005). Mental Illness And/Or Mental Health? Investigating Axioms Of The Complete State Model Of Health. *Journal Consulting Clinical Psychology*, 73(3), 539-548.
- Kılıç, Ş. D. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Psikolojik Dayanıklılıklarının İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kıran-Esen, B., & Çelikkaleli, Ö. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Yetkinlik Düzeyleri İle Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Biçimlerinin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 37-46.
- Kızıılışık Kartal, G. (2014). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocukların Davranış Sorunları İle Annelerinin Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kobasa, S. C. (1979). Stressful Life Events, Personality, And Health: An Inquiry Into Hardiness. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 37(1), 1-11.
- Kobasa, S. C., Maddi, S. R., & Kahn, S. (1982). Hardiness And Health: A Prospective Study. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 42(1), 168-177.
- Kobasa, S. C., ve Puccetti, M. C. (1983). Personality And Social Resources in Stress Resistance. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 45(4), 839-850.
- Koca, D. A., ve Yüksel, M. Y. (2017). Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(1), 1-19.
- Koç, M., İskender, M., Çolak, T.S. ve Düşünceli, B. (2016). Affedicilik ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkiye Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Öfke Kontrolünün Aracılık Etkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(3), 201-209.
- Koçyiğit, S., Sezer, T., ve Yılmaz, E. (2015). 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Duygu Düzenleme Becerileri ile Oyun Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 209-218.
- Kotler, J. C., ve McMahon, R. J. (2002). Differentiating Anxious, Aggressive, And Socially Competent Preschool Children: Validation Of The Social Competence And Behavior Evaluation-30 (Parent Version). *Behaviour Research And Therapy*, 40(8), 947-959.

- Kuyumcu, B. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Kurguları İle Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 2(1), 86-94.
- Kuyumcu, B., ve Güven, M. (2012). Türk ve İngiliz Üniversite Öğrencilerinin Duygularını Fark Etmeleri ve İfade Etmeleri İle Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3), 589-607.
- Lambert, J. C., ve Lambert, V. A. (1999). Psychological Hardiness: State Of The Science. *Holistic Nursing Practice*, 13(3), 11-19.
- Lavasani, M. G., Borhazadeh, S., Afzali, L., ve Hejazi, E. (2011). The Relationship Between Perceived Parenting Styles, Social Support With Psychological Well-Being. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1852-1856.
- Lindfors, P., Berntsson, L., ve Lundberg, U. (2006). Factor Structure Of Ryff's Psychological Well-Being Scales in Swedish Female And Male White-Collar Workers. *Personality and Individual Differences*, 40(6), 1213-1222.
- Lindfors, P., Berntsson, L., ve Lundberg, U. (2006). Total Workload As Related To Psychological Well-Being And Symptoms in Full-Time Employed Female And Male White-Collar Workers. *International Journal of Behavioral Medicine*, 13(2), 131-137.
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., ve Becker, B. (2000). The Construct Of Resilience: A Critical Evaluation And Guidelines For Future Work. *Child Development*, 71(3), 543-562.
- Luthar, S. S., ve Cicchetti, D. (2000). The Construct Of Resilience: Implications For Interventions And Social Policies. *Development and Psychopathology*, 12(4), 857-885.
- Maddi, S. R. (1987). Hardiness Training At Illinois Bell Telephone. Opatz, J.P. (Ed.). *Health Promotion Evaluation*, 101-115. National Wellness Institute, Stevens Point.
- Maddi, S. R. (1999b). The Personality Construct Of Hardiness: I. Effects On Experiencing, Coping, And Strain. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 51(2), 83-94.
- Maddi, S. R., & Hightower, M. (1999a). Hardiness And Optimism As Expressed In Coping Patterns. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 51(2), 95-105.
- Maddi, S. R., Harvey, R. H., Khoshaba, D. M., Lu, J. L., Persico, M., ve Brow, M. (2006). The Personality Construct Of Hardiness, III: Relationships With Repression, Innovativeness, Authoritarianism, And Performance. *Journal of Personality*, 74(2), 575-598.
- Maddi, S. R., ve Hightower, M. (1999). Hardiness And Optimism As Expressed In Coping Patterns. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 51(2), 95-105.

- Malkoç, A., ve Yalçın, İ. (2015). Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Dayamlılık, Sosyal Destek, Başa Çıkma ve İyi-Oluş Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 35-43.
- Marcus, R. F., ve Kramer, C. (2001). Reactive And Proactive Aggression: Attachment And Social Competence Predictors. *The Journal of Genetic Psychology*, 162(3), 260-275.
- Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: Successful Adaptation Despite Risk And Adversity. M. C. Wang ve E. W. Gordon (Ed.), *Educational Resilience in Inner-City America: Challenges And Prospects*. 3-25. Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates.
- Masten, A. S., ve Coatsworth, J. D. (1998). The Development Of Competence in Favorable And Unfavorable Environments: Lessons From Research On Successful Children. *American Psychologist*, 53(2), 205-220.
- Matsushima, R., ve Shiomi, K. (2003). Social Self-Efficacy And Interpersonal Stress in Adolescence. *Social Behavior And Personality: An International Journal*, 31(4), 323-332.
- McFadyen-Ketchum, S. A., Bates, J. E., Dodge, K. A., ve Pettit, G. S. (1996). Patterns Of Change in Early Childhood Aggressive-Disruptive Behavior: Gender Differences in Predictions From Early Coercive And Affectionate Mother-Child Interactions. *Child Development*, 67(5), 2417-2433.
- Michalos, A. C. (1985). Multiple Discrepancies Theory . *Social Indicators Research*. 16(4), 347-413.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013) . Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara.
- Mills, R. J., Grasmick, H. G., Morgan, C. S., & Wenk, D. (1992). The Effects Of Gender, Family Satisfaction, And Economic Strain On Psychological Well-Being. *Family Relations*, 440-445.
- Min, J. A., Jung, Y. E., Kim, D. J., Yim, H. W., Kim, J. J., Kim, T. S., ... ve Chae, J. H. (2013). Characteristics Associated With Low Resilience in Patients With Depression And/Or Anxiety Disorders. *Quality of Life Research*, 22(2), 231-241.
- Moe, K. (2012). Factors Influencing Women's Psychological Well-Being Within A Positive Functioning Framework. College of Education, University of Kentucky.
- Mulhern, R. K., Wasserman, A. L., Friedman, A. G., ve Fairclough, D. (1989). Social Competence And Behavioral Adjustment Of Children Who Are Long-Term Survivors Of Cancer. *Pediatrics*, 83(1), 18-25.
- Murphy, L. B. (1987). Further Reflections On Resilience. E. J. Anthony, ve B. J. Cohler. (Ed.). *The Invulnerable Child*. 84-105. New York: The Guilford Press.
- Mussen, P. H. (1979). *Child Development and Psychology*. New York: Harper & Row Publishers.
- Norcross, J. C. (1987). A Rational And Empirical Analysis Of Existential Psychotherapy. *Journal of Humanistic Psychology*, 27(1), 41-68.

- Nowack, K. M. (1986). Who Are The Hardy? *Training & Development Journal*, 40(5), 116-118.
- Oflas, S. G. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine, Kültürlerarası Duyarlılığa ve Risk Faktörlerine Göre Yordanması. (*Yüksek Lisans Tezi*). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ogelman, H. G., ve Topaloğlu, Z. Ç. (2014). 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Yetkinlik, Saldırganlık, Kaygı Düzeyleri İle Anne Babalarının Ebeveyn Öz Yeterliği Algısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 241-271.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın Sihirli Yılları : Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Oktay, A. (2013). Okul Öncesi Dönem. Haluk Y. (Ed.). Ana-Baba Okulu. 43-56. *İstanbul: Remzi Kitabevi*
- Olca, O. (2008). Bazı Kişisel ve Ailesel Değişkenlere Göre Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Yetenekleri ve Davranış Problemlerinin Analizi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Olsson, C.A, Bond, L., Burns, J.M ve ark. (2003). Adolescent Resilience: A Concept Analysis. *Journal of Adolescence*, 26(1), 1-11.
- Öğüt, F. (2000). Sosyal Uyum ile Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki. (*Yüksek Lisans Tezi*). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Öneren Şendil, Ç. (2010). 5- 6 Yaş Çocuklarında Sosyal Yetkinlik Ve Davranış Sorunlarının, Akran Kabulü, Mizaç Ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Öz, F., ve Yılmaz, E. B. (2009). Ruh Sağlığının Korunmasında Önemli Bir Kavram: Psikolojik Sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(3), 82-89.
- Özbek, M. (2016). Evli Bireylerde Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluşlarının Çeşitli Değişkenlerle İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Özer, E. ve Deniz, M. E. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Duygusal Zeka Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 13(4), 1240-1248.
- Öziş, G. (2016). Evlilik Yaşam Doyumunun Algılanan Ebeveyn İlişkisi , Psikolojik Dayanıklılık ve Dinsel İnanç Gücü Açısından İncelenmesi . (*Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Özkan, H. K., ve Yaralı, K. T. (2016). Beş-Altı Yaş Çocuklarının Bilişsel Stilleri İle Sosyal Yetkinlik Ve Davranış Durumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 24(5), 2195-2206.
- Papalia, D. E. (2003). *Human Development*. USA: McGraw Hill.
- Patel, V., ve Goodman, A. (2007). Researching Protective And Promotive Factors in Mental Health. *International Journal of Epidemiology*, 36, 703-707.

- Paulou, M. (2014). The Effects on Students' Emotional and Behavioural Difficulties of Teacher–Student Interactions, Students' Social Skills and Classroom Context. *British Educational Research Journal* , 40(6), 986–1004.
- Pinquart, M., ve Sörensen, S. (2001). Gender Differences in Self-Concept And Psychological Well-Being in Old Age: A Meta-Analysis. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences And Social Sciences*, 56(4), 195-213.
- Poyraz, H. (2011). *Okul Öncesinde Oyun ve Oyun Örnekleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Rocha-Decker, M. (2004). The Development and Validation Of The Proactive Assessment Of Social Skill For Preschool Children. (*Doctoral Dissertation*). Presented to the College of Education and the School of Universty of Oregon.
- Romano, J. L., ve Hage, S. M. (2000). Prevention: A call to action. *The Counseling Psychologist*, 28(6), 854-856.
- Rutter, M. (1999). Resilience Concepts And Findings: Implications For Family Therapy. *Journal of Family Therapy*, 21(2), 119-144.
- Ryan, R.M. ve Deci, E.L. (2000). Self-Determination Theory And The Facilitation Of İntrinsic Motivation, Social Development, And Well-Being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Ryan, R.M. ve Deci, E.L. (2001). On Happiness And Human Potentials: A Review Of Research On Hedonic And Eudaimonic Well-Being. *Annual Review of Psycholog*, 52, 141-166.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness Is Everyting, OrIs It? Explorations On The Meaning Of Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology* , 57(6), 1069-1081.
- Ryff, C. D., ve Heidrich, S. M. (1997). Experience And Well-Being: Explorations On Domains Of Life And How They Matter. *International Journal of Behavioral Development*, 20(2), 193-206.
- Ryff, C. D., ve Singer, B. (2000). Interpersonal Flourishing: A Positive Health Agenda For The New Millennium. *Personality And Social Psychology Review*, 4(1), 30-44.
- Ryff, C. D., ve Singer, B. H. (2006). Best News Yet On The Six-Factor Model Of Well-Being. *Social Science Research*, 35(4), 1103-1119.
- Ryff, C.D. (1991). Possible Selves In Adulthood And Old Age: A Tale Of Shifting Horizons. *Psychology And Aging*, 6(2), 286-295.
- Ryff, C.D. ve Singer, B. (1988). The Contours of Positive Human Health. *An International Journal for the Advancement of Psychological Theory*, 9(1), 1-28.
- Ryff, C.D., Lee, Y., Essex, M. ve Schmutte, P. (1994). My Children And Me: Midlife Evaluations Of Grown Children And Of Self. *Psychology and Aging*, 9,195–205.
- Ryff, C.D., ve Keyes, C.L.M. (1995). The Structure Of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.

- Sağ, B. (2016). Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ve Pozitif Algının Psikolojik Dayanıklılık Depresyon ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki. (*Yüksek Lisans Tezi*). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Santos, A. J., Vaughn, B. E., Peceguina, I., Daniel, J. R., ve Shin, N. (2014). Growth Of Social Competence During The Preschool Years: A 3-Year Longitudinal Study. *Child Development*, 85(5), 2062-2073.
- Sarı, T., ve Çakır, F. (2016). Mutluluk Korkusu İle Öznel ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(25), 222-229.
- Sarıçam, H., Akın, A., Akın, Ü. Ve Çardak, M. (2013). Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *International Journal of Social Science*, 6(3), 591-600.
- Schmied, L. A., ve Lawler, K. A. (1986). Hardiness, Type A Behavior, And The Stress-Illness Relation In Working Women. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 51(6), 1218-1223.
- Schonert-Reichl, K. (2000). Children And Youth At Risk: Some Conceptual Considerations. In *PECERA Symposium Report: Children And Youth At Risk. Canada Canadian Education Statistics Council*. Ottawa, Canada.
- Sears Jr, S. F., ve McKillop Jr, K. J. (1990). Hopelessness and Hardiness: A Strained Relationship. Paper presented at the Annual Meeting of the Southeastern Psychological Association, Atlanta.
- Seçer, Z. (2017). Sosyal Olarak Yetkin Okul Öncesi Çocukların Duygu Düzenlemeleri İle Annelerinin Duygu Sosyalleştirme Davranışları Arasındaki İlişkiler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25 (4), 1435-1452.
- Segrin, C., Hanzal, A., Donnerstein, C., Taylor, M., ve Domschke, T. J. (2007). Social Skills, Psychological Well-Being, And The Mediating Role Of Perceived Stress. *Anxiety, Stress, And Coping*, 20(3), 321-329.
- Segrin, C., ve Taylor, M. (2007). Positive İnterpersonal Relationships Mediate The Association Between Social Skills And Psychological Well-Being. *Personality And Individual Differences*, 43(4), 637-646.
- Senemoğlu, N. (1994). Okulöncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır?. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 21-30.
- Sette, S., Baumgartner, E., ve MacKinnon, D. P. (2015). Assessing Social Competence And Behavior Problems In A Sample Of Italian Preschoolers Using The Social Competence And Behavior Evaluation Scale. *Early Education and Development*, 26(1), 46-65.
- Sevinç, M. (2004). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sevinç, S., ve Çelik, M. Y. Akraba Evliliği İle Algılanan Sosyal Yetkinlik Ve Çocuk Sağlığı. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 122-130.

- Slaski, M., ve Cartwright, S. (2002). Health, Performance And Emotional Intelligence: An Exploratory Study Of Retail Managers. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 18(2), 63-68.
- Souri, H., & Hasanirad, T. (2011). Relationship Between Resilience, Optimism And Psychological Well-Being In Students Of Medicine. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1541-1544.
- Sönmezer, B. (2015). Öğretmenlerin Tükenmişlik ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Spritz, B. L., Elisabeth Hollister Sandberg, E. M., ve Zajdel, R. T. (2007). Models of Emotion Skills and Social Competence in the Head Start Classroom. *Early Education and Development*, 21 (4), 495-516.
- Sukerman, T. (2000). The Problems O F The Socialization Of The Socialization Of The Upper-Grade Students O F Special Schools For Children With Hearing Disabilities. *Russian Education and Society*, 42(5), 56-66.
- Şen, M. (2009). 3-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (*Doktora Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3),374-384.
- Telef, B. B., Uzman, E., ve Ergün, E. (2013). Öğretmen Adaylarında Psikolojik İyi Oluş Ve Değerler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 1297-1307.
- Terzi, Ş. (2005). Öznel İyi Olmaya İlişkin Psikolojik Dayanıklılık Modeli. (*Doktora Tezi*). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılıkları Ve Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 1-11.
- Thompson, R. A. (2006). Attachment In Early Years And Effects On Later Development. *14. Ulusal Psikoloji Kongresi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Timur, M.S. (2008).Boşanma Sürecinde Olan ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Topaloğlu, Z. Ç. (2013). 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Yetkinlik, Saldırganlık, Kaygı Düzeyleri ile Anne-Babalarının Ebeveyn Özyeterliği Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Traş, Z., ve Arslan, E. (2013). Ergenlerde Sosyal Yetkinliğin, Algılanan Sosyal Destek Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 12 (4), 1133-1140.
- Trawick-Smith, J. (2014). *Early Child Development : A Multicultural Perspective* , 6E. Pearson.

- Tusaie, K., Dyer, J. (2004). Resilience: A Historical Review of the Construct. *Holistic Nursing Practice*, 18(1), 3-8.
- Tuzgöl Dost, M. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri. (*Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tuzgöl Dost, M. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 132-143.
- Uçar, T. (2014). Özel Eğitim Okulu Öğretmenlerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Ve Mesleki Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, K. E., ve Yılmaz, E. (2015). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bağlanma Biçimleri ile Sosyal Yetkinlik ve Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2) ,589-598.
- Utsey, S. O., Giesbrecht, N., Hook, J., ve Stanard, P. M. (2008). Cultural, Sociofamilial, And Psychological Resources That İnhibit Psychological Distress In African Americans Exposed To Stressful Life Events And Race-Related Stress. *Journal of Counseling Psychology*, 55(1), 49-62.
- Uz Baş, A., Öz Soysal, F.S. ve Aysan, F. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Problemlı İnternet Kullanımının Psikolojik İyi-Oluş ve Sosyal Destek ile İlişkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1035-1046.
- Ülgen, G., ve Fidan, E. (1997). *Çocuk Gelişimi*. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi.
- Ülker Tümlü, G., ve Receptoğlu, E. (2013). Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-213.
- Vahedi, S., Farrokhi, F., ve Farajian, F. (2012). Social Competence and Behavior Problems In Preschool Children. *Iran Psychiatry Journal*, 7(3) ,126-134.
- Vance, J. E., Fernandez, G., ve Biber, M. (1998). Educational Progress in A Population Of Youth With Aggression And Emotional Disturbance: The Role Of Risk And Protective Factors. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 6(4), 214-221.
- VanderZee, K. I., Buunk, B. P., ve Sanderman, R. (1997). Social Support, Locus Of Control, And Psychological Well-Being. *Journal of Applied Social Psychology*, 27(20), 1842-1859.
- Verschueren, K., Buyck, P., & Marcoen, A. (2001). Self-Representations And Socioemotional Competence In Young Children: A 3-Year Longitudinal Study. *Developmental Psychology*, 37(1), 126-134.
- Vu, J. A. (2015). Children's Representations Of Relationships With Mothers, Teachers, And Friends, And Associations With Social Competence. *Early Child Development and Care*, 185(10), 1695-1713.

- Vural, E. (2006). Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal Ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katılımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Dokuz Eylül Üniversitesi , İzmir.
- Waterman, A.S. (1993). Two Conceptions Of Happiness: Contrasts Of Personal Expressiveness (Eudaimonia) And Hedonic Enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4) , 678-691.
- Waters, E., ve Sroufe, L.A. (1983). Social Competence As A Developmental Construct. *Developmental Review*, 3(1), 79-97.
- Westman, M. (1990). The Relationships Between Stress And Performance: The Moderatingeffect Of Hardiness. *Human Performance*,, 3(3), 141-155.
- Wilks, S. E. (2008). Resilience Amid Academic Stress: The Moderating Impact Of Social Support Among Social Work Students. *Advances In Social Work*, 9(2), 106-125.
- Williams, A. (2001). A Literature Review On The Concept Of Intimacy In Nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 33(5), 660-667.
- Wilson, W. R. (1967). Correlates Of Avowed Happiness. *Psychological Bulletin*, 67(4), 294-306.
- Wilson, W.R. (1960). An Attempt To Determine Some Correlates And Dimensions Of Hedonic Tone. (*Doctoral Dissertation*). Northwestern University, Evanston.
- Yaşar Ekici, F. (2017) . Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Aile Katılım Çalışmalarına Katılan ve Katılmayan Ailelerin Çocuklarının Sosyal Beceri ve Problem Davranışları Arasındaki İlişki. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 543-562.
- Yaşar Ekici, F. (2014). Aile Özellikleri İle Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Problem Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 70-108.
- Yavuzer, H. (2014). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzeri H. (2013). *Çocuğu Tanımak Ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan Bireye Mutluluk Resimleri*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Yıldırım, F. (2008). Saldırganlık ve cinsiyet ilişkisi. *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, 22, 15-32.
- Yıldız, S. (2015). Eğitim Yöneticilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Ersiyes Üniversitesi, Kayseri.
- Yılmaz, M. F. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Problemleri İnternet Kullanımı ve Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. (*Yüksek Lisans Tezi*). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yörükoğlu, A. (1986). *Gençlik Çağı*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Zhang, F. Y. (2014). Friendship Quality, Social Preference, Proximity Prestige, And Self-Perceived Social Competence: Interactive Influences On Children's Loneliness, *Journal Of School Psychology*,52(5), 511-526.

Zika, S., ve Chamberlain, K. (1992). On the Relation Between Meaning in Life and Psychological Well-Being. *British Journal of Psychology*, 83(1), 133-145.

EKLER

EK-1. Bilgi Formu

BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Zeynep KINDIROĞLU tarafından yapılmaktadır. Çalışılan tez konusu ‘Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılıkları ile Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışları Arasındaki İlişki’dir. Bu çalışmada kullanılacak olan bütün bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Formlara lütfen adınızı yazmayınız. Öncelikle ‘Kişisel Bilgi Formu’ kısmını doldurunuz. **Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve araştırmanın geçerli ve güvenilir olması için seçeneklerden kendi durumunuza en uygun olanı cevaplandırınız. Hiçbir maddeyi boş bırakmamanızı rica eder**, ilgi ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

1. **Cinsiyetiniz:** () Kadın () Erkek
2. **Anaokuluna devam eden çocuğunuzun cinsiyeti:** () Kız () Erkek
3. **Kaç çocuğunuz var ?** () 1 () 2 () 3 () Diğer (Lütfen yazınız)
4. **Eğitim durumunuz nedir?**
() İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans () Lisans () Lisans üstü
5. **Eşinizin eğitim durumu nedir?**
() İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans () Lisans () Lisans üstü
6. **Kaç yıllık evlisiniz?**
() 0-5 () 6-10 () 11-15 () 16- 20 () Diğer (Lütfen yazınız).....
7. **Çalışma durumunuz :** () Evet ,çalışıyorum () Hayır , çalışmıyorum.
8. **Çalışma durumunuz “evet” ise ; çalıştığınız kurum türü :** () Özel kurum () Kamu (devlet) kurumu
9. **Eşinizin çalışma durumu nedir? :** () Çalışıyor () Çalışmıyor
10. **Yanıtınız “evet” ise ; çalıştığı kurum türü :** () Özel kurum () Kamu (devlet) kurumu
11. **Ailenizin gelir düzeyi :** () Düşük () Orta () Yüksek
12. **Bedensel veya psikolojik herhangi bir hastalığınız var mı ? :** () Evet () Hayır () Belirtiniz.....
13. **Eşinizin bedensel veya psikolojik herhangi bir hastalığı var mı?:** () Evet () Hayır () Belirtiniz.....

EK-2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Kullanım İzni

Zeynep Kindiroglu <zeynekindirogluu@gmail.com> 16 Eki 2017 Pzt 13:23 ★ ↶ ▾
Alıcı: bakitelef ▾

Merhaba hocam , İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Tez çalışmamda , çalışmasını yapmış olduğunuz "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" ni kullanmak istiyorum. Ölçek bilgilerini ve iznini vermeniz mümkün müdür?

Bulent Baki Telef <bakitelef@gmail.com> 16 Eki 2017 Pzt 13:26 ☆ ↶ ▾
Alıcı: ben ▾

Merhabalar,

Ekte ölçeği geçerliliğini ve güvenilirlik çalışmasını gönderiyorum. İyi çalışmalar.

16 Ekim 2017 13:23 tarihinde Zeynep Kindiroglu <zeynekindirogluu@gmail.com> yazdı:

EK-3. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Kullanım İzni

← [Gelen Kutusuna taşı] [Diğer] 337 ileti dizisinden 132. < > [Ayarlar]

TEZ ÇALIŞMASI [Yeni İletiyi Aç]

Zeynep Kindiroglu <zeynepkindiroglu@gmail.com> 24 Eki 2017 Sal 15:37 ☆ [Geri Gözet] [Yeni İletiyi Aç]

Alıcı: nbasim [Aç]

Merhaba hocam , İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Tez çalışmamda , çalışmasını yapmış olduğunuz "Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" ni kullanmak istiyorum. Ölçek bilgilerinizi ve iznini vermeniz mümkün müdür?

[Yanıtlamak veya Yönlendirmek için burayı tıklayın]

15 GB'lık kotanın 2,95 GB'ı (%19) kullanılıyor [Yönet] [Şartlar] [Gizlilik] [Program Politikaları] Son hesap etkinliği: 2 saat önce [Ayrıntılar]

← [Gelen Kutusuna taşı] [Diğer] 144 ileti dizisinden 71. < > [Ayarlar]

yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği [Gelen Kutusu x] [Yeni İletiyi Aç]

Nejat Basım <nbasim@gmail.com> [Geri Gözet] [Yeni İletiyi Aç] 24 Eki 2017 16:34 ☆

Alıcı: ben [Aç]

Merhaba. Mesajınızı bu adresimden yanıtlıyorum. Ölçeği tabii ki kullanabilirsiniz. Ölçeğin yer aldığı makaleyi, makalenin sonunda yer alan ölçeğin word ortamındaki halini (kopyalayıp yapıştırması kolay olur) ve değerlendirme esaslarını içeren bilgi notunu ekte gönderiyorum. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Nejat

Prof. Dr. H. Nejat Basım
Başkent Üniversitesi İİBF Dekanı
Bağlıca Kampüsü Eskişehir Yolu 20. Km. Bağlıca 06810 ANKARA
Tel: 312-2496666/6645
e-posta: nbasim@gmail.com
e-posta: nbasim@baskent.edu.tr

EK-4. Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği Kullanım İzni

5 ileti dizisinden 2

TEZ ÇALIŞMASI

Zeynep Kındıroğlu <zkındiroglu@gmail.com> 18.10.2017

Alıcı: byagmurlu

Merhaba hocam , İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Tez çalışmamda , çalışmasını yapmış olduğunuz "Sosyal Yetkinlik ve Davranış Ölçeği" ni kullanmak istiyorum. Ölçek bilgilerinizi ve iznini vermeniz mümkün müdür?

Yanıtlamak veya Yönlendirmek için burayı tıklayın

15 GB'lık kotanın 0,03 GB'ı (%0) kullanılıyor
Yönet

[Şartlar](#) · [Gizlilik](#) · [Program Politikaları](#)

Son hesap etkinliği: 2 gün önce
[Ayrıntılar](#)

Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği

Müge Ekerim <mekerim14@ku.edu.tr> 23.10.2017

Alıcı: bana, Bilge

Merhaba Zeynep Hanım,

Ekte Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 ölçeğini, ölçeğin puanlama bilgilerini ve kullandığı makaleleri bulabilirsiniz.

Ölçek referansı aşağıdaki gibi:

Corapçı, F., Aksan, N., Arslan, D., & Yagmurlu, B. (2010). The psychometric evaluation of the social competence and behavior evaluation scale. *Mental Health, 17*, 3-14.

İyi çalışmalar.

5 Ek

gönderen: **Müge Ekerim** <mekerim14@ku.edu.tr>
alıcı: zkındiroglu@gmail.com
cc: Bilge Yağmurlu <bselcuk@ku.edu.tr>
tarih: 23 Ekim 2017 12:06
konu: Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği
gönderen: ku.edu.tr
imzalayan: ku.edu.tr
güvenlik: Standart şifreleme (TLS) [Daha fazla bilgi](#)
Özellikle ileti dizisindeki kişilerden dolayı önemli.

Corapçı et al. SC
Orta Çağın Ye
17 eka 30 day
International Journal of Behavioral Development

EK-5 Milli Eğitim Uygulama İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.21098461
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

08/12/2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nin 30.10.2017 tarih ve 2219 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017/25 No'lu Genelgesi.
c) Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonu'nun 04.12.2017 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Zeynep KINDIROĞLU'nun "Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklık Düzeyleri ile Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışları Arasındaki İlişki" konulu tezi kapsamında; İlimiz Şişli, Küçükçekmece, Başakşehir, Kağıthane, Beyoğlu, Avcılar, Üsküdar, Çekmeköy, Ümraniye ve Kadıköy ilçelerinde bulunan özel/resmi eğitim kurumlarında öğrenim gören okul öncesi öğrencilerin ebeveynlerine; kişisel bilgi formu, psikolojik iyi oluş ölçeği, psikolojik dayanıklılık ölçeği ve sosyal yetkinlik ve davranış değerlendirme ölçeğini uygulama isteği hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olur'larınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
08/12/2017
Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Milli Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

Bilgi İçin: Y.YÜKSEL
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 40bb-0c57-3b58-9ef0-be8c kodu ile teyit edilebilir.